

RAPORT MONITORIMI JANAR – DHJETOR 2021

STRATEGJIA E DREJTËSISË PËR TË MITUR

www.drejtesia.gov.al

Tabela e Përmbajtjes

I. Informacion Përmbledhës mbi Strategjinë e Drejtësisë për të Mitur 2018-2021 dhe Planit të Veprimit	4
1.1 Hyrje	4
1.2 Metodologjia e monitorimit	8
II. Progresi i Strategjisë së Drejtësisë Për të Mitur.....	13
2.1 Reforma të implementuara me sukses në vitin përkatës	14
2.2 Impakti i implementimit të strategjisë në përputhje me agjendën e Integritetit Evropian	19
2.3 Komponentët që kanë nevojë për adresimin me qëllim përmirësimin e implementimit.....	21
2.4 Ekzekutimi i përgjithshëm i buxhetit.....	22
III. Progresi i lidhur me objektivat strategjikë dhe aktivitetet	23
3.1 Objektivi 1: Garantimi i aksesit të të miturve në drejtësi.	23
3.2 Objektivi 2: Garantimi i procesit të rregullt ligjor për të miturit.	26
3.3 Objektivi 3: Parandalimi i ri-përfshirjes të të miturve/të rinjve në krime.....	297
3.4 Objektivi 4: Rishoqërimi, riintegrimi dhe rehabilitimi i të miturve në kontakt ose konflikt me ligjin.	31
3.5 Objektivi 5: Forcimi i bashkëpunimit të institucioneve të sistemit të drejtësisë për të mitur.....	33
IV. Risqet/Risku dhe hapat për tu adresuar	37
4.1 Vlerësimi i riskut duke përdorur dhe treguesit.....	59
4.2 Hapat e radhës.....	60

LISTA E SHKURTIMEVE

ASHDMF	Agjencia Shtetërore për të Drejtat dhe Mbrojtjen e Fëmijës
AS	Akademia e Sigurisë
DAP	Departamenti i Administratës Publike
DPB	Drejtoria e Përgjithshme e Burgjeve
DPPSH	Drejtoria e Përgjithshme e Policisë së Shtetit
DPSHP	Drejtoria e Përgjithshme e Shërbimit të Provës
KLGG	Këshilli i Lartë Gjyqësor
KLP	Këshilli i Lartë i Prokurorisë
KDIMDHP	Komisioneri për të Drejtën e Informimit dhe Mbrojtjen e të Dhënave Personale
KKD	Komisioneri kundër Diskriminimit
KM	Këshilli i Ministrave
KSHB	Komiteti Shqiptar i Birësimeve
MD	Ministria e Drejtësisë
MB	Ministria e Brendshme
MSHMS	Ministria e Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale
MASR	Ministria e Arsimit, Sportit dhe Rinisë
MFE	Ministria e Financave dhe Ekonomisë
RSH	Republika e Shqipërisë
SHM	Shkolla e Magjistraturës
PBA	Programi Buxhetor Afatmesëm
PP	Prokuroria e Përgjithshme
UP	Urdhri i Psikologut
VKM	Vendim i Këshillit të Ministrave

I. INFORMACION PËRMBLEDHËS MBI STRATEGJINË E DREJTËSISË PËR TË MITUR 2018-2021 DHE PLANIT TË VEPRIMIT.

1.1 Hyrje

Garantimi i të drejtave të të miturve është një ndër prioritetet kyçe të Ministrisë së Drejtësisë, e jetësuar në Programin e Qeverisë Shqiptare nën objektivin madhor: *“Zbatimi i reformimit të sistemit të drejtësisë për të miturit në konflikt me ligjin, duke forcuar sistemin e drejtësisë restauruese dhe mbrojtjen efektive procedurale”*.

Ministria e Drejtësisë, mbështetur në kuadrin ligjor vendas dhe ndërkombëtar që rregullon fushën e të drejtave të fëmijëve vlerëson se interesi më i lartë i fëmijës është një parim i rëndësishëm i cili duhet të gjejë zbatim së pari; në të drejtën penale, por edhe atë administrative dhe civile. Ky vlerësim gjen konkretizim në angazhimin për hartimin dhe finalizimin e një dokumenti të nevojshëm politikash për të miturit në konflikt me ligjin, të shoqëruar me një plan veprimi me prioritet, objektiva, masa dhe indikatorë gjithëpërfshirës, të matshëm dhe që kanë impakt të plotë në përmirësimin e të gjithë sistemit të drejtësisë që trajton çështjet e të miturve.

Mbrojtja e të drejtave të të miturve nëpërmjet garantimit të ofrimit të shërbimeve në sistemin gjyqësor ka qenë një nga rregullimet bazë të paketës më të fundit ligjore të normimit të sistemit të drejtësisë, në kuadër të reformës në drejtësi. Konkretisht, të miturit në sistemin e drejtësisë penale përbëjnë një kategori vulnerabël dhe garantimi i procedurave ligjore të shpejta, efektive dhe cilësore ka qenë synimi më i rëndësishëm i reformës në sistemin e drejtësisë penale, e konkretizuar kjo me miratimin e Kodit të Drejtësisë Penale për të Mitur dhe Ligjin për të Drejtat dhe Mbrojtjen e Fëmijëve, si edhe një sërë normash të tjera materiale e procedurale.

Kjo paketë ligjore, lidhur me të drejtat e të miturve ka pasur në fokus përmirësimin e mëtejshëm të përmbajtjes dhe formës në mënyrën e trajtimit të të miturve në sistemin gjyqësor, si dhe trajtimin e specializuar që u ofrohet të miturve në komunitet duke i ofruar mbështetje nga njëra anë subjektit të veprës penale që në këtë rast është i mitur dhe nga ana tjetër viktimës dhe dëshmitarit të mitur. Ndër të tjera, fasha e mbrojtjes ligjore është zgjeruar duke përfshirë në këto rregulla edhe të rinjtë deri në moshën 21 vjeç.

Për sa më sipër, si dhe në vazhdim të detyrimit institucional për garantimin e të drejtave të të miturve prezantohet për herë të parë dokumenti politik *“Strategjia e Drejtësisë për të Mitur”*, i shoqëruar me planin e veprimit për periudhën afatgjatë 2018–2021. Strategjia e Drejtësisë për të Mitur është hartuar në përputhje me Strategjinë Kombëtare për Zhvillim dhe Integrim 2015–2020,

Strategjinë Ndërsektoriale të Drejtësisë 2017–2020, si dhe Agjendën Kombëtare për të Drejtat e Fëmijëve 2017–2020. Miratimi i Dokumentit të Strategjisë dhe i Planit të Veprimit ka qenë një ndër masat e parashikuara në udhërrëfyesin e prioritetit nr. 5, *“Të drejtat e njeriut”*, masa 4.8.1, *“Përfshirja e veprimeve në fushën e drejtësisë për të miturit në strategjitë dhe planet e veprimit që trajtojnë të drejtat e fëmijëve”*, të miratuar me vendimin nr. 330, datë 28.5.2014, të Këshillit të Ministrave *“Për miratimin e udhërrëfyesit për 5 prioritet e rekomanduara nga Komisioni Evropian, 2013”*, si dhe në dokumentin e Planit të Masave Afatshkurtra të planifikuara për përmbushjen e 5 Prioriteteve të Komisionit Evropian për Shqipërinë, e përfshirë në prioritetin nr. 5, *“Të drejtat e njeriut”*, rekomandimi nr.3, *“Legjislacioni mbi drejtësinë për të miturit duhet përshtatur me standardet ndërkombëtare”*. Shërbimet për viktimat e dhunës në familje duhen përmirësuar në kualitet, masë, mundësi aksesit dhe mbulim gjeografik.

Për hartimin e këtij dokumenti është ngritur me urdhrin nr. 966, datë 3.2.2016, të Ministrit të Drejtësisë, *“Për ngritjen e grupit të punës për hartimin e Strategjisë së Drejtësisë për të Miturit”*, grupi i punës i përbërë nga ekspertët e Ministrisë së Drejtësisë. Strategjia e Drejtësisë për të Miturit dhe plani i saj i veprimit janë hartuar nën ekspertizën profesionale të UNICEF-it dhe ka reflektuar gjetjet dhe rekomandimet e dhëna në të gjitha dokumentet kombëtare dhe ndërkombëtare në këtë fushë.

Qëllimi i Strategjisë së Drejtësisë për të Miturit 2018–2021 është promovimi dhe mbrojtja më efektive e të drejtave dhe nevojave në proceset gjyqësore dhe alternativat ndaj këtyre procedurave, për të miturit në konflikt me ligjin, viktimat, dëshmitar të veprave penale, të miturit nën moshë për t’u ndjekur penalisht dhe të miturit pjesëmarrës në proceset gjyqësore, kryesisht atyre penale, nëpërmjet implementimit të standardeve kombëtare dhe ndërkombëtare të të drejtave të fëmijëve. Strategjia përmban një qasje ndërdisiplinore që do të integrohet me të gjitha dokumentet e tjera ekzistuese kombëtare, e shoqëruar me aktivitete konkrete, gjurmimin e çështjeve me të mitur që kanë kryer vepra penale.

Në kuadër të reformës në drejtësi është miratuar ligji nr. 37/2017, datë 30.3.2017, *“Kodi i Drejtësisë Penale për të Mitur”* dhe ligji nr. 18/2017 *“Për të Drejtat dhe Mbrojtjen e Fëmijëve”* që rregullojnë organizimin dhe funksionimin e institucioneve për trajtimin dhe mbrojtjen e të drejtave të fëmijëve. Në datën 1 janar 2018 hyri në fuqi ligji nr. 37/2017, datë 30.3.2017, *“Kodi i Drejtësisë Penale për të Mitur”* i cili përmban norma të posaçme ligjore lidhur me përgjegjësinë penale të të miturve, rregulla procedurale lidhur me hetimin, ndjekjen penale, procesin gjyqësor, ekzekutimin e vendimit të dënimit penal, rehabilitimin ose çdo masë tjetër që përfshin një të mitur në konflikt me ligjin, një të mitur viktimë dhe/ose dëshmitar të veprës penale, si dhe rregulla për të rinjtë nga grup-mosha 18 deri në 21 vjeç. Ky ligj përbën një risi dhe zhvillon standardet e legjislacionit shqiptar në mbrojtjen

e të drejtave të fëmijëve në tërësi dhe të të miturve në konflikt me ligjin në veçanti. Kodi është një ligj i veçantë për shkak të përmbajtjes së tij, pasi përmbledh të gjitha dispozitat që referojnë të miturin në Kodin Penal, Kodin e Procedurës Penale, ligjin “*Për të drejtat dhe trajtimin e të dënuarve me burgim dhe të paraburgosurve*”, si dhe ligje të tjera referuese të sistemit të drejtësisë penale për të mitur. Ky Kod siguron përafrimin e legjislacionit shqiptar me direktivën 2011/93/BE datë 13.12.2011, përveç përputhjes me standardet ndërkombëtare dhe rajonale. Në zbatim të plotë të këtij Kodi janë parashikuar një seri masash në Planin e Veprimit të Strategjisë së Drejtësisë për të Mitur.

Kështu, në sektorin e drejtësisë, mbrojtja e të drejtave të fëmijëve trajtohet në 3 drejtime kryesore:

- *Përmirësimi i aksesit në drejtësi;*
- *Informim dhe edukim ligjor; dhe*
- *Parandalim, riintegrim dhe rehabilitim.*

Strategjia e Drejtësisë për të Mitur 2018-2021 dhe Plani i saj i Veprimit është miratuar nga Këshilli i Ministrave me Vendimin nr.541, datë 19.09.2018.

Vizioni i Strategjisë së Drejtësisë për të Miturit është “*Përmirësimi i Drejtësisë për të Mitur që garanton një drejtësi miqësore për fëmijë dhe që mbron interesin më të lartë të tyre*”. Prioritetet në realizimin e vizionit strategjik fokusohen në qasjen tek një drejtësi miqësore për të mitur e cila i referohet sistemeve të drejtësisë të cilat garantojnë respektimin dhe implementimin efektiv të të drejtave të fëmijëve duke nënkuptuar drejtësi të aksesueshme, të përshtatshme me moshën, të shpejtë, efektive, të përshtatur dhe të fokusuar në nevojat dhe të drejtat e fëmijëve, ku përfshihet e drejta për proces të rregullt, e drejta për të marrë pjesë në gjykim dhe për të kuptuar procedurat, si dhe e drejta për respektimin e jetës private dhe familjare, integritetit dhe dinjitetit të fëmijës.

Ky vizion është në të njëjtën linjë me vizionin mbi sektorin e drejtësisë të deklaruar në Strategjinë Kombëtare për Zhvillim dhe Integrim 2015–2020, ku thuhet se: “*Shqipëria, një vend i bazuar tek shteti ligjor, garantuese e të drejtave të njeriut dhe lirive themelore, me një sistem drejtësie të hapur dhe të barabartë që garanton drejtësi për të gjithë*” dhe me vizionin e deklaruar nga Strategjia Ndërsektoriale e Drejtësisë 2017–2020, ku thuhet se: “*Forcimi i shtetit ligjor është një kusht themelor për konsolidimin e demokracisë dhe zhvillimin e qëndrueshëm politik, ekonomik dhe social në vend. Suksesi i reformave të drejtësisë varet në shkallë të madhe nga ndërveprimi mes institucioneve të pavarura gjyqësore dhe bashkëpunimi i ngushtë me palët e interesuara dhe shoqërinë civile*”.

Qëllimi i Strategjisë së Drejtësisë për të Miturit 2018-2021 është promovimi dhe mbrojtja më efektive e të drejtave dhe nevojave në proceset gjyqësore dhe alternativat ndaj këtyre procedurave,

për të miturit në konflikt me ligjin, viktima, dëshmitarë të veprave penale, të miturit nën moshë për t'u ndjekur penalisht dhe të miturit pjesëmarrës në proceset gjyqësore kryesisht atyre penale, nëpërmjet implementimit të standardeve kombëtare dhe ndërkombëtare të të drejtave të fëmijëve. Strategjia përmban një qasje ndërdisiplinore që do të integrohet me të gjithë dokumentet e tjera ekzistuese kombëtare, e shoqëruar me aktivitete konkrete.

Strategjia e Drejtësisë për të Miturit evidenton domosdoshmërinë për përmirësim në fushat e mëposhtme:

- *Përmirësime legjislative të normave që rregullojnë sektorin e drejtësisë për të mitur;*
- *Përmirësime infrastrukturore të institucioneve mbështetëse të drejtësisë për të mitur;*
- *Rritje të kapaciteteve të profesionistëve që merren me të miturit.*

Strategjia ka **pesë objektiva strategjike të nivelit të lartë**, të cilat janë:

Objektivi Strategjik 1. *“Garantimi i aksesit të të miturve në drejtësi”.*

Objektivi Strategjik 2. *“Garantimi i procesit të rregullt ligjor për të miturit”.*

Objektivi Strategjik 3. *“Parandalimi i ri-përfshirjes në krime të të miturve/të rinjve në krime”.*

Objektivi Strategjik 4. *“Rishoqërimi, riintegrimi dhe rehabilitimi i të miturve në kontakt ose konflikt me ligjin”.*

Objektivi Strategjik 5. *“Forcimi i bashkëpunimit të institucioneve të sistemit të drejtësisë për të miturit”.*

Objektivat Strategjike do të adresohen nëpërmjet politikave të mirëmenduara dhe të programuara me qëllim dhënien e impaktit pozitiv dhe të qëndrueshëm në respektimin, promovimin dhe mbrojtjen e të drejtave të fëmijëve në marrëdhënie me organet e sistemit të drejtësisë

Përmbledhje ekzekutive mbi progresin e zbatimit të planit të veprimit për periudhën janar-dhjetor 2021

Plani i Veprimit, në zbatim të Strategjisë së Drejtësisë për të Mitur, parashikon objektiva strategjike, objektiva specifike dhe aktivitete të cilat duhet të realizohen sipas afateve të detajuara në të.

Raporti i monitorimit identifikon progresin dhe ecurinë e zbatimit të aktiviteteve për këtë periudhë monitorimi, duke marrë në konsideratë dhe vlerësim realizimin e tyre, shkallën e performancës së aktiviteteve të institucioneve që raportojnë, masat në proces zbatimi dhe uljen e numrit të masave të pazbatuara.

Për periudhën e monitorimit janar – dhjetor 2021, janë mbledhur dhe analizuar të dhëna për 14 objektiva specifike dhe 24 aktivitete të shpërndara përkatësisht në:

3 objektiva specifik dhe 4 aktivitete për objektivin strategjik 1;

- 4 objektiva specifike dhe 8 aktivitete për objektivin strategjik 2;
- 1 objektiv specifik dhe 4 aktivitete për objektivin strategjik 3;
- 5 objektiva specifike dhe 8 aktivitete për objektivin strategjik 4;
- 1 objektiv specifik dhe 2 aktivitete për objektivin strategjik 5.

Rezulton se janë realizuar plotësisht 17 prej tyre, 5 janë ende në proces zbatimi, 1 aktivitet i përpiluar si dhe 1 i paraportuar. Përqindja ndaj totalit të progresit të zbatimit të Planit të Veprimit është në nivelin 71% për aktivitetet të cilat janë të realizuara, 21 % për aktivitetet në proces, 4% për aktivitetet të cilat do të zbatohen në vijim nga institucionet, si dhe 4 % për aktivitetet e paraportuara.

Seksionet në vijim pararendin progresin e arritur në zbatimin e secilit objektiv strategjik, objektivi specifik dhe aktiviteti të strategjisë, duke vijuar me informacionet e përmbledhura mbi progresin mbi çdo objektiv, ekzekutimin e përgjithshëm të buxhetit ku përshkruhet plani i përgjithshëm i zbatimit dhe burimet financiare të dokumentit strategjik (zbatueshmëria e planit të veprimit).

Analiza e përgjithshme për periudhën dhe rezultatet vjetore janë përshkruar në formë analitike dhe krahasimore bazuar në të dhënat/raportet e mëparshme.

Në seksionin përkatës vlerësohet riskut për mbi objektivat strategjike të cilat lidhen me aftësinë institucionale, aftësinë financiare, mjedisin rregullator dhe faktorë të tjerë të jashtëm të strategjisë.

Gjatë këtij viti zbatimi të planit të veprimit, janë identifikuar edhe problematika, duke ndikuar në realizueshmërinë e disa prej objektivëve të strategjisë. Përpos çdo vështirësie, si pasojë e lënë nga Pandemia Covid-19 me të cilën u shoqërua kryerja dhe zbatimi i aktiviteteve gjatë periudhës vjetore, institucionet kanë dëshmuar vazhdimësi dhe vullnet për të zbatuar aktivitetet në përputhje me buxhetin e parashikuar në planin e veprimit, me mbështetjet e partnerëve ndërkombëtarë dhe vendas, burimet njerëzore dhe kapacitetet teknike profesionale të brendshme. Kjo periudhë ka pasuar efektet e pandemisë globale Covid-19, efektet e së cilës u shtrinë dhe ndikuan gjithashtu në zbatimin e këtij plani veprimi. Aktivitetet, masat e parashikuara të Planit të Veprimit janë ndikuar duke sjellë vonesa, pamundësi dhe/apo bllokim të proceseve të punës. Në Planin e Veprimit institucionet raportuese kanë dërguar kontributin/argumentin përkatës për secilën aktivitet.

Në vijim paraqitet realizuesh

mëria e objektivave të strategjisë sipas shkallës së realizimit të objektivëve strategjik:

Objektivat	Shkalla e realizimit	Niveli i Tolerancës
Objektivi Strategjik 1 “Garantimi i aksesit të të miturve në drejtësi”	96 %	Mirë
Objektivi Strategjik 2 “Garantimi i procesit të		

<i>rregullt ligjor për të miturit</i>	88 %	Shumë Mirë
Objektivi Strategjik 3 <i>“Parandalimi i ri-përfshirjes në krime të të miturve/të rinjve në krime”</i>	60%	Mjaftueshëm
Objektivi Strategjik 4 <i>“Rishoqërimi, riintegrimi dhe rehabilitimi i të miturve në kontakt ose konflikt me ligjin”</i>	90 %	Shumë Mirë
Objektivi Strategjik 5 <i>“Forcimi i bashkëpunimit të institucioneve të sistemit të drejtësisë për të miturit”</i>	100%	Shumë Mirë

Realizimi i rekomandimeve të lëna për zbatim në raportin janar-qershor të vitit 2021

Për periudhën janar – dhjetor 2021, ka një ecure në realizueshmërinë e aktiviteteve me qëllim plotësimin e rekomandimeve të dhëna në raportin e mëparshëm të monitorimit i cili përkon me raportin janar-qershor (gjashtëmuor 2021), ku përmendim përkatësisht objektivet specifike 3.1 të objektivit strategjik 2, objektivi specifik 4.1 dhe 2.1 të objektivit strategjik 4.

Për këtë periudhë raportimi vijojnë të adresohen si sfidë kryesore në zbatimin e planit të veprimit, çështje si:

- pamjaftueshmëria dhe paqëndrueshmëria e burimeve financiare në krijimin e mundësive për zbatimin e aktiviteteve dhe masave;
- çështje që lidhen me komunikimin, informimin dhe bashkëpunimin ndërinsitucional në përgjithësi;
- çështje të tjera që lidhen me kapacitetet administrative;
- efektet e Pandemisë Covid-19 mbi objektivat strategjike dhe duke u kthyer në pengesë kryesore për progresin e tyre, faktorë këto që kanë patur ndikimin e tyre në ecurinë e deritanishme të zbatueshmërisë së masave dhe aktiviteteve të planifikuara në Planin e Veprimit.

1.1 Metodologjia e hartimit të raportit të monitorimit

Në zbatim të Urdhërit të Kryeministrit Nr. 166, dt. 5.10.2017 *“Për miratimin e strukturës dhe të organikës së Ministrisë së Drejtësisë”*, në Ministrinë e Drejtësisë është ngritur Sektori i Monitorimit, Jetësimit të Prioriteteve dhe Statistikave, pranë Drejtorisë së Politikave dhe Strategjive në Fushën e Drejtësisë e cila është struktura përgjegjëse për procesin monitorues dhe për hartimin e Raporteve të Monitorimit të Strategjive.

Drejtorja e Politikave dhe Strategjive në Fushën e Drejtësisë, Sektori i Monitorimit, Jetësimit të Prioriteteve dhe Statistikave kryen koordinimin me të gjitha institucionet përgjegjëse, si dhe më pas vijon me hartimin e raportit të monitorimit. Ky raport është hartuar në kuadër të zbatimit të Planit të Veprimit të Strategjisë së Drejtësisë për të Mitur 2018-2021 dhe përbën raportin e monitorimit për periudhën janar-dhjetor 2021. Ky raport mbulon periudhën nga *1 janar 2021 deri në 31 dhjetor 2021* dhe është hartuar mbi bazën e kontributit të dhënë nga të gjitha institucionet e përfshira në Planin e

Veprimet 2018-2021 në zbatim të SDM. Me qëllim monitorimin lidhur me arritjet, progresin/sfidat drejt përmbushjes së objektivave të strategjisë nëpërmjet raportimit të pikave të kontaktit është siguruar informacion nga çdo institucion përgjegjës lidhur me zbatimin e masave të parashikuara në planin e veprimit të SDM-së. Çdo institucion ka raportuar mbi nivelin e zbatimit të çdo politike dhe aktiviteti, buxhetin e alokuar, problemet e hasura dhe vlerësimin e progresit të strategjisë në tërësi. Qëllimi është që të kemi informacion mbi arritjet e progresit dhe sfidat drejt përmbushjes së objektivave të strategjisë.

Monitorimi i Strategjisë ka konsistuar në dy faza kryesore:

1. *Raportimi i institucioneve nëpërmjet pikave të kontaktit mbi zbatimin e masave për të cilat janë përgjegjëse;*
2. *Raportimi nga Ministria e Drejtësisë mbi zbatimin e PV-së në tërësinë e tij.*

Çdo institucion ka raportuar mbi nivelin e zbatimit të çdo Objektivit Strategjik, objektivi specifik dhe masash të realizuar (*mbi bazë aktivitetesh të kryera*), buxhetin e parashikuar për vitin raportues, buxhetin e alokuar për periudhën e raportimit, problemet e hasura, hapat e mëtejshme dhe vlerësimin e progresit të strategjisë në tërësi. Me qëllim monitorimin e zbatimit të angazhimeve të ndërmarra, procesi i monitorimit është kryer në nivel objektivash strategjik/specifik dhe masa/aktivitete të parashikuara.

Vlerësimi i progresit të zbatimit të SDM-it për këtë periudhë raportimi është kryer nga Sektori i Monitorimit, Jetësimit të Prioriteteve dhe Statistikave, përmes analizës së të dhënave të përcjella nga institucionet raportuese duke iu përmbajtur metodës së analizës së parashikuar në Vendimin nr.290, datë 11.4.2020, të Këshillit të Ministrave, “*Për krijimin e Bazës të të Dhënave Shtetërore të Sistemit Informatik të Planifikimit të Integruar (SIPI/IPSIS)*” dhe Urdhrit nr.157, datë 22.10.2018, të Kryeministrit, “*Për marrjen e masave për zbatimin e qasjes së gjerë sektoriale/ndërsektoriale, si dhe ngritjen dhe funksionimin e mekanizmit sektorial/ndërsektorial të integruar*”.

Analiza e të dhënave është bërë në përputhje me aktet e sipërcituara dhe strukturës orientuese për monitorimin e strategjive dhe planeve të veprimit.

- **Së pari**, me qëllim dhënien e një rezultati jo vetëm sasior, por edhe cilësor të nivelit të zbatimit të masave (*realizimi i produkteve*) është kryer vlerësimi i objektivave përkundrejt masës.
- **Së dyti**, është analizuar realizimi i objektivave strategjikë përmes përlllogaritjes së realizimit të masave (*realizimi i produkteve*).

Shkalla e realizimit të objektivit përkundrejt zbatimit të masave është kryer në bazë të 4 intervaleve të sistemit të performancës si në tabelën dhe kodin e ngjyrave të pasqyruara më poshtë:

Kategoria	Niveli i Tolerancës	Pikët (110)
Dobët	Nga 0 deri në 30 për qind e masave të realizuara	30
Mjaftueshëm	Nga 31 në 50 për qind e masave të realizuara	20
Mirë	Nga 51 në 85 për qind e masave të realizuara	35
Shumë mirë	Nga 86 në 110 për qind e masave të realizuara	25
Tejkaluar	111 dhe më lart	N/A

Ecuria e progresit në periudhën që monitorohet klasifikohet në këto kategori:

- **E zbatuar/E realizuar:**Institucionet kanë raportuar statusin “E zbatuar” për ato masa/aktivitete të cilat janë përmbushur.
- **Pjesërisht e zbatuar/Në proces:**Institucionet kanë raportuar statusin “Pjesërisht e zbatuar/ Në proces” për ato masa/aktivitete të cilat në periudhën e raportimit kanë pasur zbatim të pjesshëm dhe/apo që vijojnë të jenë në zbatueshmëri prej tyre.
- **E përealizuar/Pa zbatuar:**Janë raportuar ato masa/aktivitete të cilat nuk kanë regjistruar zhvillim për periudhën raportuese.

Matrica e Riskut

Në këtë raport monitorimi është përfshirë edhe një vlerësim dhe identifikim i risqeve me qëllim identifikimin e hapave që do të duhen të ndiqen për tu adresuar në kuadër të implementimit të objektivëve të Strategjisë së Drejtësisë për të Mitur.

Vlerësimi i riskut është bërë në përputhje si me tabelën më poshtë:

Mundësia	E lartë	3	6	9
	E mesme	2	5	8
	E ulët	1	4	7
		E ulët	E mesme	E lartë
Ndikimi				

Verifikimi i të dhënave të raportuara është kryer pjesërisht on-line për ato masa të cilat pikat e kontaktit kishin kryer raportimin. Gjithashtu, gjatë hartimit të Raportit janë marrë në konsideratë dy elementë të rëndësishëm:

1. Raportimi për zbatimin e masës/aktivitetit nga institucioni kryesor përgjegjës për zbatimin e saj duke vlerësuar dhe mirëpritur dhe kontributet e institucioneve të tjera bashkëvepruese;
2. Në Raportin e radhës lidhur me elementët e metodologjisë së IPSIS kërkohet adresimi i tyre për plotësimin e hendeikut midis Planit të Veprimit dhe formatit të IPSIS.

Trajtimi statistikor është kryer nëpërmjet kodifikimit të përqijjeve bazuar në raportimet e mbledhura, si dhe duke e llogaritur në mesateren e ponderuar.

Konsultimi publik

Në përputhje me kriteret ligjore për konsultimin publik, pas hartimit të draft raportit Ministria e Drejtësisë e dërgon dokumentin për konsultim pranë institucioneve raportuese dhe organizatave të shoqërisë civile, si dhe e publikoi draftin në faqen zyrtare të Ministrisë së Drejtësisë, ku caktohet dhe një adresë elektronike për marrjen e komenteve, në faqen e internetit www.drejtesia.gov.al, në menu prioritete/strategjia ndërsektoriale/Strategjia Ndërsektoriale e Drejtësisë .

Drafti dërgohet për vlerësim paraprak edhe pranë Departamentit të Mirëqeverisjes dhe Zhvillimit në Kryeministri, në rolin e ‘vlerësuesit’ të raportit të monitorimit, i cili ka përcjellë komente për vlerësim dhe plotësim të raportit.

Në përfundim të procesit konsultues, Ministria e Drejtësisë kryen reflektimin e komenteve/sugjerimeve relevante mbi draft raportin e monitorimit dhe vijoi me zhvillimin e takimeve të dedikuara të diskutimit të analizës së kryer, gjetjeve të raportit, vlerësimit të qëllimeve të politikës në prezencë të të gjithë institucioneve zbatuese dhe raportuese të planit të veprimit dhe të Kryeministrisë.

Ministria e Drejtësisë menaxhon mekanizmin institucional për monitorimin e Strategjisë së Drejtësisë për të Mitur. Mekanizmi institucional për monitorimin e strategjisë mbledh dhe analizon raportet periodike për zbatimin e planit të veprimit të këtij dokumenti strategjik. Çdo institucion raporton çdo 6 muaj dhe në bazë vjetore për nivelin e zbatimit të çdo objektivi strategjik dhe aktiviteti, problemet e hasura dhe vlerësimin e progresit të strategjisë në tërësi. Mekanizmi mund të vendosë më pas për masat korrigjuese, institucionin përgjegjës për korrigjimin dhe sanksionet e duhur. Për këtë qëllim, mekanizmi do të analizojë çdo aktivitet, treguesit e performancës, si për shembull, raporte vlerësimi, rekomandime, pyetësorë të plotësuar, pasojat. Raportimi periodik njëvjeçar i monitorimit të zbatimit të strategjisë publikohet në faqen zyrtare të internetit të Ministrisë së Drejtësisë. Mekanizmi institucional për monitorimin e kësaj strategjie do të sigurohet nëpërmjet krijimit të një strukture të posaçme, me përbërjen e mëposhtme:

- Zëvendësministri i Drejtësisë;
- 3 përfaqësues nga Ministria e Drejtësisë;
- 1 përfaqësues nga Këshilli i Ministrave që mbulon çështjet e koordinimit të dokumenteve strategjike;
- 1 përfaqësues nga Ministria e Brendshme;
- 1 përfaqësues nga Ministria e Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale;
- 1 përfaqësues nga Arsimit, Sportit dhe Rinisë;
- 1 përfaqësues nga Ministria e Financave dhe Ekonomisë;
- 1 përfaqësues nga Agjencia Shtetërore për të Drejtat dhe Mbrojtjen e Fëmijës;
- 1 përfaqësues nga Drejtoria e Përgjithshme e Burgjeve;
- 1 përfaqësues nga Drejtoria e Përgjithshme e Shërbimit të Provës;
- 1 përfaqësues nga Komisioneri për të Drejtën e Informimit dhe Mbrojtjen e të Dhënave Personale;
- 1 përfaqësues nga Komisioneri kundër Diskriminimit;
- 1 përfaqësues nga Këshilli i Lartë Gjyqësor;
- 1 përfaqësues nga Këshilli i Lartë i Prokurorisë;
- 1 përfaqësues nga Prokuroria e Përgjithshme;
- 1 përfaqësues nga Shkolla e Magjistraturës;
- 1 përfaqësues nga Akademia e Sigurisë;
- 1 përfaqësues nga Zyra e Avokatit të Popullit;
- 1 përfaqësues nga Dhoma Kombëtare e Avokatisë;
- 1 përfaqësues nga Dhoma Kombëtare e Ndërmjetësve.

Gjithashtu, përfaqësues nga projekte dhe donatorë të huaj që ndihmojnë institucionet e sistemit të drejtësisë për të miturit, si edhe përfaqësues të shoqërisë civile që veprojnë në fushën e të drejtave të të miturve ftohen që të marrin pjesë në takimet e grupit të monitorimit

Në përfundim, drafti paraqitet për diskutim e miratim në mbledhjen e Komitetit Drejtues Sektorial për zbatimin e Strategjisë së Drejtësisë për të Mitur. Raporti i miratuar i monitorimit publikohet në faqen e internetit të www.drejtësia.gov.al.

II. PROGRESI I STRATEGJISË SË DREJTËSISË PËR TË MITUR

Prioritetet në realizimin e vizionit strategjik fokusohen në qasjen të një *drejtësi miqësore për të mitur* e cila u referohet sistemeve të drejtësisë të cilat garantojnë respektimin dhe implementimin efektiv të të drejtave të fëmijëve, duke pasur parasysh parimet e mëposhtme dhe duke mbajtur në konsideratë nivelin e pjekurisë së fëmijës dhe rrethanat e çështjes. E ndarë në komponentë nënkupton drejtësi të aksesueshme, të përshtatshme me moshën, të shpejtë, efektive, të përshtatur

dhe të fokusuar në nevojat dhe të drejtat e fëmijëve, ku përfshihet e drejta për proces të rregullt, e drejta për të marrë pjesë në gjykim dhe për të kuptuar procedurat, si dhe e drejta për respektimin e jetës private dhe familjare, integritetit dhe dinjitetit të fëmijës. Për të monitoruar ecurinë e Strategjisë së Drejtësisë për të Mitur është hartuar raporti periodik i rradhës, në kuadër të zbatimit të Planit të Veprimit, i cili mbulon periudhën 1 janar 2021 deri më 31 dhjetor 2021.

2.1 Reforma të implementuara përgjatë zbatimit të Strategjisë së Drejtësisë për të Mitur

Në kuadër të Reformës në Drejtësi është miratuar ligji nr. 37/2017, datë 30.03.2017 “Kodi i Drejtësisë Penale për të Mitur” dhe ligji nr. 18/2017 “Për të Drejtat dhe Mbrojtjen e Fëmijëve”, që rregullojnë organizimin dhe funksionimin e institucioneve për trajtimin dhe mbrojtjen e të drejtave të fëmijëve.

Më **1 Janar 2018** hyri në fuqi ligji nr. 37/2017, datë 30.03.2017 “Kodi i Drejtësisë Penale për të Mitur” i cili përmban norma të posaçme ligjore lidhur me përgjegjësinë penale të të miturve, rregulla procedurale lidhur me hetimin, ndjekjen penale, procesin gjyqësor, ekzekutimin e vendimit të dënimit penal, rehabilitimin ose çdo masë tjetër që përfshin një të mitur në konflikt me ligjin, një të mitur viktimë dhe/ose dëshmitar të veprës penale, si dhe rregulla për të rinjtë nga grupmosha 18 deri në 21 vjeç. Ky ligj përbën një risi dhe zhvillon standardet e legjislacionit shqiptar në mbrojtjen e të drejtave të fëmijëve në tërësi dhe të të miturve në konflikt me ligjin në veçanti. Kodi është një ligj i veçantë për shkak të përmbajtjes së tij pasi përmbledh të gjitha dispozitat që referojnë të miturin në Kodin Penal, Kodin e Procedurës Penale, Ligjin “Për të drejtat dhe trajtimin e të dënuarve me burgim dhe të paraburgosurve”, si dhe ligje të tjera referuese të sistemit të drejtësisë penale për të mitur. Ky Kod siguron përafrimin e legjislacionit shqiptar me Direktivën 2011/93/BE datë 13.12.2011, përveç përputhjes me standardet ndërkombëtare dhe rajonale. Në zbatim të plotë të këtij Kodi janë parashikuar një seri masash në Planin e Veprimit të Strategjisë së Drejtësisë për të Mitur.

Mbrojtja dhe garantimi i të drejtave të të miturve është një ndër prioritetet kyçe të Ministrisë së Drejtësisë, e jetësuar në Programin e Qeverisë Shqiptare nën objektivin madhor “Zbatimi i reformimit të sistemit të drejtësisë për të miturit në konflikt me ligjin duke forcuar sistemin e drejtësisë restauruese dhe mbrojtjen efektive procedurale”. Ministria e Drejtësisë mbështetur në kuadrin ligjor vendas dhe ndërkombëtar që rregullon fushën e të drejtave të fëmijëve vlerëson se interesi më i lartë i fëmijës është një parim i rëndësishëm i cili duhet të gjejë zbatim së pari në të drejtën penale, por edhe atë administrative dhe civile.

Mbrojtja e të drejtave të të miturve nëpërmjet garantimit të ofrimit të shërbimeve në sistemin gjyqësor ka qenë një nga rregullimet bazë të paketës më të fundit ligjore të normimit të sistemit të

drejtësisë, në kuadër të reformës në drejtësi. Konkretisht, të miturit në sistemin e drejtësisë penale përbëjnë një kategori vulnerabël dhe garantimi i procedurave ligjore të shpejta, efektive dhe cilësore ka qenë synimi më i rëndësishëm i reformës në sistemin e drejtësisë penale, e konkretizuar kjo me miratimin e Kodit të Drejtësisë Penale për të Mitur dhe Ligjin për të Drejtat dhe Mbrojtjen e Fëmijëve. Gjithashtu janë miratuar gjashtë Vendime të Këshillit të Ministrave, urdhëra dhe udhëzime, si dhe një projekt vendim duke garantuar në këtë drejtim mbrojtjen e të drejtave të fëmijëve. Për më tepër në vijim **të Urdhrit Nr. 75, datë 09.06.2020 të Kryeministrit “Për ngritjen e grupit ndërinstitutional të punës për përmirësimin e sistemit të parandalimit dhe adresimit të dhunës ndaj të miturve”**, pranë Ministrisë së Drejtësisë janë ngritur dy grupe pune, lidhur me:

- *Analizën e problematikave të dhunës në familje;*
- *Për përmirësimin e sistemit të parandalimit dhe adresimit të abuzimit seksual ndaj të miturve.*

Përsa sa më sipër, është analizuar legjislacioni në fuqi bazuar dhe në rekomandimet e ekspertëve ndërkombëtarë, si dhe hapat që do ndiqen në vijimësi të këtij procesi.

Strategjisë e Drejtësisë për të Mitur ka pesë Objektiva Strategjik përmes të cilave synon të përmbushë vizionin e saj dhe 14 objektiva specifike.

Duke aplikuar të njëjtën formulë të vlerësimit të shkallës së realizimit të objektivave – duke mbledhur realizueshmërinë në përqindjes të objektivave dhe pjesuar me numrin e tyre – realizueshmëria e qëllimit strategjik është 87%.

Konkretisht sipas 14 objektivave specifike, niveli i realizueshmërisë sipas aktiviteteve për zbatim për periudhën e monitorimit, është si më poshtë:

<u>Objektivi Strategjik 1</u>	Realizueshmëria
Objektivi Specifik 1.1	100%
Objektivi Specifik 1.2	90%
Objektivi Specifik 1.3	100%
<u>Objektivi Strategjik 2</u>	Realizueshmëria
Objektivi Specifik 2.1	85%
Objektivi Specifik 2.2	90%
Objektivi Specifik 2.3	90%
Objektivi Specifik 2.4	90%
<u>Objektivi Strategjik 3</u>	Realizueshmëria
Objektivi Specifik 3.1	60 %
<u>Objektivi Strategjik 4</u>	Realizueshmëria
Objektivi Specifik 4.1	75%
Objektivi Specifik 4.2	90%
Objektivi Specifik 4.3	85%
Objektivi Specifik 4.4	100%
Objektivi Specifik 4.5	95%
<u>Objektivi Strategjik 5</u>	Realizueshmëria
Objektivi Specifik	100%

Marrëveshjet e bashkëpunimit midis Ministrisë së Drejtësisë dhe Bashkive në Republikën e Shqipërisë.

Bashkëpunimi ndërinstitucional ndërmjet hallkave të sistemit të drejtësisë me strukturat e pushtetit lokal ka rëndësi thelbësore në plotësimin e kuadrit institucional për zbatimin në praktikë të legjislacionit për drejtësinë për të miturit. Në kuadër të Reformës së Drejtësisë Miqësore për të Miturit, Ministria e Drejtësisë ka vijuar me procesin për nënshkrimin e marrëveshjeve të bashkëpunimit me pushtetin vendor, ku deri më tani janë nënshkruar gjithsej 33 marrëveshje. Ministria e Drejtësisë është duke vijuar e bashkërenduar punën edhe me bashkitë e tjera në vend, me qëllim nënshkrimin e marrëveshjeve edhe me këto bashki për trajtimin e rasteve të të miturve në konflikt me ligjin, ndaj të cilëve është dhënë masa alternative e shmangies nga dënimi dhe ndjekja penale.

Qendrat multidisiplinare pranë Bashkive me të cilat janë nënshkruar marrëveshjet janë funksionale dhe të hapura për çdo referim të mundshëm të rasteve nga Prokuroria dhe Gjykata. Aktualisht, në qendrat multidisiplinare ngrihen Grupet Teknike Ndërsektoriale (GTN), ku marrin pjesë Punonjësit e Mbrojtjes së Fëmijëve (PMF), psikologë, punonjës socialë, avokatë, mjekë dhe të tjerë profesionistë të fushave sipas rastit, pasi bëhet vlerësimi i nevojave të të miturit. Në rastet kur prokuroria jep masat e shmangies dhe i mituri duhet të mbikqyrret nga Shërbimi i Provës, specialisti përkatës merr pjesë në GTN dhe në trajtimin e rastit sipas nevojave përkatëse. Llojet e shërbimeve të ofruara për të miturit në konflikt me ligjin janë të ndryshme duke përfshirë këshillimin individual dhe familjar, aktivitete sociale, edukative, sensibilizuese, etj; si dhe çdo lloj ndihme tjetër që GTN vlerëson se i mituri ka nevojë.

Objekti i nënshkrimit të këtyre marrëveshjeve mes palëve është vendosja e bashkëpunimit midis dy institucioneve për realizimin dhe mbikqyrjen e masave alternative të shmangies nga ndjekja penale dhe dënimi për të miturit në konflikt me Ligjin.

Me nënshkrimin e marrëveshjes **Palët** bien dakord të bashkëpunojnë me qëllim zbatimin e masave të shmangies për të miturit në konflikt me ligjin nëpërmjet:

- i) *Ofrimit* të tërësisë së shërbimeve sociale për të miturit tek Qendrat Sociale në varësi të Bashkisë;
- ii) *Organizimit dhe pjesëmarrjes* së punonjësve të Njësisë për Mbrojtjen e Fëmijëve dhe Shërbimit të Provës në trajnime të përbashkëta me qëllim forcimin e kapaciteteve profesionale të strukturave të shërbimeve mbështetëse në këtë proces;
- iii) *Lehtësimit* të ofrimit të ndihmës dhe mbështetjes për të miturit në konflikt me ligjin dhe familjes së tij, kur kjo kërkohet prej tyre;
- iv) *Promovimit* të modelit të drejtësisë miqësore me të miturit në konflikt me ligjin duke organizuar në ambientet e qendrës aktivitete sensibilizuese, edukative, argëtuese dhe aktivitete të tjera në përshtatje me nevojat e të miturit.

Vlen të theksohet se Ministria e Drejtësisë ka lidhur marrëveshje bashkëpunimi me OJF në lidhje me programet e drejtësisë restauruese për të miturit të cilat synojnë në modelimin e shërbimeve për riintegrimin e fëmijëve në konflikt me ligjin si dhe në forcimin dhe rritjen e kapaciteteve të organeve përgjegjëse për zbatimin e këtij modeli. Modeli i shërbimeve riintegruese do të zhvillohet në bashkëpunim me Ministrinë e Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale, Ministrinë e Drejtësisë, Bashkinë e Tiranës, Drejtorinë e Përgjithshme të Shërbimit të Provës, Qendrat e Formimit Profesional, etj.

Kuadri infrastrukturor për të Miturit në konflikt me ligjin

Krijimi i institucioneve të reja në zbatim të Kodit të Drejtësisë Penale për të Miturit si kusht për plotësimin e infrastrukturës së nevojshme për të vënë në zbatim aktet nënligjore, masat alternative të dënimit si dhe riintegrimin e të miturve në shoqëri është një nga hallkat më të rëndësishme me qëllim realizimi.

Për këtë qëllim, Ministria e Drejtësisë është angazhuar në ngritjen e institucioneve të reja si:

- **Qendra e Parandalimit të Krimeve të të Miturve dhe të Rinjve:** Institucion ky i konceptuar si një mekanizëm në varësi të Ministrisë së Drejtësisë që do të hartojë programe parandaluese dhe do të mbikqyrë për një periudhë 6-mujore të miturit pas përfundimit të dënimit. Qendra e Parandalimit të Krimeve të të Miturve dhe të Rinjve (QPKMR) është një institucion i ri në varësi të Ministrisë së Drejtësisë, krijuar me VKM nr. 314, datë 15.05.2019 *“Për organizimin, funksionimin, si dhe përcaktimin e rregullimeve specifike lidhur me strukturën dhe organikën e Qendrës së Parandalimit të Krimeve të të Miturve dhe të Rinjve”*. Gjithashtu, në bazë të Urdhrit të Kryeministrit nr. 115, datë 04.09.2019 është miratuar struktura dhe organika e këtij institucioni. Qendra e Parandalimit të Krimeve të të Miturve dhe të Rinjve filloi funksionimin e saj më datë 23.03.2021.
- **Institucioni i Edukimit dhe Rehabilitimit të të Miturve:** Institucion i konceptuar si një mekanizëm pranë të cilit do të zbatohen programet e rehabilitimit dhe riintegrit për të miturit që janë dënuar nga gjykata me dënimin e kufizimit të lirisë. Është miratuar Vendimi nr. 233, datë 17.04.2019 i Këshillit të Ministrave *“Për përcaktimin e rregullimeve të veçanta lidhur me funksionimin e mjediseve të nivelit të sigurisë së tyre dhe standardet e programeve të edukimit e të rehabilitimit, në rastet e kufizimit të lirisë së të miturve”*. Institucioni i Kufizimit të Lirisë do të funksionojë si një institucion gjysëm i hapur, ku të miturve do t’iu kufizohet liria e veprimit/lëvizjes në atë masë që parandalohet kryerja e veprave penale prej tyre dhe veçanërisht synohet riintegrimi dhe rishoqërizimi i të miturit në komunitet. Lidhur me funksionimin e këtij institucioni MD ka përfunduar procedurat që lidhen me pjesën arkitekturore të projektit dhe vendit ku do të ngrihet ky institucion. Gjithashtu, ka përfunduar draft dokumentacioni i brendshëm për vënien në funksion të këtij institucioni. Ngritja dhe funksionimi i këtij institucioni do t’i shërbejë trajtimit të të miturve në përputhje me standardet më të larta të mbrojtjes së të drejtave të tyre duke synuar edukimin, rehabilitimin dhe riintegrimin e të miturve në konflikt me ligjin. Përsa i përket Institutit është ngritur grupi i punës i cili ka hartuar termat e referencës për zhvillimin dhe projekt dizenjimin e institutit. Projekti është paraqitur tek donatorët e huaj dhe pranë Ministrisë së

Financave për mundësi financimi. Në vijim është mbyllur procedura e tenderimit dhe është shpallur fitues bashkimi i operatorëve “D & C Partners + Net Group” Sh.p.k.

Ministria e Drejtësisë, me mbështetjen e UNICEF ka vënë në funksionim *Sistemin e Integruar të të Dhënave të Drejtësisë Penale për të Mitur*, detyrim ligjor që rrjedh nga neni 136 i Kodit të Drejtësisë Penale për të Mitur, ku përcaktohet se: *“Për mbajtjen e të dhënave të çështjeve penale që përfshijnë të miturit në konflikt me ligjin penal, të miturit viktimë dhe dëshmitarë të veprave penale krijohet “Sistemi i Integruar i të Dhënave të Drejtësisë Penale për të Mitur”, Kodi, si edhe VKM nr.149, datë 20.03.2019 të cilat ngarkojnë Ministrinë e Drejtësisë për administrimin e të dhënave të këtij sistemi. Për herë të parë, do të sigurohet unifikimi dhe kompjuterizimi i të dhënave për rastet e drejtësisë penale për të mitur në kohë reale, me qëllim krijimin e një baze statistikore që ndihmon analizën dhe orientimin e përmirësimit të politikave shtetërore për fëmijët. Sistemi i Integruar i të Dhënave të Drejtësisë Penale për të Mitur ka si qëllim mbledhjen e të dhënave dhe harmonizimin e statistikave të drejtësisë penale për të mitur nëpërmjet gjurmimit të të dhënave të ndjekjes penale e procedurave gjyqësore, si dhe përmirësimin e cilësisë së statistikave të harmonizuara, të gjeneruara nga institucionet e parashikuara në këtë vendim. Sistemi përmban të dhëna elektronike të përditësuara mbi çdo fazë të procedimit penal, përfshirë edhe ekzekutimin e vendimit penal për të miturit, subjekte të këtij Kodi, të dhëna të cilat mbahen në përputhje me rregullat e përcaktuara në legjislacionin në fuqi për mbrojtjen e të dhënave personale. Gjatë muajve të parë të vitit 2020 është realizuar takimi i grupit të punës ndërmjet AKSHI-t, UNICEF-it dhe Ministrisë së Drejtësisë, për hartimin e termave të referencës, studimin e tregut dhe përcaktimin e kriterëve të veçanta për përmirësimin e sistemit aktual. Gjithashtu, ka vijuar komunikimi me AKSHI-n për hostimin e sistemit dhe marrëveshjen e bashkëpunimit ndërmjet MD-së dhe AKSHI-t, si dhe i janë përcjellë termat e referencës UNICEF-it.*

Më pas UNICEF ka përzgjedhur ekspertët dhe konkretisht Qendrën CEMT me qëllim zhvillimin e mëtejshëm të sistemit, sipas Kodit të Drejtësisë Penale për të Mitur. Në vijim, UNICEF dhe Qendra CEMT kanë realizuar takime të përbashkëta pune, workshope me të gjitha organet kompetente që do të jenë përdoruese të Sistemit si: Gjykata/Prokurori/Polici/Shërbim Prove/Burgje.

2.2 Impakti i implementimit të strategjisë në përputhje me agjendën e integrimit evropian

✓ Progres Raporti 2018

Kodi i Drejtësisë Penale për Mitur në Mars 2017 siguroi pajtueshmërinë ‘de jure’ të Shqipërisë me standardet ndërkombëtare për drejtësinë për të mitur. Kodi duhet të plotësohet me legjislacionin dytësor. Miratimi i strategjisë “Drejtësia për të Mitur” që përfshin drejtësinë për të miturit dhe

qasjen e barabartë në drejtësi për fëmijët është akoma në pritje. Ligji për Ndihmën Juridike i miratuar në Dhjetor 2017 synon të sigurojë aksesin e fëmijëve në ndihmën juridike. Ministria e Drejtësisë ka krijuar një seksion për drejtësinë penale për fëmijët dhe ka zhvilluar një sistem në internet për ndjekjen e rasteve të fëmijëve që kanë kryer vepra penale.

✓ **Progres Raporti 2019**

Kuadri legjislativ dhe politikat për drejtësinë për të mitur u forcuan me miratimin e Strategjisë Kombëtare të Drejtësisë për të Mitur (2018-2021) në Shtator 2018. Strategjia përfshin zbatimin e Kodit të Drejtësisë Penale për të Miturit. Strategjia bazohet në programet buxhetore të qeverisë. Zbatimi i strategjisë së re dhe Kodit të Drejtësisë Penale për të Miturit i miratuar në vitin 2017 do të kërkojë një zhvendosje në kulturën administrative, ndërtimin e konsiderueshëm të kapaciteteve, infrastrukturën e përshtatur posaçërisht, krijimin e shërbimeve të komunitetit dhe koordinimin ndër-disiplinor / ndër-institucional në atë qendror dhe të nivelit lokal. Ka akoma boshllëqe strukturore në drejtësinë për të mitur në Shqipëri.

✓ **Progres Raporti 2020**

Kuadri ligjor në fushat e të drejtave të fëmijëve dhe drejtësisë për të mitur është përmirësuar gjithashtu me akte nënligjore. Shqipëria ka avancuar kornizën e politikave dhe ka ndërmarrë hapa për të forcuar kapacitetet institucionale për të adresuar pengesat e ndryshme që hasin fëmijët shqiptarë në aksesin në drejtësi. Në kuadrin e zbatimit të Kodit për të Mitur dhe Strategjisë së Drejtësisë për të Mitur 2018-2021, aktet nënligjore të nevojshme u miratuan me gjashtë Vendime të Këshillit të Ministrave në 2019.

Të gjitha këto bashki kanë krijuar strukturat përkatëse/qendrat multidisiplinare të cilat janë funksionale dhe mund të trajtojnë të miturin në konflikt me ligjin. Qendra është konceptuar si një mekanizëm vartës i Ministrisë së Drejtësisë që do të zhvillojë programe parandaluese dhe mbikqyr një të mitur për një periudhë gjashtëmujore pas përfundimit të dënimit.

Gjithashtu Strategjia është në përputhje me kërkesat dhe rekomandimet e Komisionit Evropian për sa i përket përmbushjes së 5 prioritetëve lidhur me anëtarësimin e Shqipërisë në Bashkimin Evropian.

2.3 Komponentët që kanë nevojë për adresimin me qëllim përmirësimin e implementimit

Nga monitorimi i kryer rezulton se objektivat strategjike rezultojnë me veprimtari relativisht të mirë zbatimi, duke marrë në konsideratë nivelin e zbatueshmërisë së aktiviteteve. Ndër objektivat që kanë reflektuar pengesë në arritjen e qëllimit të politikës, me progresin më të ulët evidentohen objektivi strategjik nr. 3 **me 60 %** të masave të zbatuara, të cilat duhen adresuar si fusha ku duhet të mundësohet mbështetje më e mirë financiare, njerëzore, strukturore dhe bashkëpunim institucional për të patur rezultatet e duhura. Objektivi është vlerësuar si i rëndësishëm nisur nga prioriteti që përfaqëson përkatësisht:

- **Objektivi Strategjik 3:** “Parandalimi i ri-përfshirjes të të miturve/të rinjve në krime”

Plani i Veprimit 2018-2021 përbëhet nga 5 objektivat strategjike dhe përmban në total 25 aktivitete. ***Për vitin 2021, në Strategji janë parashikur për t’u zhvilluar 24 aktivitete.*** Me qëllim monitorimin e zbatimit të masave të ndërmarra, përta i përket përmbushjes së objektivave strategjike, procesi i monitorimit është kryer në nivel objektiv.

Statusi i zbatimit sipas Objektivave Strategjike

Për periudhën janar-dhjetor 2021, në total për pesë Objektivat Strategjike **rezultojnë:**

- ✓ **1 të realizuar plotësisht;**
- ✓ **4 pjesërisht të zbatuara/në proces,** të raportuara nga institucionet përgjegjëse.

Për periudhën janar – dhjetor 2021 nga 24 aktivitete të parashikuara në Planin e Veprimit të Strategjisë janë realizuar 17 prej tyre, 5 janë ende në proces zbatimi, 1 aktivitet i parealizuar si dhe 1 i paraportuar. Përqindja ndaj totalit të progresit të zbatimit të Planit të Veprimit është në nivelin 71% për aktivitetet të cilat janë të realizuara, 21 % për aktivitetet në proces, 4% për aktivitetet të cilat do të zbatohen në vijim nga institucionet, si dhe 4 % për aktivitetet e paraportuara.

Për periudhën e ardhshme në monitorimin e Strategjisë së re të Drejtësisë për të Mitur kërkohet që të vijohet me ecurinë e zbatimit të masave dhe aktiviteteve të parashikuara për realizimin e tyre në kohë dhe me produktet e planifikuara. Me qëllim përmirësimin e zbatimit dhe rritjes së impaktit të Planit të Veprimit 2018 - 2021, sfidat e rëndësishme për periudhat vijuese të monitorimit janë:

- Raportim cilësor sipas metodologjisë IPSIS nga institucionet e përfshira në Planin e Veprimit.

- Gjithëpërfshirja e aktorëve të cilët ofrojnë kontribut në fushën e drejtësisë penale për të mitur dhe grupeve të interesit gjatë fazave të raportimit, konsultimit dhe monitorimit.
- Rritja e nivelit të përgjegjshmërisë dhe llogaridhënies nga strukturat e brendshme të institucioneve përgjegjëse, nëpërmjet fuqizimit të koordinimit ndërinstitutional.
- Kryerja e procesit të monitorimit periodik, diskutimit të gjetjeve dhe miratimit të raporteve respektive sipas afateve të përcaktuara.
- Rakordimi i informacionit të marrë nga pikat e kontaktit pranë Drejtorive të Financës, të institucioneve përkatëse, përpara momentit të raportimit pranë Ministrisë së Drejtësisë.
- Rritja e ndërgjegjësimit të institucioneve përgjegjëse/OSHC-ve të përfshira në Planin e Veprimit lidhur me rëndësinë që paraqet puna e vazhdueshme për zbatimin e duhur dhe në kohë të PV, si dhe mbi rëndësinë e procesit të raportimit.

2.4 Ekzekutimi i përgjithshëm i buxhetit

Strategjia ndërsektoriale e Drejtësisë për të Mitur dhe PV do të zbatohet në periudhën 2018–2021. Për të mundësuar zbatimin e saj janë llogaritur shpenzimet e nevojshme për zbatimin e secilit aktivitet dhe objektiv specifik. Buxheti i përgjithshëm për zbatimin e strategjisë është reflektuar në disa forma: - buxheti i përgjithshëm sipas viteve buxhetore për secilin aktivitet, objektiv strategjik dhe objektiv specifik; - buxheti i detajuar sipas aktiviteteve, burimeve të financimit dhe institucioneve përgjegjëse 21; - mbështetur në informacionin e disponueshëm janë identifikuar fondet e angazhuara nga buxheti i shtetit dhe organizmat ndërkombëtarë ose donatorët, si dhe fondet që nevojiten për t'u alokuar shtesë nga buxheti apo për t'u siguruar nga donatorë dypalësh dhe shumëpalësh; - buxheti i detajuar sipas llogarive të shpenzimeve. Shpenzimet e nevojshme për zbatimin e planit të veprimit, me burime financimi nga buxheti i shtetit, fondet e donatorëve dhe organizatave jofitimprurëse, janë rreth 681,335,963.00 lekë ose afërsisht 5.1 milionë euro. Sipas Strategjisë, financimi i Planit të Veprimit realizohet nga dy burime kryesore: **buxheti i shtetit dhe mbështetja financiare e partnerëve ndërkombëtarë.**

Në kuadër të monitorimit të zbatimit të masave/aktiviteteve të Planit të Veprimit 2018 - 2021, institucioneve përgjegjëse u është kërkuar të raportojnë mbi buxhetin e planifikuar për vitin raportues dhe buxhetin e përdorur në bazë të aktivitetit të kryer. Nga analiza për masat/aktivitetet e raportuara për periudhën janar-dhjetor 2021, buxheti i përdorur rezulton se:

- *Financimi për periudhën janar-dhjetor të vitit 2021 nga buxheti i shtetit është në shumën 328,130 lekë.*
- *Financimi për periudhën janar-dhjetor të vitit 2021 nga donatorët është në shumën 7.896.502 lekë.*

Buxheti i përdorur sipas objektivave dhe burimi konkret i financimit është si vijon:

- **Objektivi Strategjik 1:** 5,471,574 lekë mbuluar nga donatorë dhe 328,130 lekë mbuluar nga buxheti i shtetit.
- **Objektivi Strategjik 2:** 1,783,680 lekë mbuluar nga donatorë.
- **Objektivi Strategjik 3:** 354,548 lekë mbuluar nga donatorë.
- **Objektivi Strategjik 4:** 0 lekë nga buxheti i shtetit/nga donatorë.
- **Objektivi Strategjik 5:** 286,700 lekë nga buxheti i shtetit/nga donatorë

Dërgimi i informacionit mbi disbursimin financiar për aktivitetet e parashikuara në strategji ka qënë i munguar duke ndikuar në pasqyrimin jo real të kostove për zbatimin e Strategjisë. Gjithashtu, një pjesë e konsiderueshme aktivitete të kryera gjatë kësaj periudhe raportimi, janë në “kosto administrative” për shkak të zhvillimit të tyre on-line në kushtet e pandemisë, të mundësuar këto dhe të mbuluara nga kapacitetet njerëzore dhe financiare të institucioneve zbatuese duke mos paraqitur kosto shtesë për institucionet zbatuese, në përputhje me parashikimin e bërë në Planin e Veprimit.

III. PROGRESI I LIDHUR ME OBJEKTIVAT STRATEGJIKË, OBJEKTIVAT SPECIFIKE DHE AKTIVITETET

Strategjia ka identifikuar **5 objektiva strategjike të SDM-së për vitet 2018-2021** për arritjen e të cilave duhet të përmbushë objektivat specifike që duhen arritur deri në vitin 2021, vizionin e saj dhe konkretizimin e tyre që do të bëhet nëpërmjet aktiviteteve të parashikuara në Planin e Veprimit. Ky kapitull përshkruan progresin e arritur në kuadër të përmbushjes së secilit objektiv të Strategjisë dhe pasqyron grafikisht statusin e zbatimit të Strategjisë për periudhën *janar – dhjetor 2021*. **Për periudhën janar-dhjetor 2021, Strategjia parashikon për t’u përmbushur 24 masa.**

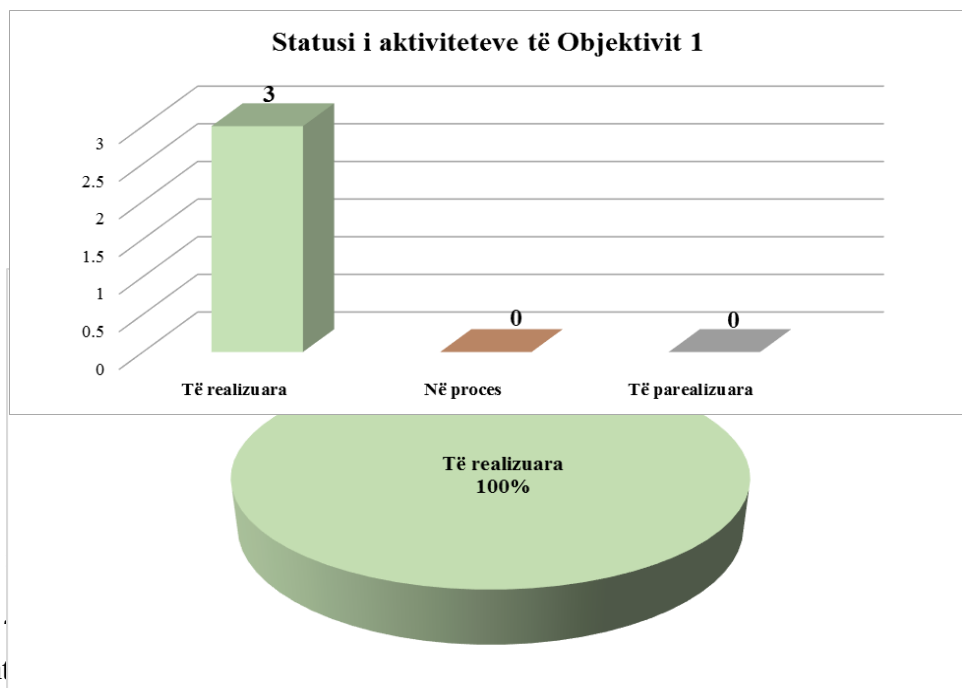
Objektivi 1: Garantimi i aksesit të të miturve në drejtësi

Strategjia parashikon se aksesit në drejtësi do të garantohet duke dhënë rezultate konkrete të matshme me:

- *Numrin e strukturave dhe i profesionistëve që ofrojnë ndihmë juridike;*
- *Numrin e mjediseve të rikonstruara në përshtatje me nevojat e të miturve;*
- *Numrin e aktiviteteve sensibilizuese për drejtësinë për të miturit.*

Ky aspekt lidhet me kapacitetin e të miturve për t’i aksesuar shërbimet e drejtësisë për të miturit dhe përfshin ndërgjegjësimin dhe ofrimin e ndihmës juridike falas si aktivitete konkrete të cilat do të konkretizohen në kapitullin vijues.

Janar – Dhjetor 2021		
Statusi i zbatimit të aktiviteteve të Objektivit 1	Numri i aktiviteteve	Përqindja ndaj totalit të Objektivit 1
Të realizuara	3	100%
Në proces	0	0%
Të përealizuara	0	0%
Totali	3	100%

Rezulton se nga 3 aktivitete për periudhën janar-dhjetor

ndaj totalit të progresit të zbatimit të

aktivitetet të cilat janë të realizuara. Për përlogaritjen e realizimit të objektivëve strategjik sipas aktiviteteve është përdorur formula si më poshtë:

$$NR\ 1 = \frac{O.S\ 1 + O.S\ 2 + O.S\ 3}{3} \times 100\% = 96\ %$$

Niveli i realizimit të *Objektivit 1*. “Garantimi i aksesit të të miturve në drejtësi” për periudhën janar - dhjetor 2021 **është 96 %**.

Shkalla e realizimit të objektivit strategjik 1 për këtë periudhë raportimi në lidhje me zbatimin e aktiviteteve është **shumë mirë** (86-110 për qind e aktiviteteve të realizuara).

Për periudhën janar – dhjetor 2021 janë shënuar arritje në *Objektivin Strategjik 1*, ku më konkretisht përmendim:

- ✓ Gjatë vitit 2021, Gj. Rr. Gj. Dibër ka realizuar përshtatjen e ambientit miqësor për të miturit, me fonde buxhetore.

- ✓ DHASH në bashkëpunim me Organizatën Ndërkombëtare UNDP dhe Drejtorinë e Ndihmës Juridike Falas hartoi një kurrikul/program specifik trajnimi për avokatët që ofrojnë ndihmë juridike dytësore.
- ✓ Në shkurt 2021 është miratuar lista e avokateve nga DHASH si dhe janë zhvilluar dy sesione trajnuese në datat 15-16 Prill 2021 dhe 21-22 Prill 2021 bazuar në kurrikulen e posaçme të përgatitur.
- ✓ Drejtoria e Ndihmës Juridike Falas në bashkëpunim me Eurlius V dhe Shkollën e Magjistraturës datë 18.03.2021 zhvilluan trajnimin online mbi ligjin nr.111/2017 “Për ndihmën Juridike të Garantuar nga Shteti” Ky trajnim u zhvillua nga ekspertë kombëtarë dhe ndërkombëtarë të Euralius dhe të Shkollës së Magjistraturës. Në këtë trajnim morën pjesë stafi i Drejtorisë së Ndihmës Juridike Falas, ofruesit e ndihmës juridike parësore, ofruesit e ndihmës juridike dytësore dhe me praninë e veçantë të gjyqtarëve dhe përfaqësues të gjykatave të Republikës së Shqipërisë.
- ✓ Përgjatë këtij viti, u bë i mundur zhvillimi i kursit online “*Ndihma juridike parësore e garantuar nga shteti*” si pjesë e Projektit “Shtrirja e shërbimit të ndihmës juridike për gratë dhe burrat në Shqipëri” zbatuar nga PNUD në partneritet me Ministrinë e Drejtësisë dhe me financim të Bashkëpunimit Austriak për Zhvillim (ADC).
- ✓ Drejtoria e Ndihmës Juridike Falas ka realizuar në kuadër të njohjes së ofruesve të shërbimit me procedurat e përcaktuara në aktet nënligjore qoftë sa i përket raportimit të të dhënave, qoftë sa i përket procedurës së mbikëqyrjes së cilësisë së shërbimit, DNJF ka zhvilluar tre uebinare me qëllim diskutimin më në detaje të akteve nënligjore.
- ✓ Gjykata e Rrethit Gjyqësor Tiranë ka krijuar ambient miqësor për të miturit në dhomën penale. Përshtatja e ambientit për të miturit, u mundësua nga projekti i USAID-it.
- ✓ Në prokuroritë e shkallës së parë janë marrë masa për përshtatjen e mjediseve/zyrave për të bërë miqësore për të miturit, duke shfrytëzuar maksimalisht mjediset në dispozicion.
- ✓ Gjatë periudhës kësaj periudhe, nga ana strukturave policore, në bashkëpunim dhe me mbështetjen e Programit “Forcimi i kapaciteteve të agjencive ligj-zbatuese shqiptare për të përmbushur standardet e të drejtave të njeriut në drejtësinë për të miturit – një qasje gjithëpërfshirëse e zinxhirit të drejtësisë”, është bërë e mundur krijimi i njësisë së intervistimit të të miturve, në Drejtorinë Vendore të Policisë Vlorë. Aktualisht janë ngritur dhe funksionojnë 15 njësi intervistimi të të miturve, në çdo DVP, si dhe në Komisariatet e policisë Sarandë, Kom. Nr. 5 dhe 6, Tiranë.
- ✓ DNJF ka zhvilluar aktivitete që kanë në fokus ndërgjegjësimin dhe edukimin ligjor të publikut. Përgjatë periudhës raportuese 2021, Drejtoria e Ndihmës Juridike Falas ka zhvilluar/ka marrë pjesë në rreth 60 aktivitete.

- ✓ MSHMS ka mirtatuar Udhëzimit Nr 262, datë 26.05.2021 “Për miratimin e metodologjisë së punës për menaxhimin e rastit të fëmijës në konflikt me ligjin, nga punonjësi i mbrojtjes së fëmijës”. Ky protokoll pune ka si qëllim standardizimin dhe unifikimin e procedurave në menaxhimin e rasteve të fëmijëve në konflikt me ligjin. Gjatë muajit qershor, lidhur me zbatimin e këtij Udhëzimi, Agjencia Shtetërore për të Drejtat dhe Mbrojtjen e Fëmijës në bashkëpunim me organizatën Terre des hommes, kanë organizuar training të punonjesve për mbrojtjen e fëmijës dhe profesionistëve në nivel vendor. Trainingi është zhvilluar në 55 bashki dhe njësi administrative.
- ✓ MSHMS raporton se 50 fëmijë janë deinstitutionalizuar dhe/apo vendosen në kujdes alternativ me bazë familjen si birësuar, kthim në familje biologjike etj.
- ✓ MASR përgjatë periudhës raportuese 2021 ka realizuar disa aktivitete me qëllim vendosjen e urave të bashkëpunimit dhe bashkërendimit të veprimeve në kuadër të parandalimit të rasteve të dhunës në shkollë dhe edukimit ligjor, takime me përfaqësues të bordeve të shkollave, pyetësorë për të matur nivelin e dhunës së nxënësve me njëri-tjetrin, nivelin e sigurisë në shkollë si dhe shfaqjen e formave të ndryshme të dhunës në raportin mësues-nxënës.
- ✓ Avokati i Popullit ka luajtur rol proaktiv në drejtim të promovimit të të drejtave të fëmijëve duke marrë pjesë në tryeza, webinare dhe takime, të organizuara nga partnerët e shoqërisë civile, mediat dhe institucionet e pavarura.
- ✓ Gjatë kësaj kësaj periudhe raportimi CRCA/ECPAT Shqipëri ka zhvilluar 14 fushata ndërgjegjëse në shkolla të sistemit parauniversitar në 3 rrethe: Korçë, Elbasan dhe Tiranë.

3.2 Objektivi 2: Garantimi i procesit të rregullt ligjor për të miturit.

Duke mbajtur në konsideratë detyrimin e vendit për të respektuar dhe për të garantuar të drejtat e parashikuara nga Konventa Evropiane për të Drejtat e Njeriut, strategjia ka parashikuar aktivitete konkrete me qëllim garantimin e kësaj të drejte për të miturit e përfshirë në procese gjyqësore. Në fokus të strategjisë është garantimi i gjykimit brenda një kohe të arsyeshme, përmirësimi i kuadrit ligjor që normon të drejtat e fëmijëve dhe mbështetja e të miturit në çdo proces nga profesionistë të trajnuar dhe të specializuar.

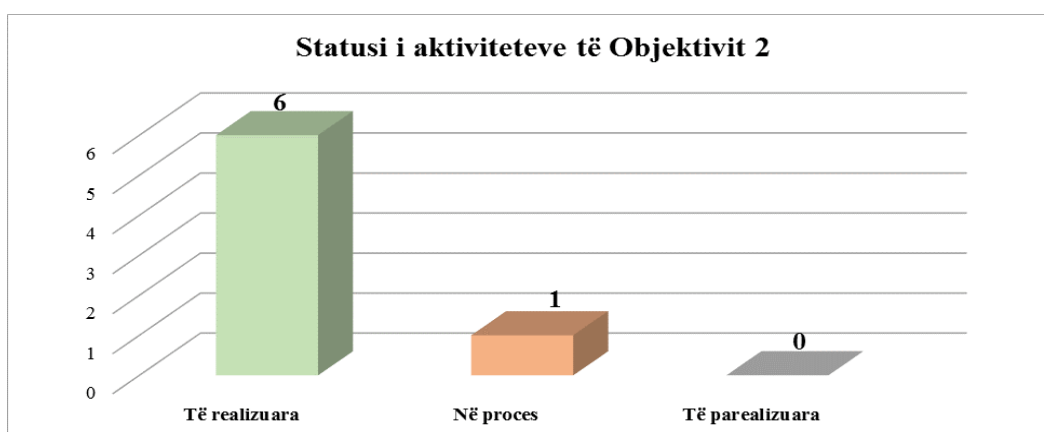
Strategjia parashikon se ky objektivi do të garantohet duke dhënë rezultate konkrete, në lidhje me:

- *Numrin e seksione të vetë specializuara për të miturit në gjykata dhe prokurori;*
- *Numrin e profesionistëve të trajnuar për çështjet e drejtësisë për të miturit;*
- *Numrin e institucioneve që hedhin të dhëna në Sistemin e Integruar të të Dhënave të Drejtësisë Penale për të Miturit;*

➤ Numrin e akteve ligjore/nënligjore të miratuara në fushën e drejtësisë për të miturit.

Numri i aktiviteteve në zbatim sipas objektivit 2

Janar–Dhjetor 2021		
Statusi i zbatimit të aktiviteteve të Objektivit 2	Numri i aktiviteteve	Përqindja ndaj totalit të Objektivit 2
Të realizuara	6	86%
Në proces	1	14%
Të parealizuara	0	0%
Totali	7	100%

Rezulton se nga 7 aktivitete të parashikuara në Planin e Veprimit të Strategjisë për objektivin 2 janë realizuar 6 prej tyre, 1 është ende në proces zbatimi nga institucionet përgjegjëse. Përqindja ndaj totalit të progresit të zbatimit të Planit të Veprimit për këtë objektiv është në nivelin 86 % për aktivitetet të cilat janë të realizuara, 14 % e aktiviteteve në proces.

Për përllogaritjen e realizimit të objektivëve strategjik sipas arritjes së objektivit specifik dhe aktiviteteve është përdorur formula si më poshtë:

$$NR = \frac{O.S\ 1 + O.S\ 2 + O.S\ 3 + O.S\ 4}{4} \times 100\% = 88\%$$

Niveli i realizimit të *Objektivit 2. Garantimi i procesit të rregullt ligjor për të miturit* për periudhën janar – dhjetor 2021 **është 88%**.

Shkalla e realizimit të objektivit strategjik 2 për këtë periudhë raportimi në lidhje me zbatimin e aktiviteteve është **shumë mirë** (86-110 për qind e aktiviteteve të realizuara).

Për periudhën janar – dhjetor 2021 janë shënuar arritje në *Objektivin Strategjik 2*, ku më konkretisht përmendim:

- ✓ Këshilli i Lartë Gjyqësor raporton se gjatë periudhës raportuese janë zhvilluar aktivitete trajnuese me temë “Llojet e masave të shmangies nga ndjekja penale ndaj të miturit në konflikt me ligjin, “Viktima ‘i mitur’ në procesin penal, “Teknika e pyetjes së viktimës së dhunës në familje në kuadrin e zbatimit të ligjit për masa ndaj dhunës në marrëdhëniet familjare dhe veprës penale të ‘dhunës në familje’ sipas Kodit Penal, “Roli i prokurorëve dhe gjyqtarëve në ekzekutimin e shmangies, dënimeve penale ndaj të miturve”, “Qasje praktike për teknikën e intervistimit të të miturve gjatë hetimit dhe gjykimit”.
- ✓ Gjatë vitit 2021 është në vënë funksionim dhe hedhur në sistem formulari elektronik i mbajtjes dhe aksesimit të të dhënave për të miturit në sistemin e burgjeve (të paraburgosur dhe të dënuar).
- ✓ CRCA/ECPAT Shqipëri ka hartuar manualin për standartet dhe procedurat për rehabilitimin dhe riintegrimin e të miturve në konflikt me ligjin.
- ✓ Shkolla e Magjistraturës në periudhën raportuese, ka zhvilluar aktivitete trajnuese për çështjet e të miturve. Në aktivitetet trajnuese të zhvilluara nga Shkolla e Magjistraturës dhe SIDA, janë magjistratë të profilit prokuror.
- ✓ Drejtoria e Përgjithshme e Policisë së Shtetit raporton se gjatë kësaj periudhe janë zhvilluar dy javët e prapambetura dhe ka përfunduar trajnimi i trajnerëve “Për teknikat shkencore të intervistimit të të miturve”.
- ✓ Ministria e Arsimit, Sportit dhe Rinisë gjatë kësaj periudhe ka realizuar një sërë veprimtari dhe seminare me mësues, nxënës dhe prinder me tematika të ndryshme si; njohja me ligjin për të drejtat dhe mbrojtjen e fëmijëve, të drejtat e fëmijëve dhe mbrojtja e tyre, takime individuale dhe në grup me prindër të fëmijëve me probleme në sjellje dhe disiplinë, për ndërgjegjësimin e tyre mbi dhunën, efektet dhe pasojat në jetën e fëmijës.
- ✓ Këshilli i Lartë i Prokurorisë bashkëpunon me Shkollën e Magjistraturës për trajnimin vazhdues të prokurorëve dhe forcimin e seksioneve për të miturit në prokurori.

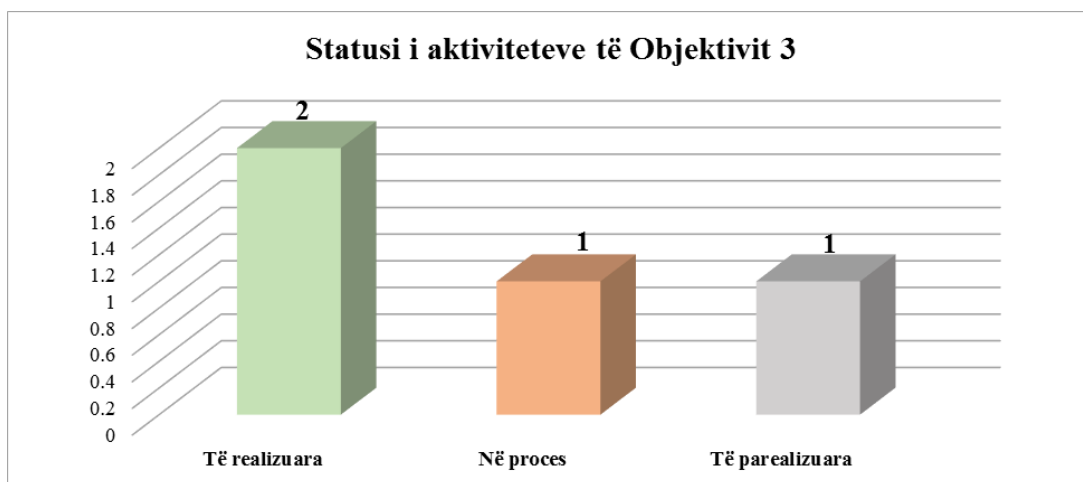
- ✓ CRCA/ECPAT Shqipëri ka hartuar 1 manual trajnimi për specialistët që punojnë me të miturit në konflikt me ligjin Ndërkohë rreth 80 specialistë oficer policie, - gjyqtarë, - prokurorë, - punonjës të NJMF, - punonjës të shërbimit të provës, - burgjeve, - avokat, - psikolog, - PMF në nivel lokal kanë rritur kapacitetet e tyre.

3.3 Objektivi 3: Parandalimi i ri-përfshirjes të të miturve/të rinjve në krime.

- Për realizimin e këtij objektivi planifikohet të analizohen faktorët e riskut dhe masat mbrojtëse. Duke pasur parasysh se kjo është strategjia e parë për drejtësinë për të mitur, objektivi fokusohet në mënyrë të veçantë tek ngritja dhe vënia në funksionim e Qendrës për Parandalimin e Krimeve të të Miturve dhe të Rinjve, si dhe tek programet për parandalimin e ripërfshirjes së të miturve në vepra penale (recidivizmit) të cilat do të kenë në qendër të vëmendjes mbështetjen për fëmijët dhe familjet, veçanërisht, fëmijët nën moshën e përgjegjësisë penale dhe grupeve në risk apo të cënueshme (vulnerabël).
- Parandalimi i krimit është zgjidhja më e mirë për fëmijët, familjet e tyre, komunitetet dhe shoqërinë në tërësi.

Numri i aktiviteteve në zbatim sipas objektivit 3

Janar–Dhjetor 2021		
Statusi i zbatimit të aktiviteteve të Objektivit 3	Numri i aktiviteteve	Përqindja ndaj totalit të Objektivit 3
Të realizuara	2	50%
Në proces	1	25%
Të parealizuara	1	25%
Totali	4	100%

**Rezulton se nga 4 aktivitete
2 janë realizuar, 1 aktivitet**

perealizuar. Përqindja ndaj totalit të progresit të zbatimit të Planit të Veprimit për këtë objektiv është në nivelin 50% për aktivitetet të cilat janë të realizuara dhe 25% për aktivitete të cilat do të zbatohen në vijim nga institucionet përgjegjëse, si dhe 25 % për aktivitetet e perealizuara. Niveli i realizimit të *Objektivit 3. Parandalimi i ri-përfshirjes së të miturve/të rinjve në krime* përllogaritur me formulën si më sipër për periudhën janar – dhjetor 2021 është **60%.**

Shkalla e realizimit të objektivit strategjik 3 për këtë periudhë raportimi në lidhje me zbatimin e aktiviteteve është **mirë** (51-85 për qind e aktiviteteve të realizuara).

Për periudhën janar-dhjetor 2021 janë shënuar arritje në *Objektivin Strategjik 3*, ku më konkretisht përmendim:

- ✓ Për të miturit në sistemin e burgjeve zbatohen programet rehabilituese “Prezantimi i të menduarit” dhe “Aftësitë Sociale”. Në funksion të adresimit dhe referimit për ri-integrim të të miturit pas lirimit zbatohet “Protokolli i Mekanizmit të Sistemit të Referimit”, përmes të cilit çdo i mitur në prag lirimi adresohet si rast pranë Zyrave të Mbrojtjes së Fëmijëve në Bashki.

- ✓ Në bashkëpunim me UNICEF dhe MD, Qendra e Parandalimit të Krimeve të të Miturve dhe të Rinjve, ka zhvilluar sesione trajnimi profesional induktiv me specialiste për Drejtësinë për fëmijët në UNICEF.
- ✓ CRCA/ECPAT Shqipëri ka hartuar 1 raport monitorimi të Zbatimit të Strategjisë së Drejtësisë për të Miturit në Konflikt me Ligjin për periudhën 2018-6 muhori i parë i 2021.
- ✓ QPKMR ka marrë të gjitha masat e nevojshme për mbështetjen dhe mbikëqyrjen e të miturve pas lirit, në koordinim me institucionet bashkëpunuese, me të cilat mban kontakt të vazhdueshëm për të qenë në dijeni të nevojave apo ecures së planeve individuale të mbrojtjes.

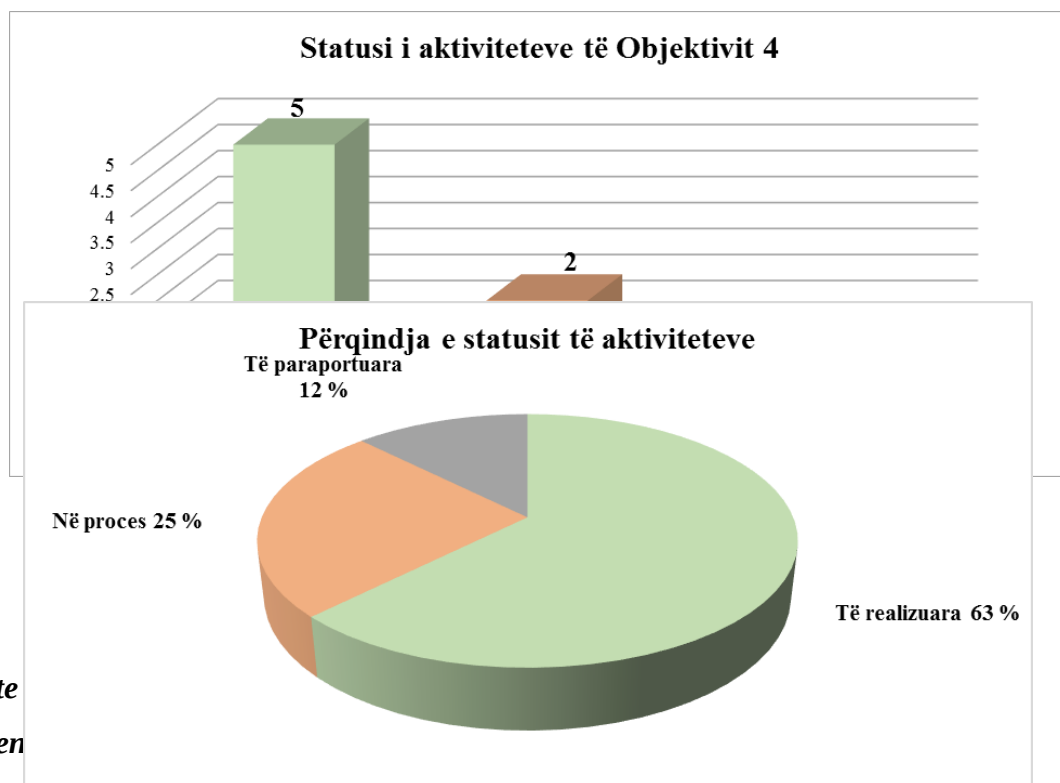
3.4 Objektivi 4: Rishoqërimi, riintegrimi dhe rehabilitimi i të miturve në kontakt ose konflikt me ligjin.

Strategjia synon riintegrimin dhe përfshirjen sociale të të miturve autorë të veprave penale dhe përfshirjen efektive të tyre në komunitet. Qëllimi i këtij objektivi është rehabilitimi i të miturve, inkurajimi dhe zhvillimi, në kuptim të përgjegjësisë së të miturit, e ndjenjës së respektimit të të drejtave të të tjerëve, nxitja dhe mundësimi i zhvillimit të shëndoshë fizik, mendor, shpirtëror, moral dhe shoqëror i të miturit dhe për ta përgatitur atë që të rikthehet në shoqëri. Strategjia parashikon që realizimin e këtij objektivi ta masë nëpërmjet:

- Numrit të fëmijëve dhe të familjeve të përfshira në programet e riintegrit;
- Numrit të fëmijëve të dënuar me burgim dhe me masa alternative;
- Numrit të fëmijëve ndaj të cilëve janë zbatuar masat alternative të shmangies nga ndjekja penale.

Numri i aktiviteteve në zbatim sipas objektivit 4

Janar – Dhjetor 2021		
Statusi i zbatimit të aktiviteteve të Objektivit 4	Numri i aktiviteteve	Përqindja ndaj totalit të Objektivit 4
Të realizuara	5	63 %
Në proces	2	25%
Të paraportuar	1	12%
Totali	8	100%

**Rezulton se nga 8 aktivitete
5 janë realizuar, 2 janë en**

institucionet përgjegjëse. Përqindja ndaj totalit të progresit të zbatimit të Planit të Veprimit për këtë objektiv është në nivelin, 63 % aktivitetet e realizuara dhe 25 % aktivitetet të cilat janë në proces zbatimit nga institucionet përgjegjëse si dhe 12 % të paraportuara.

Për përlogaritjen e realizimit të objektivëve strategjik sipas arritjes së objektivit specifik dhe aktiviteteve është përdorur formula si më poshtë:

$$NR = \frac{O.S\ 1 + O.S\ 2 + O.S\ 3 + O.S\ 4 + O.S\ 5}{5} \times 100\% = 90\ %$$

Niveli i realizimit të *Objektivit 4. Rishoqërizimi, riintegrimi dhe rehabilitimi i të miturve në kontakt ose konflikt me ligjin* në lidhje me realizimin e treguesve të performancës së aktiviteteve për periudhën janar - dhjetor 2021 **është 90 %.**

Shkalla e realizimit të objektivit strategjik 4 për këtë periudhë raportimi në lidhje me zbatimin e aktiviteteve është **shumë mirë** (86-110 për qind e aktiviteteve të realizuara).

Për periudhën janar – dhjetor 2021 janë shënuar arritje në *Objektivin Strategjik 4*, ku më konkretisht përmendim:

- ✓ Në periudhën vjetore të vitit 2021 është trajtuar një i mitur me masën e shmangies këshillim për të miturin dhe familjen, në Degën territoriale të Shërbimit të Provës Durrës.
- ✓ Shërbimi i Provës ka qenë pjesë e takimeve të zhvilluara në qendrat komunitare mbi vlerësimin e të miturve në konflikt me ligjin.

- ✓ DPB ka përgatitur materiale informuese për miturit dhe prindërit e tyre mbi të drejtat dhe mundësitë që mund t'u ofrohen për rehabilitim dhe riintegrim të miturve.
- ✓ Janë caktuar 25 punonjës të Shërbimit të Provës për trajtimin e çështjeve të të miturve në konflikt me ligjin.
- ✓ Ministria e Arsimit, Sportit dhe Rinisë ka realizuar veprimtari, si ekspozita me punime të nxënësve, vizatime dhe ese, me qëllim parandalimin dhe sensibilizimin në ditët ndërkombëtare të përcaktuara për mbrojtjen e fëmijëve.
- ✓ CRCA/ECPAT Shqipmri ka hartuar fletëpalosjen informuese rreth ofrimit të mbrojtjes ligjore falas për fëmijmt dhe të rinjtë e pambrojtur. Kjo fletë informuese jep informacion gjithashtu rreth të drejtat e fëmijëve dhe të rinjve në konflikt me ligjin përgjatë procesit gjyqësor, pjesëmarrja e fëmimve dhe shërbimet që u ofrohen fëëimve dhe të rinjve në konflikt me ligjin.

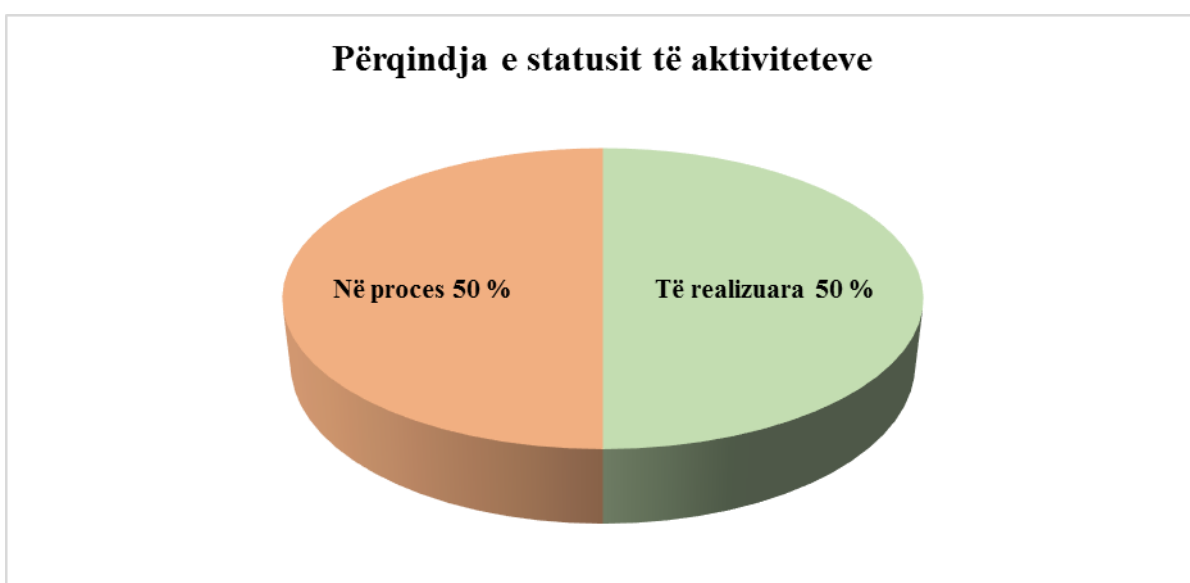
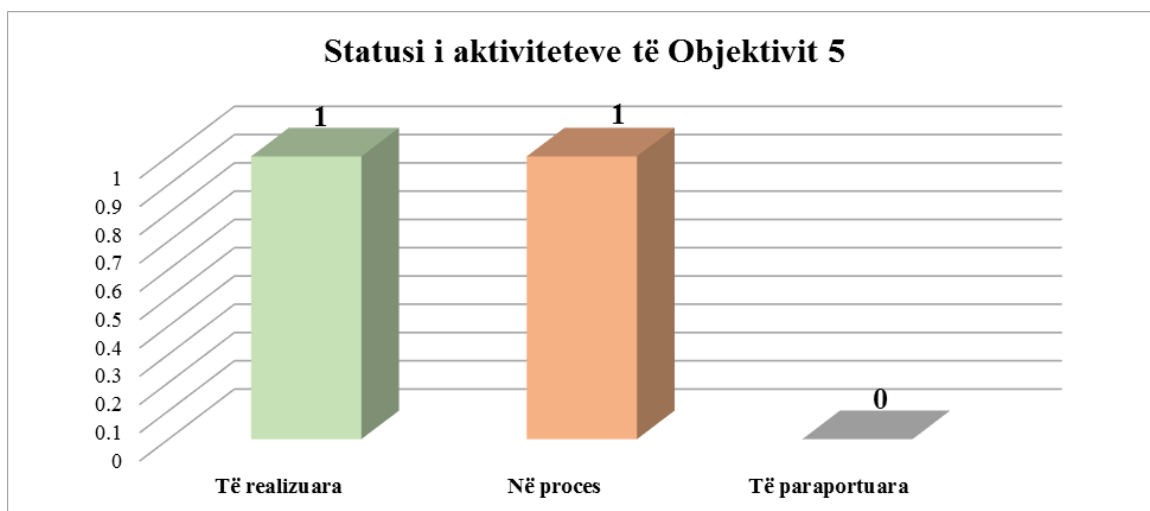
3.5 Objektivi 5: Forcimi i bashkëpunimit të institucioneve të sistemit të drejtësisë për të mitur.

Vlerësohet se kusht thelbësor për implementimin në mënyrën e duhur dhe efektive të të drejtave dhe garancive të fëmijëve është:

- *Bashkëpunimi, ndërveprimi dhe bashkërendim i institucioneve dhe i autoriteteve në nivel qendror dhe vendor të përfshira në administrimin e drejtësisë për të mitur.*
- *Rrjedhimisht, strategjia parashikon ngritjen dhe funksionimin e rrjetit ndërinstitutional në nivel qendror dhe funksionimin e komunitetit të praktikantëve në nivel vendor.*

Numri i aktiviteteve në zbatim sipas objektivit 5

Janar – Dhjetor 2021		
Statusi i zbatimit të aktiviteteve të Objektivit 5	Numri i aktiviteteve	Përqindja ndaj totalit të Objektivit 5
Të realizuara	1	50%
Në proces	1	50%
Të parealizuara	0	0%
Totali	2	100%

Rezulton se nga 2 aktivitete të parashikuara në Planin e Veprimit të Strategjisë për këtë objektiv janë realizuar nga institucionet përgjegjëse. Përqindja ndaj totalit të progresit të zbatimit të Planit të Veprimit për këtë objektiv është 50 % për aktivitete të realizuara, 50 % për aktivitete në proces zbatimi.

Për përllogaritjen e realizimit të objektivëve strategjik sipas arritjes së objektivit specifik dhe aktiviteteve është përdorur formula si më poshtë:

Niveli i realizimit të *Objektivit 5. Forcimi i bashkëpunimit të institucioneve të sistemit të drejtësisë për të mitur* në lidhje me realizimin e treguesve të performancës së aktiviteteve për periudhën janar – dhjetor 2021 **është 100 %.**

Shkalla e realizimit të objektivit strategjik 3 për këtë periudhë raportimi në lidhje me zbatimin e aktiviteteve është **shumë mirë** (86-110 për qind e aktiviteteve të realizuara).

Për periudhën janar – dhjetor 2021 janë shënuar arritje në *Objektivin Strategjik 5*, ku më konkretisht përmendim:

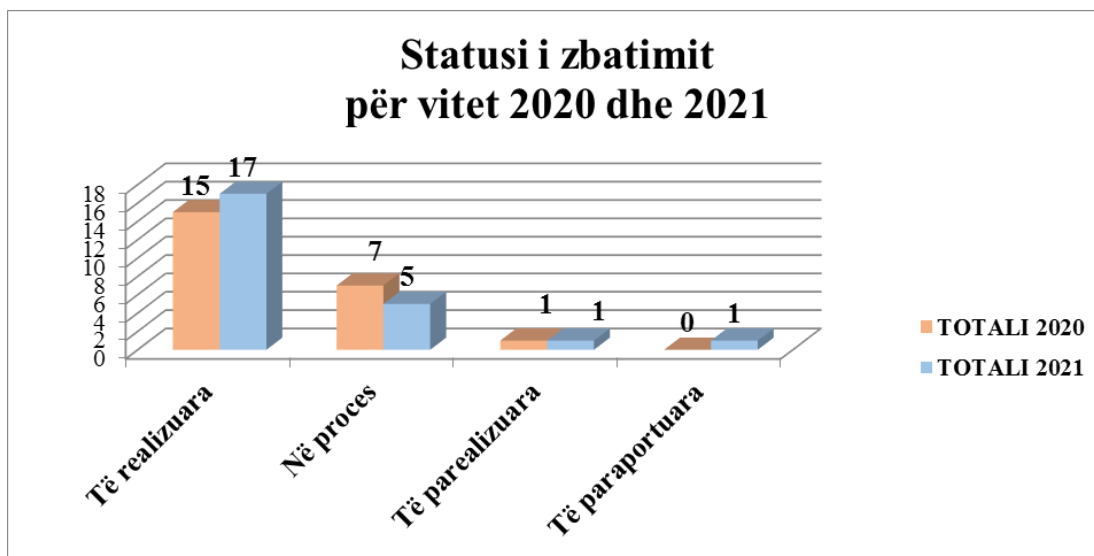
- ✓ Gjatë periudhës raportuese të vitit 2021, në kuadër të fushës së veprimtarisë së saj, Zyra e Komisionerit, ka realizuar disa aktivitete ndërgjegjëse për çështje që lidhen me të miturit.
- ✓ UNICEF ne bashkëpunim me MAESTRAL realizoi edhe nje proces te metejshem dokumentimi te te gjithë nderhyrjes se UNICEF ne kuader te projektit te Qasjes se Femijeve ne Drejtesi, financuar deri ne qershor 2021 nga Ministria Norvegjeze e Puneve te Jashtme. Te dy dokumentimet e mesiperme mund t'i sherbejne perhapjes se modelit dhe krijimit te nje grupi te ngjashem praktikantesh edhe ne juridiksione te tjera ne te ardhmen.
- ✓ Në Ministrinë e Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale, Drejtoria e Pergjithshme e Politikave të Zhvillimit të Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale, Drejtoria e Politikave dhe Strategjive të Zhvillimit të Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale, është Sektori i Politikave dhe Strategjive për Përfshirjen Sociale dhe Barazinë Gjinore, në të cilin hartohen edhe politikat dhe programet për çështjet e të drejtave dhe mbrojtjes së fëmijëve.
- ✓ Komunitet i Praktikave të psikologëve është krijuar nga CRCA në bashkëpunim me Urdhërin e Psikologut.

Më konkretisht, ecuria e progresit në periudhën janar-dhjetor për vitin 2020 dhe janar-dhjetor 2021 është si më poshtë vijon:

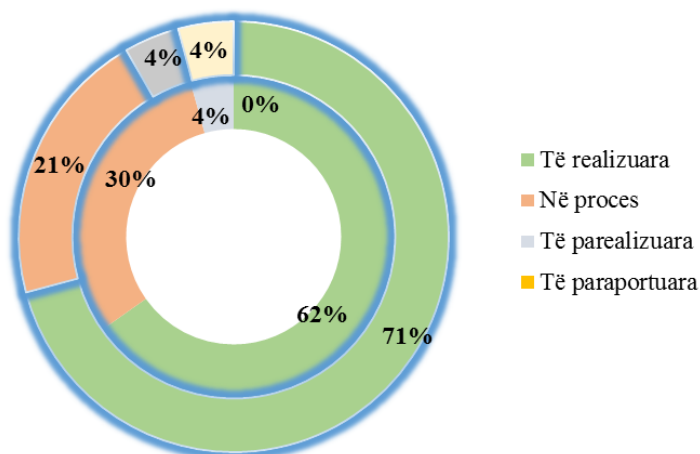
- ***Për periudhën janar – dhjetor 2020 nga 24 aktivitete të parashikuara në Planin e Veprimit të Strategjisë janë realizuar 15 prej tyre, 7 janë ende në proces zbatimi, 2 aktivitet i porealizuar.*** Përqindja ndaj totalit të progresit të zbatimit të Planit të Veprimit është në nivelin 62% për aktivitetet të cilat janë të realizuara, 30% për aktivitetet në proces, 8% për aktivitetet të cilat do të zbatohen në vijim nga institucionet.
- ***Për periudhën janar – dhjetor 2021 nga 24 aktivitete të parashikuara në Planin e Veprimit të Strategjisë janë realizuar 17 prej tyre, 5 janë ende në proces zbatimi, 1 aktivitet i porealizuar, si dhe 1 aktivitet i paraportuar.*** Përqindja ndaj totalit të progresit të zbatimit të Planit të Veprimit është në nivelin 71% për aktivitetet të cilat janë të realizuara, 21% për aktivitetet në proces, 4% për aktivitetet të cilat do të zbatohen në vijim nga institucionet, si dhe 4% për aktivitetet e paraportuara.

Për sa më sipër, konstatohet se aktivitetet e realizuara rezultojnë të jenë në rritje, aktivitetet në proces realizimi në rënie dhe aktivitetet e porealizuara rezultojnë të jenë të njëjta për të dyja vitet.

Objektivat	Të realizuara	Në proces	Të porealizuara	Të paraportuara
Totali Janar-Dhjetor 2020	15	7	2	0
Totali Janar-Dhjetor 2021	17	5	1	1

**Progresi i zbatimit të Planit të Veprimit për
vitet 2020 dhe 2021**

Bazuar

dhën e raportimit

Janar-Dhjetor 2021 eshte si me poshte vijon.

- ❖ Dobët (Nga 0 në 30 për qind e masave të realizuara)
- ❖ Mjaftueshëm (Nga 31 në 50 për qind e masave të realizuara)
- ❖ Mirë (Nga 51 deri në 85 për qind e masave të realizuara)
- ❖ Shumë mirë (Nga 86 deri në 110 për qind e masave të realizuara)
- ❖ Tejkalluar – N/A objektiv (Nga 111 për qind e masave të realizuara dhe më lart)

Vlerësimi për progresin për çdo objektiv paraqitet në tabelën më poshtë:

Objektivat	Shkalla e Realizimit në %	Niveli i Tolerancës	Realizueshmëria
Objektivi 1: “Garantimi i aksesit të të miturve në drejtësi.”	96 %	86 në 110 për qind e masave të realizuara	Mirë
Objektivi 2 : “Garantimi i procesit të rregullt ligjor për të miturit”	88 %	86-110 për qind e masave të realizuara	Shumë Mirë
Objektivi 3 “Parandalimi i ri-përfshirjes të të miturve/të rinjve në krime”	60 %	51 në 85 për qind e masave të realizuara	Mirë
Objektivi 4 “Rishoqërimi, riintegrimi dhe rehabilitimi i të miturve në kontakt ose konflikt me ligjin”	90 %	86 në 110 për qind e masave të realizuara	Shumë Mirë
Objektivi 5 “Forcimi i bashkëpunimit të institucioneve të sistemit të drejtësisë për të mitur”	100%	Nga 86 deri në 110 për qind e masave të realizuara	Shumë mirë

IV.HISTORI SUKSESI (PËRMES MASAVE PRIORITARE) DHE ZBATIMI I PROJEKTEVE DHE PROGRAMEVE NDËRKOMBËTARE NË FUSHËN E DREJTËSISË PENALE PËR TË MITUR

Ndihma juridike për të miturit

Mbrojtja e interesit më të lartë të fëmijëve është një nga parimet më themelore të mbrojtura në nivel kombëtar dhe ndërkombëtar. Formë e mbrojtjes së këtij interesi është edhe aksesit në drejtësi¹ për të gjithë të miturit në konflikt me ligjin duke garantuar një shërbim ligjor falas dhe cilësor.

¹*Reforma në Drejtësi* përpos të gjitha ndryshimeve madhore që solli në reformimin e sistemit të drejtësisë, **i kushtoi një rëndësi thelbësore aksesit në drejtësi të qytetarëve**, komponent ky shumë i rëndësishëm edhe në kuadër të procesit të integritimit në Bashkimin Evropian. **Ligji nr.111/2017 “Për Ndihmën Juridike të Garantuar nga Shteti”**, solli një reformim të thellë të sistemit të ndihmës juridike **duke sjellë një frymë të re sa i përket organizimit, funksionimit dhe ofrimit të ndihmës juridike të garantuar nga shteti**. Qëllimi kryesor i këtij ligji është dhënia e ndihmës juridike falas për të gjitha kategoritë, të cilat për shkak të kushteve në të cilat ndodhen e kanë të pamundur sigurimin e këtij shërbimi. I është kushtuar një vëmendje

Ligji nr.111/2017 “Për Ndhmën Juridike të Garantuar nga Shteti”, në referim të nenit 11 të tij, tashmë i ka cilësuar të miturit si *subjekte të posaçme të cilët*² pavarësisht nga të ardhurat e tyre janë përfitues të drejtpërdrejtë të ndihmës juridike parësore dhe dytësore dhe konkretisht:

- *Të miturit viktime të dhunës në familje;*
- *Të miturit viktime të abuzimit seksual dhe të miturit viktime të trafikimit të qenieve njerëzore, në çdo fazë të procedimit penal;*
- *Viktimat e mitur dhe të miturit në konflikt me ligjin, në çdo fazë të procedimit penal;*
- *Fëmijët të cilët jetojnë në institucionet e përkujdesjes shoqërore;*
- *Fëmijët nën kujdestari, të cilët kërkojnë të nisin një proces pa miratimin e kujdestarit të tyre ligjor ose kundër kujdestarit të tyre ligjor.*

Forcimi i kapaciteteve dhe specializimi në sistemin e drejtësisë për të mitur: Duke rritur edhe njëherë mbrojtjen e interesave më të lartë të fëmijëve është detyrim ligjor që juristët/avokatët që ofrojnë shërbimin e ndihmës juridike falas të jenë të specializuar në sistemin e drejtësisë për të mitur përmes ndjekjes së trajnimeve fillestare dhe të vazhdueshme të organizuara nga Drejtoria e Ndhmës Juridike Falas/Dhoma Kombëtare e Avokatisë.

Forcimi i kapaciteteve përmes përmirësimit të kuadrit profesional është një ndër prioritetet që Drejtoria e Ndhmës Juridike Falas ka në funksion të garantimit të një shërbimi juridik eficient dhe cilësor. Për këtë qëllim, Drejtoria është në bashkëpunim të vazhdueshëm me partnerë ndërkombëtarë të cilët mbështesin³ Ministrinë e Drejtësisë dhe Drejtorinë e Ndhmës Juridike Falas përmes implementimit të projekteve të ndryshme në këtë kuadër. Përmendim këtu: Soros, UNDP, Euralius etj.

e veçantë kategorive përfituese duke patur në fokus **zgjerimin e rrethit të subjekteve** si dhe **sanksionimin e grupeve vulnerablë si përfitues të drejtpërdrejtë** nga sistemi i ndihmës juridike falas.

²Gjithashtu, duhet të theksojmë se ofrimi i ndihmës juridike falas për të miturit si kategori e posaçme ofrohet jo vetëm për shtetasit shqiptarë, por edhe për shtetasit e huaj, konkretisht, në nenin 10 të ligjit 111/2017, parashikohen si përfitues të ndihmës juridike falas edhe:

- Të miturit shtetas të huaj ose të miturit pa shtetësi të cilët qëndrojnë në territorin e Republikës së Shqipërisë për një periudhë të përkohshme ose të përhershme dhe janë të pajisur me leje qëndrimi, në përputhje me legjislacionin në fuqi për të huajt;
- Të miturit shtetas të huaj ose të miturit pa shtetësi që hyjnë në mënyrë të rregullt në territorin e Republikës së Shqipërisë dhe që përfitojnë mbi bazën e marrëveshjeve ndërkombëtare të ratifikuara nga Republika e Shqipërisë ose bazuar në parimin e reciprocitetit;
- Të miturit azilkërkuar, si dhe ata që gëzojnë statusin e refugjatit apo që janë në proces ankimi të vendimeve administrative dhe/ose gjyqësore për refuzimin e aplikimit për azil ose revokimin e vendimit të statusit të refugjatit, sipas legjislacionit në fuqi për azilin në Republikën e Shqipërisë.

³Një nga format e mbështetjes dhe bashkëpunimit janë **trajnimet** që do të ofrohen nga këta donatorë për ofruesit e shërbimeve të ndihmës juridike parësore dhe dytësore. Në këtë kuadër, një aktor kryesor i përfshirë është edhe Dhoma e Avokatisë e Shqipërisë si organ i parashikuar në ligj për zbatimin e tij në kuadër të ndihmës juridike dytësore dhe për trajnimin e vazhdueshëm të avokatëve, ofrues të ndihmës juridike dytësore.

Ndërgjegjësimi dhe edukimi ligjor i publikut⁴/ promovimi i sistemit të ndihmës juridike: Duke qenë tërësisht të vetëdijshëm se rritja e ndërgjegjësimit publik mbi ofrimin e ndihmës juridike dhe kushtet për përfitimin e saj përveçse një detyrimi ligjor (neni 8 i ligjit 111/2017) është një nga komponentët më thelbësorë të funksionimit të sistemit të ndihmës juridike dhe forcimit të aksesit të qytetarëve në drejtësi, DNJF i ka kushtuar një vëmendje të shtuar zhvillimit të aktiviteteve ndërgjegjëse dhe edukimit ligjor të publikut duke hartuar kalendarin e aktiviteteve si dhe një plan konkret pune. Përgjatë gjashtëmujorit të parë të këtij viti, DNJF ka zhvilluar disa aktivitete⁵ që kanë në fokus ndërgjegjësimin dhe edukimin ligjor të publikut, jo vetëm duke u përqëndruar tek sistemi i ndihmës juridike falas, por duke u ndalur edhe në informimin ligjor të publikut përmes faqes zyrtare të dedikuar të drejtorisë, rrjeteve sociale dhe videove informuese.

Pjesë e këtyre aktiviteteve ishte dhe Aktiviteti “Aksesi në drejtësi për të miturit në konflikt me ligjin” i cili u zhvillua me qëllim ndërgjegjësimin e të miturve pranë Qendrës së Ri-Integritetit të të Miturve Kavajë. Ky aktivitet u zhvillua në 3 grupe të ndryshme sipas grupmoshave të të miturve, ku përfaqësuesit e ndihmës juridike falas patën mundësinë të bashkëbisedonin me të miturit e kësaj qendre duke i shpjeguar në mënyrë të thjeshtëzuar se si ata apo prindërit e tyre mund të përfitonin nga shërbimet ligjore falas⁶.

Në funksion të ndërgjegjësimit dhe edukimit ligjor DNJF ka realizuar disa fushata ndërgjegjësimi në qytete të ndryshme në të cilat ka shpërndarë fletëpalosje, manuale për ndihmën juridike të cilat shpjegojnë se si qytetarët mund të përfitojnë ndihmë juridike dhe ka afishuar postera në disa institucione të ndryshme.

Fushatat e ndërgjegjësimit janë realizuar në qytetet e Tiranës, Fierit, Durrësit, Lezhës dhe Shkodrës. Fushatat e ndërgjegjësimit do të vijojnë edhe në qytete të tjera përgjatë vitit 2021.

Gjithashtu, në funksion të këtij objekti janë zhvilluar takime/seminare të lidhura direkt me grupet vulnerabël konkretisht:

⁴Sa i përket ndërgjegjësimit dhe edukimit ligjor të publikut, DNJF ka parashikuar një sërë masash dhe aktiviteteve konkrete në zbatim të Strategjisë për Edukimin Ligjor të Publikut dhe Planit të saj të Veprimit. Angazhimi i DNJF në disa strategji të rëndësishme, ndër-institucionale tregon jo vetëm rëndësinë dhe rolin që ky institucion ka por ka shërbyer gjithashtu për të forcuar edhe më shumë përpjekjet në këtë kuadër.

⁵Një pjesë e tyre u pezulluan për shkak të gjendjes së pandemisë.

⁶Nga ana e stafit të DNJF u përgatitën disa materiale të cilat u vendosën në dispozicion të të miturve për të garantuar informimin e plotë të tyre, ndërgjegjësimin mbi të drejtat që gëzojnë në kuadër të sistemit të ndihmës juridike falas dhe më gjerë dhe mënyrës/rugës që duhet ndjekur për të ushtruar këto të drejta. Materialet e përgatitura siguronin informacion në gjuhë të thjeshtë (jo teknike), të kuptueshme dhe të qartë mbi sistemin e ndihmës juridike falas, kushtet e përfitimit, mënyrës së aplikimit dhe ofruesit e këtij shërbimi. Konkretisht, materialet që u përgatitën në kuadër të këtij sesioni informues janë si vijon:

- Manual për ndihmën juridike të garantuar nga shteti me informacion të koncentruar në një gjuhë të thjeshtë për shërbimin ligjor falas, subjektet përfitues, mënyra e aplikimit dhe ku të drejtohen për të përfituar;
- Fletëpalosje /poster informues;
- Pyetësor për njohuritë mbi të drejtat dhe detyrimet, efektiviteti i sesionit informues dhe nevoja për aktivitete të tjera në këtë kuadër.

Gjithashtu, ky aktivitet shërbeu dhe ju dha mundësinë të miturve për marrë çdo lloj informacioni për të cilin ata kishin nevojë.

- *Takim informues me qytetarë të komunitetit Romë dhe Egjiptian në Shkozë, Tiranë mbi sistemin e ndihmës juridike të garantuar nga shteti, Nëntor 2020.*

DNJF organizoi një takim me qytetarë të komunitetit Rom dhe Egjiptian në zonën e Shkozës, Tiranë, bashkë me përfaqësuesit e Klinikës Ligjore Wisdom, me të cilët është nënshkruar një marrëveshje bashkëpunimi. Pjesëmarrësit, si një ndër kategoritë përfituese të ndihmës juridike të garantuar nga shteti u informuan mbi të drejtat që ligji për ndihmën juridike u garanton dhe mënyrën e përfitimit të ndihmës juridike falas. U zhvillua një bashkëbisedim mbi problematikat ligjore të qytetarëve, të cilat do të adresohen për t'u trajtuar në Klinikën e Ligjit Wisdom dhe Qendrën e Shërbimit të Ndihmës Juridike Parësore, Tiranë.

Ofrimi i shërbimit ligjor falas gjatë periudhës së pandemisë: Ministria e Drejtësisë, në bashkëpunim me Fondacionin Shoqëria e Hapur për Shqipërinë për të garantuar aksesin e qytetarëve nëpërmjet ndihmës juridike falas ka mundur për të gjithë qytetarët ofrimin e shërbimeve ligjore online përmes **platformës juristionline.al**. Përmes kësaj platforme çdo qytetar ka mundësi të këshillohet dhe informohet lidhur me aktet normative në fuqi, të drejtat dhe detyrimet e subjekteve të ligjit dhe metodat për ushtrimin e këtyre të drejtave në procesin gjyqësor dhe në atë jashtëgjyqësor, dhënien e ndihmës në hartimin dhe përpilimin e dokumenteve të nevojshme për të vënë në lëvizje administratën shtetërore ose për të kërkuar ndihmë juridike dytësore.

Kuvendi për të miturit

Kuvendi i Shqipërisë e konsideron fëmijën një individ me të drejta të barabarta e të patjetërsueshme në shoqëri, trajtimi i të cilit duhet të ketë në fokus garantimin e zbatimit të parimeve universale dhe udhëheqëse të të drejtave të fëmijës si: mosdiskriminimi, mbijetesa, zhvillimi si dhe interesi më i lartë i fëmijës. Kuvendi njeh detyrimin e shtetit për të mbrojtur, respektuar dhe promovuar të drejtat e fëmijës që burojnë nga Konventa për të Drejtat e Fëmijës e OKB-së, konventat e Këshillit të Europës, aktet e tjera ndërkombëtare të ratifikuara prej tij dhe nga legjislacioni i brendshëm. Për këtë qëllim Kuvendi, në legjislaturën e kaluar ka ngritur Grupin e Deputetëve për Mbrojtjen e të Drejtave të Fëmijëve, si një grup *ad-hoc* avokatësie të parlamentarëve, që do të nxisin Kuvendin e Shqipërisë për shqyrtimin e nismave dhe veprimeve në mbështetje dhe në mbrojtje të të drejtave të fëmijëve në Shqipëri.

Nënshkrimi i Memorandumit të Mirëkuptimit nga Kuvendi

Në datën 22 janar 2018, Kuvendi i Shqipërisë dhe Fondi i Kombeve të Bashkuara për Fëmijët (UNICEF) nënshkruan Memorandumin e Mirëkuptimit, ndërmjet të cilit angazhohen së bashku në

partneritet për përparimin e të drejtave të fëmijëve. Ky dokument shumë i rëndësishëm u nënshkrua nga Kryetari i Kuvendit, SH.T. Z Gramoz Ruçi dhe përfaqësuesi i UNICEF-it, Dr. Ezio Gianni Murzi. Memorandumi ka për qëllim të vendosë bashkëpunimin institucional mes **Palëve**, me synim forcimin e rolit ligjvënës, kontrollues dhe ndërgjegjësues të Kuvendit, komisioneve të tij të përhershme dhe të posaçme, nënkomisioneve parlamentare, përfshirë grupin e deputetëve “*Miq të Fëmijëve*”, në çuarjen përpara të të drejtave të fëmijëve.

Nëpërmjet këtij Memorandumi **Palët** angazhohen me detyrime konkrete në nxitjen e të drejtave të njeriut dhe të fëmijëve, hartimin e ligjeve me fokus këto të drejta, bashkërendimin me qeverinë për realizimin e këtyre të drejtave, në përputhje me standardet ndërkombëtare të cilave i përmbahet shteti shqiptar.

Veprimtaria e Grupit të Deputetëve “Miq të Fëmijëve”

Grupi i Deputetëve “Miq të Fëmijëve” (GDMF) është grupim parlamentar vullnetar i deputetëve dhe nuk ka natyrë politike. Ai përbëhet nga deputetë të të gjithë grupeve parlamentare që shprehin dëshirën për të kontribuar në adresimin e të drejtave të fëmijëve dhe realizimin e tyre në një mënyrë efektive gjatë ushtrimit të funksioneve legislative të Kuvendit, kontrollit parlamentar dhe gjatë diskutimit dhe miratimit të buxhetit të shtetit.

GDMF është i organizuar në gjashtë komitete si më poshtë:

1. Komisioni për drejtësi për të mitur;
2. Komisioni për bashkëpunim me OJQ-të;
3. Komisioni për shëndetin dhe mirëqenien e fëmijëve;
4. Komisioni për fëmijët e vendosur në institucionet publike;
5. Komisioni për buxhetim për fëmijët
6. Komisioni për mbrojtjen e fëmijëve nga dhuna.

Gjatë kësaj periudha, vijoi puna për realizimin e objektivave të parashikuara në **Rezolutën e Kuvendit të Shqipërisë “Për vlerësimin e punës së grupit të deputetëve “Miq të fëmijëve” për vitin 2019 dhe për planin e veprimit për vitin 2020**, ku GDMF vazhdoi të kontribuojë në përmirësimin e të drejtave të fëmijëve në kontekstin e ri të kufizimeve, nëpërmjet kontrollit të ushtruar mbi institucionet që kanë lidhje të drejtëpërdrejtë me zbatimin e të drejtave të fëmijëve.

- ✓ U miratuan shtesa e ndryshime në disa akte ligjore; vijoi monitorimi i zbatimit të politikave të qeverisë në fushën e mbrojtjes së të drejtave të fëmijëve si dhe u organizuan dëgjesa me të rinj dhe fëmijë në lidhje me të drejtat dhe nevojat e tyre.

- ✓ GDMF kontriboi në mbrojtjen e të drejtave të fëmijëve përmes miratimit të legjislacionit të kontrollit të qeverisë për zbatimin efektiv të masave për mbrojtjen e fëmijëve.
- ✓ U angazhua duke organizuar dëgjesa me Institucionet si Ministria e Shëndetësisë, Ministria e Arsimit dhe Avokati i Popullit për të vlerësuar në këtë mënyrë ndikimin e pasojave të pandemisë dhe tërmetit të Nëntorit 2019 në situatën e fëmijëve dhe të familjeve të varfëra duke nxitur vijimin e pandërprerë të shërbimeve tek fëmijet, lidhur me shëndetësinë, arsimin dhe mbrojtjen shoqërore.
- ✓ GDMF shqyrtoi ecurinë e mësimin online për nxënësit e nivelit parauniversitar dhe mbështetjen e nxënësve nga familjet në nevojë.
- ✓ Nënkomisioni për Barazinë Gjinore dhe Mbrojtjen nga Dhuna në Familje dhe Nënkomisioni për të Drejtat e Njeriut zhvilluan një diskutim mbi ndryshimet në Kodin Penal për të adresuar dhunën me bazë gjinore dhe dhunën seksuale ndaj fëmijëve.
- ✓ Gjatë vitit 2020, GDMF vijoi bashkëpunimin me institucione të administratës publike, institucionet e pavarura të të drejtave të njeriut, partnerë ndërkombëtarë, shoqërinë civile vendase dhe ndërkombëtare, botën akademike, median, grupet e fëmijëve dhe të rinjve, si dhe ekspertë apo grupe interesi në fushën e të drejtave të fëmijëve.
- ✓ E gjithë veprimtaria e Grupit të Deputetëve “*Miq të fëmijëve*”, është e publikuar në faqen Kuvendit të Shqipërisë: <https://www.parlament.al/Kuvendi/KuvendiPerFemijet>

Ministria e Drejtësisë ka vijuar koordinimin e aktiviteteve me Organizatat Ndërkombëtare në fushën e drejtësisë penale për të mitur me qëllim zbatimin e programeve përkatëse.

➤ UNICEF

Në kuadër të ofrimit të ndihmës juridike për përfituesit e mitur për të patur një shërbim të shpejtë, profesional dhe efektiv, UNICEF mbajti një sesion informues lidhur me situatën e të miturve në konflikt dhe kontakt me ligjin duke theksuar si mund të kontribuojnë avokatët e të miturve në ndryshimin pozitiv në treguesit e Strategjisë Kombëtare të Drejtësisë për të Mitur dhe në vetë jetën e këtyre fëmijëve. Me mbështetjen e UNICEF-it dhe fonde të Ministrisë së Punëve të Jashtme të Norvegjisë, Ambasadës së Norvegjisë si dhe Qeverisë së Mbretërisë së Bashkuar u rikonstruktuan, mobiluan, dhe u përshtaten 7 drejtori rajonale të policisë ku u bë e mundur krijimi i një ambienti miqësor për të miturit. Për përdorimin e mjediseve dhe pajisjeve të instaluar në to UNICEF ka trajnuar rreth 20 përfaqësues të drejtorive rajonale të policive.

UNICEF ka advokuar me KLGJ-në dhe KLP-në për nxjerrjen e akteve të nevojshme si dhe zbatimin e tyre lidhur me rritjen e numrit të prokurorëve, punonjësve të policisë, gjyqtarëve, e

profesionistëve të tjerë të sektorit të drejtësisë që caktohen për t'u specializuar dhe për të punuar me të miturit. Si rezultat, nga informacionet që disponojmë ky numër është rritur nga 12 gjyqtarë dhe prokurorë në vitin 2018 (që ka qenë para fillimit të zbatimit të kësaj Strategjie) në 143 në 2020.

Në partneritet me Save the Children dhe fonde të MPJ-së të Norvegjisë janë trajnuar 62 profesionistë të disiplinave të ndryshme lidhur me menaxhimin ndër-sektorial të rasteve të fëmijëve në konflikt dhe në kontakt me ligjin në qarkun e Beratit dhe të Gjirokastrës.

Në konsultim me Ministrinë e Drejtësisë si dhe përfaqësuesit e institucioneve të zbatimit të ligjit, ato të drejtësisë dhe institucione të tjera të kujdesit dhe mbrojtjes ndaj fëmijëve në Berat dhe Gjirokastrë ka hartuar Udhërrëfyesin për ndërveprimin mes institucioneve dhe profesionistëve të disiplinave të ndryshme për menaxhimin e rasteve të fëmijëve në konflikt ose në kontakt me ligjin. Udhërrëfyesi është pajisur edhe me një kuadër logjik të thjeshtë që lehtëson përdorimin nga profesionistët e menaxhimit të rastit. Ai është pilotuar për rreth 1 vit e gjysmë në Berat dhe në Gjirokastrë dhe është plotësuar me reflektime që kanë dalë nga ky pilotim.

UNICEF ka mbështetur Ministrinë e Drejtësisë për ngritjen e infrastrukturës së Sistemit të Integruar të të Dhënave të Drejtësisë Penale për të Mitur. Për këtë UNICEF, Ministria e Drejtësisë dhe AKSHI hartuan Termat e Referencës, specifikimet teknike dhe kostuan përshtatjen e prototipit dhe mirëmbajtjen e sistemit. U identifikua një zhvillues, Qendra për Vlerësim, Menaxhim dhe Trajnim dhe u konsultuan përfaqësues nga të 6 institucionet e zbatimit të ligjit dhe drejtësisë të cilat do të jenë përdoruesit e sistemit, deri në finalizimin e përmbytjes së rubrikave sipas kërkesave të Kodit të Drejtësisë Penale për të Mitur dhe Strategjisë Kombëtare të Drejtësisë për të Mitur. Sistemi u hostua nga AKSHI dhe është tani më i vendosur në adresën: www.drejtisipertemitur.gov.al.

Janë realizuar dy analiza, një lidhur me mekanizmat ligjorë dhe institucional, konkretisht me mbrojtjen e fëmijëve nga dhuna dhe abuzimi, veçanërisht ai online, si dhe një tjetër lidhur me kuadrin ligjor që ndikon në institucionalizimin apo deinstitutionalizimin e fëmijëve. Këto analiza kanë orientuar punën e Ministrisë së Drejtësisë si dhe të Komitetit të Birësimeve lidhur me disa propozime ligjore që ndikojnë në të drejtën e fëmijës për familje. Gjithashtu, ka mbështetur Ministrinë e Drejtësisë për hartimin e disa dokumentave bazë që do të orientojnë punën e Qendrës për Parandalimin e Krimeve të të Miturve dhe të Rinjve. Ato do të shërbejnë si themeli i ngritjes së këtij institucioni dhe realizimit të misionit të saj gjatë viteve të para të ekzistencës së tij. Aktualisht, po vijon procesi i rekrutimit të punonjësve të kësaj Qendre. Në partneritet me Save the Children ka mbështetur 97 fëmijë për realizimin e proceseve të ndërmjetësimit viktimë-dëshmitar

në Berat dhe Gjirokastrë. Ndërkaq 375 fëmijë të tjerë, kryesisht nxënës të shkollave të mesme dhe të ciklit të lartë, të shkollave 9-vjeçare në Berat dhe Gjirokastrë kanë marrë pjesë në sesione informuese lidhur me drejtësinë restauruese si metodë për zgjidhjen paqësore të mosmarrëveshjeve. Ky informim është një investim direkt në uljen e kriminalitetit ose të konflikteve të dhunshme.

UNICEF (me mbështetjen financiare të MPJ-esë të Norvegjisë) dhe në partneritet me Save the Children ka bërë 296 fëmijë të Beratit dhe Gjirokastrës, të cilët ishin në konflikt ose kontakt me ligjin, pjesë të një serie shërbimesh këshillimi dhe mbështetjeje në procesin e tyre të mbrojtjes, rehabilitimit dhe riintegritimit në komunitet. Kështu, 79 prej tyre kanë marrë këshillim dhe përfaqësim ligjor; 113 kanë marrë këshillim ose ndjekje terapeutike me psikolog. Në bashkëpunim me Bashkinë Berat dhe Gjirokastrë, UNICEF dhe Save the Children identifikuan dy qendra komunitare të cilat të mund të përdorëshin edhe për të lehtësuar masën e shmangies për disa të mitur. Po ashtu, UNICEF advokoi vazhdimisht gjatë zbatimit të ndërhyrjes në Berat dhe Gjirokastrë që këto mjedise neutrale, jo frikësuese dhe jo stigmatizuese të përdorëshin edhe si vend-takime mes fëmijëve në konflikt/kontakt me ligjin dhe profesionistët e ndryshëm që merreshin me menaxhimin e rasteve të tyre, në vend që takimet të kryheshin në zyrat përkatëse të këtyre profesionistëve.

Gjatë ndërhyrjes së UNICEF dhe Save the Children në Berat dhe Gjirokastrë (fonde të MPJ-esë të Norvegjisë), 6 punonjës të zyrave vendore të shërbimit të provës janë ndihmuar për ndjekjen e rasteve të të miturve në konflikt me ligjin, qoftë gjatë masave të shmangies, qoftë gjatë zbatimit të dënimeve alternative.

➤ **WORLD VISION**

World Vision Albania (WVA) është një organizatë ndërkombëtare zhvillimi dhe avokatie me fokus fëmijët dhe veçanërisht ata më vulnerabël, e cila ka filluar punën në Shqipëri që prej vitit 1999. Organizata ushtron veprimtarinë e saj më së shumti në 13 bashki të Shqipërisë, Tiranë, Kamëz, Durrës, Lezhë, Korçë, Maliq, Shkodër, Librazhd, Prrenjas, Vlorë, Mirëditë, Dibër dhe Kurbin me programe të fokusuara në zhvillimin dhe mirëqenien e fëmijëve dhe familjeve më vulnerabël. Nëpërmjet një qasjeje multi-sektorale të ndërhyrjes apo ofrimit të shërbimeve, World Vision Albania (WVA) është përqendruar gjatë vitit 2020, në katër fusha kryesore të ndërhyrjes: 1) mbrojtja e fëmijëve; 2) edukimi dhe aftësitë për jetën; 3) përgjigja ndaj emergjencës; dhe 4) jetesa e qëndrueshme dhe rezilienca.

Duke qenë një organizatë me një shtrirje të gjerë të programeve zbatuese direkt në terren, sidomos në zonat rurale, në 6 muajt e parë të vitit 2021, World Vision ka vijuar punën e tij në nivel lokal,

por edhe kombëtar sa i përket mbrojtjes së fëmijëve, si dhe forcimin e sistemit të mbrojtjes duke përmirësuar kapacitetet e strukturave dhe shërbimet mbështetëse për kategoritë më vulnerabël. Puna e organizatës fokusohet kryesisht në parandalimin e përfshirjes së fëmijëve dhe adoleshentëve në veprime të cilat çënojnë mirëqenien e tyre. Më specifikisht, të dhënat më poshtë japin një pamje të përgjithshme të ndërhyrjeve të drejtpërdrejta që WVA ka kryer përgjatë pjesës së parë të vitit 2021:

Fusha e veprimit: Parandalimi i përfshirjes së të rinjve në aktivitete/ sjellje të cilat çënojnë mirëqenien e tyre afatshkurtër dhe afatgjatë.

Ndërhyrje e hershme në parandalimin e dhunës ndaj fëmijëve & informim për mekanizmat e raportimit dhe referimit:

Gjatë kësaj periudhe raportuese, WVA ka dhënë kontribut, në fushën e parandalimit të dhunës ndaj fëmijëve dhe në informimin lidhur me mekanizmin e Raportimit dhe Referimit të dhunës nëpërmjet programit të tij të Mbrojtjes së Fëmijëve (MF).

Së pari, programi Mbrojtjes së Fëmijëve (MF-së) së WVA-së vë theksin në një qasje holistike për parandalimin e rasteve të dhunës, abuzimit, neglizhimit, shfrytëzimit për punë të fëmijëve apo trafikimit të tyre. Programi përforcon ndikimin dhe përmirësimin e mekanizmave të mbrojtjes së fëmijëve që në familje, duke punuar me grupet e prindërve dhe duke investuar për të krijuar njëkohësisht një partneritet të fortë mes familjes dhe të gjitha institucioneve qeveritare që kanë në qendër mirëqenien e fëmijëve. Puna me prindërit është përqendruar në mobilizimin e komunitetit për të zvogëluar praktikën e dëmshme gjatë rritjes së fëmijës. Më konkretisht, aktivitetet për ndërtimin e kapaciteteve për prindërit gjatë vitit 2021 janë realizuar duke angazhuar 602 prindër në të gjitha zonat ku WVA punon nëpërmjet projekt-modelit “Të festojmë Familjen” dhe “Prindërimi pozitiv”. Qëllimi kryesor i modelit është ndërgjegjësimi i prindërve për të përmirësuar sjelljen e tyre, zhvillimin e praktikave pozitive të prindërimit dhe krijimin e një ambienti përkujdesës dhe mbrojtës për fëmijët.

Një tjetër ndërhyrje që WVA zbaton në 4 zona rurale të vendit tonë, në Dibër, Korçë, Kurbin dhe Librazhd, adreson plotësimin e nevojave ekonomike të familjeve vulnerabël, duke synuar fuqizimin e tyre ekonomik. Në mënyrë që familjet të bëhen të vetëqëndrueshme, WVA punon me prindërit nëpërmjet një kurrikule të dedikuar e quajtur “Empower World View”, e cila nxit familjet dhe komunitetet të kenë në fokus ndërtimin e vizionit për zhvillimin lokal, duke marrë në konsideratë vlerësimin dhe zhvillimin e potencialeve lokale. Gjithashtu, theksi i vihet domosdoshmërisë së bashkëpunimit mes tyre, si një domosdoshmeri për shtimin e vlerës së punës, aksesin e shtuar në tregje dhe fuqizimin e qëndrueshëm ekonomik. Po ashtu, moduli “Empower

World View” i nxit familjet në ndërtimin e marrëdhënieve të shëndetshme brenda tyre dhe më gjerë në komunitet. Gjatë periudhës së parë të vitit 2021, **rreth 1154 pjesëmarrës** u bënë pjesë e këtij trajnimit. Në muajin qershor 2021, WVA i mbështetur nga Spar Albania, (një kompani, pjesë e Balfin Group Albania) me bashkëpunimin e Bashkisë së Korçës, Ministrisë së Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale, Ministrisë së Arsimit, Rinisë dhe Sportit, organizoi një aktivitet sensibilizues mbi dhunën ndaj fëmijëve me titull "Në Labirint". Aktiviteti u organizua në Sheshin e Kullës Panoramike nga 17 qershor deri më 21 qershor 2021, gjatë të cilit, një labirint me një sipërfaqe prej 400m² u vendos në qendër të sheshit, i cili u vizitua nga qytetarë, përfaqësues të institucioneve lokale e qendrore, nga organizata të shoqërisë civile etj. Qëllimi i aktivitetit ishte të rrisë ndërgjegjësimin në mënyrë interaktive mbi ndikimin e dhunës fizike dhe psikologjike ndaj fëmijëve, e cila ndodh nga prindërit, edukatorët, ofruesit e shërbimeve, bashkëmoshatarët ose kushdo që ka një detyrë morale, ligjore ose institucionale për të mbrojtur fëmijët dhe për të siguruar mirëqenien e tyre. Instalacioni u vizitua nga rreth 565 të rritur and 321 fëmijë nën 18 vjeç.

Së dyti, në kuadër të programit që WVA zbaton për fuqizimin e fëmijëve dhe të rinjve, në 6 mujorin e parë të viti 2021, WVA vijoi punën me grupet IMPACT, duke përfshirë 1,249 adoleshentë të grupmoshës 12-18 vjeç (766 femra dhe 483 meshkuj), dhe 133 vullnetarë të rritur të cilët ishin drejtues të grupeve IMPACT. Përmes një qasjeje të të mësuarit nëpërmjet përvojës, adoleshentët kanë marrë pjesë në 1382 aktivitete duke kaluar përmes procesit të të mësuarit të të aftësive jetësore duke synuar nxitjen e qytetarisë aktive dhe promovimin e të rinjve si kontribues në zhvillimin shoqëror dhe ekonomik të komunitetit të tyre. Po ashtu modeli IMPACT i nxit fëmijët dhe të rinjtë që të ndërtojnë marrëdhënie të shëndetshme me njëri-tjetrin dhe me anëtarët e tjerë të komunitetit të tyre, duke qëndruar larg veprimeve dhe sjelljeve devijante. Në të njëjtën kohë, modeli i fuqizon ata që të reagojnë dhe adresojnë në mënyrën e duhur dhe duke ndjekur qasjen sistematike, në rast se hasen me problematika të ndryshme që i shqetësojnë.

Një total prej 49 projektesh komunitare u zbatuan nga fëmijët dhe adoleshentët në të gjitha komunitetet në të cilat projekti zbatohet në të gjithë Shqipërinë. Projektet komunitare kanë qenë kryesisht të fokusuara në promovimin e solidaritetit dhe mirëqenies psiko-emocionale të fëmijëve dhe adoleshentëve. Kjo ishte një nga nevojat bazë të evidentuara nga vetë fëmijët dhe të rinjtë gjatë periudhës së shpërthimit të pandemisë së Covid-19.

Në 15 prill 2021, Komisioneri për Mbrojtjen dhe Promovimin e të Drejtave të Fëmijëve në institucionin e Avokatit të Popullit (KMPDF), në zbatim edhe të parimit, për garantimin e të drejtës së fëmijës për t’u shprehur dhe dëgjuar, organizoi veprimtarinë online “Ditë e hapur”, me grupin e të rinjve të Klubeve IMPACT me pjesëmarrjen e të rinjve nga dy bashkitë: Kamzës dhe Kurbinit. Ky takim u organizua edhe në kuadër të aktiviteteve të Avokatit të Popullit “Ditë të

hapura”. Gjatë diskutimit të rinjtë e klubeve IMPACT kanë ndarë shqetësimet e tyre pranë institucionit të Avokatit të Popullit. Bashkëbisedimi i grupit të fëmijëve me KMPDF u përqëndrua në pyetje, parashtrime, ankesa, kërkesa, si dhe komente, për rolin dhe funksionin e AP-së, rolin e KMPDF dhe seksionit, mënyrën e organizimit dhe funksionimit të institucionit të Avokatit të Popullit, etj. Në anën e tyre të rinjtë parashtruan problematikat që i shqetësojnë ata lidhur me ushtrimin e të drejtave të tyre në këtë periudhë pandemie.

Po ashtu, në shkurt 2021, një nga anëtarët e IMPACT Club mori pjesë në Forumin Kombëtar "Qeverisja për Ndryshim: Propozimet e Shoqërisë Civile", duke sjellë zërin e fëmijëve në këtë aktivitet. Të rinjtë u fokusuan në çështjet më shqetësuese të lidhura kryesisht me problematika të reja ose ekzistuese të cilat janë thelluar për shkak të pandemisë së Covid-19. Në këtë kuadër, propozimet e anëtarëve të IMPACT u përqëndruan në tre fusha kryesore: i) rritjen e numrit të psikologëve të kualifikuar dhe punonjësve socialë të dedikuar për shkollat; ii) trajnime të vazhdueshme për mësuesit e shkollave se si ta bëjnë procesin mësimor dhe ngarkesën e punës më të lehtë, dhe pajisjen e shkollave me infrastrukturën e nevojshme dixhitale, veçanërisht fëmijët nga familjet në nevojë; iii) rritjen e numrit të punonjësve për mbrojtjen e fëmijëve dhe ofrimin e shërbimeve të mbrojtjes në nivel lokal.

Një tjetër grant i zbatuar nga World Vision dhe partnerët gjatë kësaj periudhe është edhe “Të rinjtë për të drejtat e njeriut në Shqipëri”, i financuar nga Bashkimi Evropian. Ky projekt i cili ka nisur zbatimin në prill 2019, ka shënuar muajt e fundit të zbatimit në periudhën janar-qershor 2021. Përgjatë zbatimit të dy cikleve të projektit 2019 – 2021, në total 4,254 adoleshentë janë bërë pjesë e aktiviteteve të zhvilluara në kuadër të këtij granti, në 21 zona të Shqipërisë. Gjatë zbatimit të projekteve dhe aktiviteteve në kuadër të zbatimit të grantit “Të rinjtë për të drejtat e njeriut në Shqipëri”, adoleshentët kanë rritur vetëdijen se ata mund të ndikojnë në mënyrë efektive që Shqipëria të jetë një vend demokratik dhe me përfshirje më aktive në mbrojtjen dhe promovimin e të drejtave të njeriut në vendin tonë.

Mbështetje e strukturave në nivel vendor, për ndërtimin dhe ofrimin e shërbimeve me bazë komunitare të kujdesit shoqëror për fëmijët në nevojë për mbrojtje:

Në partneritet me bashkitë Dibër dhe Durrës, si dhe Ministrinë e Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale, WVA mbështeti krijimin e qendrave për Shërbime Mbrojtëse, Fuqizuese dhe Emergjente për të ndihmuar fëmijët dhe familjet në të dyja këto bashki, sidomos fëmijët në nevojë emergjente për mbrojtje. Qendrat e Emergjencës promovojnë një model shërbimesh të nevojshëm brenda Reformës Kombëtare të Strategjisë së Shërbimeve Sociale dhe Mbrojtjes Sociale. Fokusi i tyre është mbrojtja e fëmijëve nga dhuna, abuzimi, neglizhenca dhe shfrytëzimi, duke synuar fëmijët

me rrezik të lartë dhe familjet e tyre në situata të vështira. Qendrat ofrojnë një paketë të plotë të mbrojtjes efikase, fuqizimit dhe shërbimeve emergjente, në përputhje me legjislacionin aktual, si dhe nevojat komplekse, duke respektuar standardet e funksionimit dhe protokollet për një shërbim të tillë, të zhvilluar dhe zbatuar së bashku me partnerët tanë.

Ndërsa, në bashkëpunim me Bashkinë e Korçës, WVA ka vazhduar punën në Qytezën e Fëmijëve, e cila është qendra më e madhe në rajon për të ofruar një larmi aktivitete për fëmijë dhe të rinj midis moshave 3 dhe 14 vjeç. Qendra është krijuar posaçërisht për aktivitete sociale, sportive dhe kulturore për fëmijë dhe të rritur. Nga janari deri në qershor 2021, në total 2,504 fëmijë vizituan qendrën dhe morën pjesë të paktën në një nga aktivitetet e organizuara në Qytezën e Fëmijëve.

➤ TERRE DES HOMMES

Në bashkëpunim me DhKA-në janë përgatitur udhëzues dhe trajnime mbi “*Drejtësinë Miqësore për të Miturit*” dhe veçanërisht rolin e Avokatit në Përdorimin e Programeve të Drejtësisë Restauruese dhe Masave të Shmangies nga procesi penal për fëmijët në konflikt me ligjin. *Janë botuar 200 kopje udhëzues dhe 500 kopje manual trajnimi.* Në bashkëpunim me DhKA-në dhe Programin Help të Këshillit të Evropës janë organizuar 2 ditë trajnim për hyrje në kursin online të drejtësisë restauruese.

Janë trajnuar 291 nxënës të shkollave dhe mësues mbi parimet e drejtësisë restauruese për të mitur në Tiranë, Korçë, Durrës, etj.

Pas organizimit më datë 10-12 shkurt 2020 të workshopit konsultues mbi menaxhimin e rasteve të fëmijëve në konflikt me ligjin në bashkëpunim me Strukturat e Mbrojtjes së Fëmijëve është përfunduar hartimi i “**Protokollit të Punës për Menaxhimin e Rasteve të Fëmijëve në Konflikt me Ligjin**” dhe draft “**Instrumenti i Monitorimit për Zbatimin e Protokollit të Punës për Menaxhimin e Rasteve të Fëmijëve në Konflikt me Ligjin**”. Të dyja këto dokumenta janë dërguar pranë MSHPS-së për zyrtarizim.

Ka përfunduar procesi i hartimit dhe akreditimit të moduleve mbi drejtësinë restauruese si pjesë e trajnimit vazhdues në Shkollën e Magistraturës. Janë botuar 500 kopje të moduleve të hartuara.

Në kuadër të specializimit të profesionistëve që mbulojnë të drejtat e fëmijëve në çështjet e drejtësisë, Terre des Hommes ka vijuar me hartimin dhe trajnimin për rritjen e kapaciteteve të përfaqësuesve të organizatave të shoqërisë civile mbi qasjet e drejtësisë restauruese.

Ka përfunduar zbatimin i ndërhyrjeve të 10 organizatave lokale të mbështetura nëpërmjet skemës së granteve të vogla nga TDH-ja të zbatuara në Tiranë, Durrës, IEVP Kavajë/seksioni i të miturve, Gjirokastër, Shkodër dhe Vlorë. Janë trajnuar nëpërmjet kësaj skeme dhe këtyre ndërhyrjeve

profesionistë në fushën e drejtësisë për të mitur (punonjës policie, avokatë, psikologë, mësues, psikologë shkollash, mediatorë, punonjës të mbrojtjes së fëmijëve, etj) janë organizuar aktivitete informuese me fëmijë dhe të rinj mbi kuadrin e ri ligjor; janë siguruar seanca ndërmjetësimi; mbështetje ligjore dhe këshillim psikologjik për disa raste të indentifikuar në konflikt me ligjin nga ndërhyrjet në terren duke krijuar mundësinë e hartimit dhe zbatimit të praktikave të mira.

Janë *trajnuar 20 mediatorë* dhe u janë rritur kapacitetet për trajtimin e çështjeve penale për të mitur nëpërmjet ndërmjetësimit. Gjithashtu, një seri trajnimesh do të zbatohen në bashkëpunim dhe nën certifikimin e Dhomës Kombëtare të Mediatorëve.

Janë trajnuar mbi konceptet e drejtësisë restauruese, *15 stafe* edukative dhe policë nga Instituti i të Miturve në Kavajë dhe Institucionet e Vuajtjes së Dënimit në Lezhë, Durrës, Rrogozhinë, Tiranë dhe përfaqësues të Drejtorisë së Përgjithshme të Burgjeve.

Ka përfunduar hartimi i modelit të ri-integrimit për fëmijët në konflikt me ligjin, protokolli i punës dhe procesi i konsultimit. Janë trajtuar me shërbimin e ri-integrimit, punësimit, trajnimit profesional dhe mbështetjes sipas nevojës, në bashkëpunim me Shërbimin e Provës dhe OJF-ve, *25 raste të të miturve* në konflikt ose kontakt me ligjin në Tiranë.

➤ KOMITETI HOLLANDEZ I HELSINKIT

Projekti ***“Drejt një mjedisi të sigurt, stimulues dhe rehabilitues në burgje, për fëmijët dhe të miturit në konflikt me ligjin në Shqipëri, Kosovë dhe Maqedoni 2017-2021”***, i cili mbështetet financiarisht nga Ministria Hollandeze e Punëve të Jashtme nëpërmjet programit MaTra 2017-2020, është një nismë e Komitetit Hollandez të Helsinkit në bashkëpunim me Agjencinë Hollandeze të Institucioneve të Ekzekutimit të Vendimeve Penale dhe me partnerë lokalë: Komitetin Shqiptar të Helsinkit, Qendra Kosovare për Rehabilitimin e të Mbijetuarëve të Torturës dhe Komitetin Maqedonas të Helsinkit. Së bashku me ekspertët e Agjencisë Hollandeze të Ekzekutimit të Vendimeve Penale, Young in Prison dhe Universitetin Leiden të Shkencave të Aplikuara dhe në bashkëpunim të ngushtë me Ministrinë e Drejtësisë dhe Drejtorinë e Përgjithshme të Burgjeve në të tri shtetet, projekti synon të kontribuojë në reformën e sistemit të burgjeve duke përmirësuar mundësitë e të miturve të burgosur për t’u riintegruar me sukses në shoqëri. Projekti synon ta bëjë këtë duke parashtruar metoda zyrtare pune për stafin e burgut i cili punon me të miturit, dhe duke i integruar këto metoda në politikat zyrtare dhe kurrikulat e institucioneve të edukimit. Projekti mbështetet në idenë që kushtet e ndalimit që favorizojnë ri-socializimin dhe përfshirjen aktive të të miturve në aktivitete ditore edukative dhe/apo profesionale janë më të suksesshme në arritjen e riintegrit të tyre në shoqëri.

Ky projekt ndërtohet mbi rezultatet e projektit të suksesshem të viteve 2013-2017 ***“Përmirësimi i kushteve të burgimit për riintegrimin e të miturve në Shqipëri, Maqedoni dhe Kosovë”***.

Nisma e lartpërmendur, fillimisht synonte të kontribuonte në reformën e sistemit të burgjeve për të mitur në Shqipëri nëpërmjet sistemit prej katër komponentësh: **COPOSO** (mësimi i aftësive për jetën nëpërmjet prezantimit të aktiviteteve sportive dhe kreative nga mësues punëtarie lokale - Caritas dhe Ortek), **YouTurn/ToPs!** (trajnimi i stafit të IEVP Kavajë për të ndihmuar të miturit të mësojnë disa aftësi sociale dhe mendësore), **Social Climate Tool** (matja e klimës së jetesës, mësimi dhe punës në institucion për punonjësit dhe të miturit nëpërmjet studentëve dhe profesorëve të Universitetit të Tiranës të trajnuar nga ekspertë të Universitetit Leiden) dhe **Risk & Needs Assessment Tool**. Ky komponent i fundit, nën konsiderimin e nevojave të shprehura nga Ministria e Drejtësisë u amendua duke lënë mënjane zhvillimin e një Risk & Needs Assessment Tool dhe duke u përqëndruar në asistimin për zhvillimin e një kurrikule trajnimi për punonjësit që punojnë me të miturit dhe mbështetjen në ngritjen e një institucioni gjysëm të hapur (Neni 98 i Kodit të Drejtësisë Penale për të Mitur).

Nga Janari 2020 deri në ditët e para të Marsit 2020, nisma ka vijuar zbatimin e katër komponentëve kryesorë të saj sipas parashikimeve. Fatkeqësisht, pandemia Covid-19 shkaktoi një vonesë në zbatimin e nismës për shkak të forcës madhore. Aktivitetet rifilluan zbatimin online gjatë fundit të të njëjtit vit.

Pikërisht gjatë javës së dytë të Marsit, në kuadër të nismës, ishte parashikuar një vizitë pune disa ditore e një delegacioni të përbërë prej përfaqësuesëve kryesorë të zbatimit të katër komponentëve, të cilët do të zhvillonin takime në të gjithë institucionet përkatëse, duke përfshirë këtu dhe Ministrinë e Drejtësisë. Fatkeqësisht, vizitat e punës u anuluan dhe pjesëtarët e mbërritur në Tiranë të delegacionit u kthyen sërisht në Hollandë sapo lajmërimi për mbylljen e kufinjve u bë.

Sa i përket secilit prej komponentëve, **Social Climate Tool** pasi pati rezultate më se të kënaqshme në matjen e klimës brenda institucionit. Ai ishte planifikuar të prezantohej përpara institucioneve në vizitën e punës në Mars. Së shpejti priten të fillojnë trajnimet me studentët e rinj të përzgjedhur nga profesorët për t'u angazhuar në vijimin e matjes së klimës brenda institucionit.

Së dyti, komponenti **COPOSO** vijoi me zbatimin e punëtarive të Caritas Albania dhe Ortek për aq kohë sa ishte e mundur. Nga Nëntori 2020 e tutje, me ndihmën e Young in Prison, nga organizatat po arrihet të hidhen hapat e parë drejt ndërtimit të një platformë *online* për *workshop*-et, në respektim të rregullave të minimizimit të kontakteve fizike për shkak të vijueshmërisë së pandemisë Covid-19. Zhvillimi i kësaj platforme po kryhet në bashkëpunim me partnerët kosovarë të COPOSO: Caritas Kosova dhe Q'art. Në kuadër të përgatitjeve për këtë platformë, gjatë Nëntorit 2020, sesioni i parë i trajnimeve për ngritjen e kapaciteteve për prodhimin e videove të punëtarive u zhvillua me pjesëmarrës nga të gjitha organizatat që janë angazhuar më kurset e punëtarive brenda institucionit. Ndryshimi i fundëm në metodën e zhvillimit të punëtarive, gjithashtu i mundëson të miturve të arrijnë të ndjekin punëtaritë e krijuara nga organizatat e angazhuara në Kosovë.

Së treti, zhvillimet për komponentin **YouTurn/ToPs!**, i cili përfshin trajnimet e punonjësve të I.E.V.P. Kavajë, pas konsultimit me pikën e kontaktit është fiksuar të rifillojë me disa trajnime rifreskuese për njohuritë e marra gjatë vitit 2019 dhe më pas të vijojë me linjën e trajnimeve të menduara si më parë. Skeleti i përbërjes së këtyre trajnimeve i është prezantuar së fundmi përfaqësuesëve të Drejtorisë së Përgjithshme të Burgjeve të cilët u shprehën në dakordësi me risitë e prezantuar.

Së fundmi, bashkëpunimi midis organizatave partnere dhe Ministrisë së Drejtësisë është vendosur që të përfshijë përgatitjen e dokumentave ndihmues dhe udhëzues (protokolle, rregullore të brendshme, etj.) për ngritjen e institucionit gjysëm të mbyllur për të miturit sipas parashikimeve të bëra në ndryshimet e Kodit të Drejtësisë Penale për të Mitur, Neni 98, nëpërmjet Vendimit të Këshillit të Ministrave Nr. 233/2019. Gjithashtu, si më lart, bashkëpunimi do të përfshijë asistimin në zhvillimin e kurrikulës për stafin që punon me të miturit, për të cilën planet e para dhe dakordësitë u arritën në fund të 2020.

➤ **QENDRA E BERLINIT PËR NDËRMJETËSIMIN E INTEGRUAR (CSSP) (Për tu përditësuar)**

CSSP, në partneritet me Dhomën Kombëtare të Ndërmjetësve dhe FZKPM kanë ofruar trajnim për ndërmjetës si vazhdim i një programi trajnues të ofruar paraprakisht nga Terre des Hommes dhe FZKPM. Qëllimi i trajnimit ishte specializimi në fushën e drejtësisë restauruese dhe ndërmjetësimit në rastet e të miturve. Trajnimi u realizua si pjesë e projektit “*Forcimi i Sistemit të Ndërmjetësimit në Shqipëri*” që po zbatohet në bashkëpunim me Ministrinë e Drejtësisë.

➤ **CRCA/ECPAT SHQIPËRI**

Qendra për të Drejtat e Fëmijëve në Shqipëri - CRCA/ECPAT punon për të promovuar mbrojtjen dhe respektimin e të drejtave të fëmijëve dhe të rinjve. CRCA/ECPAT Shqipëri prej 24 vitesh në fushën e drejtësisë për të mitur është një ndër organizatat lider në reformimin e sistemit të administrimit të drejtësisë për të mitur që nga viti 1999 e në vijim. CRCA/ECPAT Shqipëri ndër të tjera punon gjithashtu për të rritur pjesëmarrjen e fëmijëve dhe të rinjve në nivel kombëtar dhe lokal, nëpërmjet avokatisë, përmirësimit të politikave dhe legjislacionit, ngritjes së kapaciteteve, informimit dhe studimeve, si dhe krijimit të modeleve efektive të shërbimeve shoqërore dhe komunitare për kujdesin dhe mbrojtjen e fëmijëve dhe të rinjve. CRCA/ECPAT Shqipëri që prej vitit 2019 po zbaton nismën dy-vjeçare në mbështetje të reformës së drejtësisë për të mitur, të quajtur: “Shpresë për Fëmijët dhe të Rinjtë në Konflikt me Ligjin në Shqipëri”. Nisma është duke u zbatuar në qarkun e Tiranës dhe ka si qëllim të identifikojë, zhvillojë dhe promovojë shërbime alternative, të bazuara në komunitet, për fëmijët dhe të rinjtë në konflikt me ligjin, në mënyrë që të

mbështetet zhvillimi i tyre pozitiv, duke siguruar funksionimin e sistemit të drejtësisë për të mitur dhe atë të mbrojtjes së fëmijëve. Gjithashtu prej muajit Shtator 2020, CRCA/ECPAT Shqipëri po zbaton nismën, “Shpresë për fëmijët dhe të rinjtë në konflikt me ligjin” në qytetin e Tiranës, Elbasanit dhe Korçës, që mbështetet nga Bashkimi Evropian dhe zbatohet nga TLAS në partneritet me Fondacionin Qendra Europiane në Shqipëri.

Përgjatë periudhës raportuese janë zhvilluar një seri aktiviteteve si vijon:

Zhvillimi i konferencës prezantuese të draft Raportit të Vlerësimit dhe Monitorimit të zbatimit të Strategjisë së Drejtësisë për të Mitur 2018-2021. Për të analizuar të gjitha arritjet dhe mangësitë që janë vënë re në zbatimin e Strategjisë për të Miturit në Konflikt me Ligjin, ekspertët e CRCA/ECPAT Shqipëri punuan për disa muaj për përgatitjen e Raportit që analizon zbatimin e Strategjisë, gjetjet e të cilës u prezantuan në tryezën e diskutimit të organizuar me këtë rast. Tryeza "Raporti i Vlerësimit të Strategjisë së Drejtësisë për të Mitur dhe modele pozitive të riintegritimit të të miturve në konflikt me ligjin", solli përpara Ministrisë së Drejtësisë, TLAS, Drejtorisë së Burgjeve dhe Drejtorisë së Shërbimit të Provës, Policisë së Shtetit, përfaqësuesve të Këshillit të Europës, etj, gjetjet më të rëndësishme të evidentuara në Raport. Raporti në tërësi evidenton zbatimin thuajse të plotë të objektivave dhe aktiviteteve të parashikuara në Strategji, duke çuar shqetësimin për mos-zbatimin e objektivit tre. Një tjetër problematikë që raporti evidenton është shkelja ose mosrepektimi nga ana e disa institucioneve e standarteve dhe procedurave të reja të drejtësisë për të mitur.

Qendra Kombëtare për Rehabilitimin dhe Riintegrimin e të Miturve në Konflikt me Ligjin ka vijuar me ofrimin e shërbimeve ligjore (parësore dhe dytësore) si dhe mbështetje psiko-sociale për fëmijët dhe të rinjtë në konflikt me ligjin.

Zhvillimi i orëve të hapura informuese në 7 shkolla 9-vjecare në qytetin e Tiranës, Elbasanit dhe Korçës lidhur me të drejtat e fëmijëve si dhe fëmijët dhe të rinjtë në konflikt me ligjin, shërbimet që ofrohen si dhe të drejtat që të miturit kanë gjatë procesit gjyqësor.

Zhvillimi i trainimit 3-ditor me profesionistë të cilët punojnë në IEVP Kavajë. Ky trainim kishte në fokus të drejtat e fëmijëve, puna me të miturit të cilët ndodhen në IEVP, etj.

Finalizimi i Marrëveshjes së Bashkëpunimit me Drejtorinë e Përgjithshme të Shërbimit të Provës si dhe me Drejtorinë e Përgjithshme të Drejtorisë së Burgjeve me qëllim koordinimin e ofrimit të shërbimeve të integruara për të miturit në konflikt me ligjin në Shqipëri.

➤ **FONDACIONI “ZGJIDHJA E KONFLIKTEVE DHE PAJTIMI I MOSMARRËVESHJEVE” (FZKPM)**

Fondacioni “Zgjidhja e Konfliktëve dhe Pajtimi i Mosmarrëveshjeve” (FZKPM), në bashkëpunim dhe me aktorë të tjerë ka organizuar aktivitete që synojnë rritjen e kapaciteteve të profesionistëve në fushën e zgjidhjes alternative të mosmarrëveshjeve ku janë të përfshirë të miturit, duke vënë fokusin në njohjen me Kodin e Drejtësisë Penale për të Miturit dhe zbatimin e masës alternative të drejtësisë restauruese dhe ndërmjetësimit.

Në bashkëpunim me Drejtorinë e Përgjithshme të Burgjeve u trajnuan 15 specialistë të institucioneve të vuajtjes së dënimeve penale përmes një trajnimit dyditor, të organizuar si pjesë e projektit **“Aktivizimi i shoqërisë civile në modelimin e praktikave restauruese për fëmijët dhe të rinjtë në kontakt me ligjin”**, i financuar nga Bashkimi Evropian dhe i zbatuar nga Terre des Hommes në partneritet me FZKPM.

Gjithashtu, si pjesë e projektit të sipërpërmendur u organizuan dhe aktivitetet e mëposhtme:

- Në bashkëpunim me Dhomën Kombëtare të Ndërmjetësve u organizuan dy workshope njëditore me ndërmjetës, ku u diskutuan çështje praktike që lidhen me ofrimin e shërbimit të ndërmjetësimit dhe drejtësisë restauruese për të miturit.
- Në Webinar realizuar në bashkëpunim me Drejtorinë e Përgjithshme të Shërbimit të Provës, me pjesëmarrjen e punonjësve të shërbimit të provës dhe përfaqësues nga organizata të shoqërisë civile, për rolin e punonjësit të shërbimit të provës në zbatimin e praktikave restauruese.
- Trajnim vazhdues i specializuar për ndërmjetës në fushën e drejtësisë restauruese dhe ndërmjetësimit për të mitur. Trajnimi u realizua si pjesë e projektit **“Forcimi i Sistemit të Ndërmjetësimit në Shqipëri”**, që zbatohet nga Qendra CSSP për Ndërmjetësim e Integruar Gjermani, Zyra e Tiranës, në partneritet me Ministrinë e Drejtësisë, Dhomën Kombëtare të Ndërmjetësve dhe FZKPM. Si pjesë e projektit të sipërpërmendur gjatë vitit 2020 janë organizuar sesione informuese për praktikën e drejtësisë restauruese me pjesëmarrjen e gjyqtarëve dhe prokurorëve nga Gjykata e Rrethit Gjyqësor Tiranë dhe Durrës.

➤ **Programi Shqiptar-Suedez i Drejtësisë Penale për të Miturit (SIDA)**

Komponentët e Programit- Polici, Prokurori-Gjykata- Shërbim Burgje dhe Prove – kanë zhvilluar aktivitetet sipas planit të punës të Programit. Aktivitetet e zhvilluara në periudhën Janar-Dhjetor 2021, sipas komponentëve janë si më poshtë:

- Në kuadër të programit, - **komponenti i policisë**- ofroi asistencë dhe finalizoi krijimin e njësive të intervistimit në katër komisariate – Tiranë Kom 3, Durrës, Shkodër dhe Vlorë. Faza tjetër është trajnimi i përdoruesve të pajisjeve të këtyre njësive, por akoma më i rëndësishëm është trajnimi i specialistëve që do të zhvillojnë trajnimin në këto njësi. Për këtë, në gjashtëmuorin e parë të 2021, përfundoi trajnimi i trajnerëve për teknikat e intervistimit shkencor të të miturve, të cilët më pas do të trajnojnë- në bashkëpunim me Akademinë e Sigurisë- specialistët e hetimit të të gjithë Shqipërisë mbi këto teknika të posaçme intervistimi. Planifikohet që grupi i parë prej 20 specialistësh të trajnohen gjatë muajit shtator.
- Gjithashtu, gjatë kësaj periudhe përfundoi hartimi i Manualit për hetimin e çështjeve me të mitur që përmban edhe lista kontrolli specifike dhe Aneksë të të cilit janë Protokollin e intervistimit të të miturve – që është baza e trajnimit, Llojet e Pyetjeve dhe Letrat e të Drejtave për të Miturin në Konflikt me Ligjin dhe të Miturin Viktimë. Ky manual do t'u shpërndahet specialistëve përkatës.
- **Komponenti i Prokurorisë** në bashkëpunim me Qendrën e Zhvillimit pranë Prokurorisë së Përgjithshme përfundoi hartimin e Materialit Informues për Shmangien, Letrën e të Drejtave për të Miturin në Konflikt me Ligjin, Letrën e të Drejtave për të Miturin Viktimë, Listën e Kontrollit për Prokurorin që heton çështje me të miturit, Formatin e Kërkesës së Prokurorit për hartimin e RVI-së drejtuar Shërbimit të Provës, Formatin e Urdhrit të Ekzekutimit të Dënimeve Alternative ndaj të miturve. Të gjitha këto dokumente do të shpërndahen nga Prokuroria e Përgjithshme si Aneksë të një Urdhri të Prokurorit të Përgjithshëm.
- Trajnimi është një nga aktivitetet kryesore të Programit dhe gjatë kësaj periudhe është zhvilluar online, për shkak të kufizimeve nga COVID-19. **Komponenti i Policisë, Prokurorisë dhe Gjykatave** zhvilluan trajnimin e vazhduar me titull *Gjuhë miqësore me të miturit në intervistim dhe vendime gjyqësore– Qasje praktike. Teknikat e intervistimit shkencor* nën kujdesin e Programit të Trajnimit të Vazhduar të Shkollës së Magjistraturës. Pjesëmarrësit ishin gjyqtarë dhe prokurorë nga Tirana dhe Durrësi dhe trajnimi u krye online

për shkak të kufizimeve nga COVID-19. Objektivi i përgjithshëm i trajnimit ishte të aftësonte gjyqtarët dhe prokurorët për të vlerësuar intervistat e të miturve nga policia dhe, për të kuptuar më mirë se si të zhvillohen intervistat me cilësi të lartë me konceptin "e interesit më të lartë të fëmijës" si parimi kryesor, si edhe pajisja me aftësi për të përdorur gjuhë dhe qasje miqësore me të miturit gjatë gjithë fazave të hetimit dhe gjykimit, dhe për të formuluar vendime në përputhje me këtë parim. Për të zhvilluar diskutimet dhe për të siguruar një qasje të integruar, ekspertët e policisë nga Policia Suedeze informuan mbi parimet bazë të intervistimit të të miturve dhe ekspertët shqiptarë dhe suedezë nga Gjykatat dhe Shërbimi i Prokurorisë zhvilluan diskutime mbi rëndësinë e përdorimit të gjuhës miqësore me të miturit gjatë seancave dhe në vendime.

- Në vijim të trajnimeve të mëparshme fillestar u zhvilluar dhe një trajnim dy ditor për kandidatët magjistratë i fokusuar në "interesin më të lartë të fëmijës" që drejton të gjithë procedurën ligjore - hetimin në fazën para gjykimit, gjykimin dhe vendimmarrjen dhe zbatimin e masave të shmangies ose dënimit. Objektivi i përgjithshëm i trajnimit ishte aftësimi i kandidatëve magjistratë për të aplikuar, analizuar dhe arsyetuar vendimet e shmangies, masat e sigurimit, dhe dënimet ndaj të miturve në mënyrë miqësore me të miturit në përputhje me dispozitat e KDPM dhe legjislacion tjetër në favor të të miturve, në sfondin e evolucionit të praktikës kombëtare dhe praktikave më të mira evropiane.
- Gjatë vitit 2021, vendimet e themelit dhe vendimet për masat e sigurimit në çështjet me të mitur të dhëna nga qershori 2019 deri në prill 2021 u mbledhën nga gjykatat e Shqipërisë dhe u sistemuan në mënyrë të atillë që të përditësohet përmbledhja e mëparshme e praktikës gjyqësore që është përgatitur dhe prezantuar nën kujdesin e Programit (Përmbledhja e praktikës gjyqësore për Drejtësinë Penale për të Miturit - Zbatimi i Kodit të Drejtësisë Penale për të Miturit në Gjykatat e Tiranës dhe Durrësit gjatë vitit 2018 dhe 2019). Materiali po analizohet dhe synimi është që të finalizohet me një version të përditësuar të përmbledhjes së praktikës gjyqësore. Gjatë studimeve të mëparshme për masat e sigurimit ndaj të miturve, profesionistët u shprehën që ata nuk janë mësuar akoma me zbatimin e

masave të reja të sigurimit sepse nuk janë të sigurt në lidhje me rastet kur mund të zbatojnë masat, kuptimin e tyre në praktikë dhe ndikimin e tyre në hetim. Për këtë arsye, u vendos që të mbledhen dhe analizohen vendimet për dy masa specifike të sigurimit ndaj të miturve: (i) Vendosija e të miturit në mbikëqyrje dhe vendosja e të miturit në një shërbim të specializuar. Objektivat specifike të studimit janë mbledhja dhe analizimi i vendimeve për zbatimin e këtyre dy masave të sigurimit, identifikimi i sfidave në praktikën aktuale dhe sugjerimi i zgjidhjeve dhe hartimi i udhëzimeve për profesionistët. Një ekspert shqiptar dhe një ekspert suedez punuan për këtë studim. Ekspertët identifikuan sfidat në praktikën aktuale, bazuar në pasiguri të ligjore dhe pengesat logjistike siç është mungesa e institucioneve të specializuara për të mitur. Këto sfida u diskutuan me gjyqtarët nga Gjykatat e Tiranës dhe Durrësit në një seminar virtual të nivelit të lartë në tetor 2020. U formuluan rekomandime që synonin si profesionistët e fushës së drejtësisë penale për të miturit ashtu edhe institucionet ekzekutive në mënyrë që të mbështeteshin zbatimi i përmirësuar i masave të sigurimit miqësore për fëmijët në interesin më të lartë të fëmijëve. Gjithashtu, u hartua një format për të ndihmuar gjykatat të formulojnë më shumë vendime miqësore për fëmijët i cili përmban të gjithë informacionin e rëndësishëm. Studimi përfundoi në mars 2021 dhe u shpërnda në rrjetet e gjyqtarëve dhe prokurorëve, Ministrinë e Drejtësisë, Shkollën e Magjistraturës dhe aktorë të tjerë. Mbledhja dhe analizimi i intervistave në fazën para gjykimit në 4-6 çështje. Duke përfshirë edhe intervista gjatë seancës gjyqësore. Për të kuptuar dhe për të ndihmuar në zhvillimin e taktikave dhe metodave të intervistimit, si edhe në përmirësimin e cilësisë së intervistave, komponenti i prokurorisë do të donte të kuptonte se si kryhen intervistat nga policia dhe prokuroria dhe përveç kësaj, se si intervistat në gjykatë krahasohen me ato. Qëllimi i Programit është të përmirësojë intervistat e kryera nga specialistët e hetimit të policisë në mënyrë që të mos ketë nevojë për një intervistë pasuese me të miturin në konflikt me ligjin, të kryer nga prokurori. Të paktën, intervistat duhet të jenë detyrë e specialistit të policisë që duhet të kryejë intervistat në të gjitha rastet, përveç situatave më ekstreme. Pas identifikimit dhe mbledhjes së çështjeve nga ekspertët e përfshirë në Program dhe në

Qendrën e Zhvillimit të Prokurorisë së Përgjithshme, Drejtuesi Suedez i Projektit ka përfunduar analizën dhe krahasimin gjatë tremujorit të fundit të vitit 2020 dhe fillimit të vitit 2021. Përfundimi i analizës dhe krahasimi është dokumentuar në një raport ku jepen mangësitë ekzistuese dhe rekomandohen zgjidhje për përmirësimin e praktikave më të mira në intervistimin e të miturve në konflikt me ligjin. Analizimi i intervistave dhe konkluzionet praktike iu shpërndanë të gjithë aktorëve përkatës me qëllim përmirësimin e praktikës në fushën e drejtësisë penale për të miturit në përputhje me interesin më të lartë të fëmijës. Gjatë zbatimit të Programit, ato gjithashtu do të shërbejnë si bazë për diskutimet në seminare dhe hartimin e udhëzimeve. Qartësimi i pasigurive ligjore dhe/ose boshllëqeve praktike të identifikuara nga profesionistët gjatë zbatimit të KDPM

- Në kuadër të **komponentit të gjykatave**, u zhvillua aktiviteti i fokusuar në analizimin e zbatimit të masave të sigurimit të vendosjes së të miturit në mbikëqyrje dhe vendosjes së të miturit në një shërbim të specializuar në çështjet me të mitur. Pas studimeve të mëparshme mbi masat e sigurimit, u vendos që të mbledhen dhe të analizohen vendimet për dy masa sigurimi specifike: (i) vendosja e të miturit në mbikëqyrje dhe (ii) vendosja e të miturit në një shërbim të specializuar për të identifikuar sfidat në praktikën aktuale dhe për të sugjeruar zgjidhje dhe për të përgatitur udhëzime për profesionistët. Një ekspert shqiptar dhe një ekspert suedez punuan për studimin. Ekspertët identifikuan sfidat në praktikën aktuale, bazuar në pasiguritë ligjore dhe pengesat logjistike siç është mungesa e institucioneve të specializuara për të mitur. Këto sfida u diskutuan me gjyqtarët nga Gjykatat e Tiranës dhe Durrësit në një seminar online të nivelit të lartë dhe u miratuan përfundimet dhe rekomandimet. Studimi u finalizua në prill 2021 dhe u shpërnda në rrjetet e gjyqtarëve dhe prokurorëve, Ministrisë së Drejtësisë, Shkollës së Magjistraturës dhe aktorëve të tjerë.
- **Të gjithë komponentët** e përfshirë në program, Policia, Prokuroria, Gjykatat dhe Shërbimi i Provës dhe Burgjeve, nisur nga problematikat e identifikuara gjatë aktivitetëve, zhvilluan në maj 2021 një seminar ndërinstitutional me pjesëmarrës nga të gjithë Komponentët e Programit si dhe Ministria e Drejtësisë mbi aktivitetet e përbashkëta në lidhje me

identifikimin e pasigurive ligjore dhe boshllëqeve Praktike, Raportet e Vlerësimit Individual dhe Shmangien. Komponentët ranë dakord që secili të mbledhë sfida ligjore dhe praktike, t'i ndajë dhe diskutojë këto në takimet online të Grupit të Punës dhe, gjatë vjeshtës, t'i paraqesë ato gjatë një ose disa seminareve. Prokuroria dhe Gjykata zhvilloi një takim vijues në korrik dhe mblodhi rekomandime për përmirësime në kuadrin ligjor. Një seminar i përbashkët do të mbahet në nëntor 2021 për të formuluar dhe finalizuar një raport që do të ndahet me Ministrinë e Drejtësisë dhe aktorët e tjerë.

- **Komponenti i Shërbimit të Burgjeve dhe Provës** u fokusua në aktivitetin e rishikimit të Rregullores së Brendshme të Shërbimit të Provës për të cilën i paraqiti komentet në MD, rishikimit të Manualit për RVI. Manuali RVI u hartua në vitin 2020 dhe është rishikuar dhe përditësuar për të përfshirë kërkesat e parashikuara në ligjin 78/2020 për Organizimin dhe Funksionimin e Shërbimit të Provës. Ky aktivitet u pasua nga një uebinar me profesionistët dhe drejtuesit për të prezantuar manualin e rishikuar dhe për të marrë vlerësimin e tyre. Në vijim të aktiviteteve të mentorimit të zhvilluara gjatë 2020, edhe në gjysmën e parë të 2021 u zhvilluan aktivitete mentorimi për vlerësimin e riskut, planifikimin e dënimit, komunikimin dhe rehabilitimin për stafin e burgjeve dhe të shërbimit të provës.
- Kodi i Drejtësisë Penale për të Miturit u prezantua në janar 2018 për të zbatuar një qasje të re për drejtësinë penale për të miturit në përputhje me standardet moderne ndërkombëtare të të drejtave të njeriut. Legjislacioni mundësoi një zhvendosje nga qasja ndëshkuese në atë rehabilituese për autorët e mitur. Për të zbatuar ligjin e ri, institucionet e drejtësisë u ngarkuan me shumë funksione dhe përgjegjësi të reja. Gjithashtu, legjislacioni duhej të harmonizohej me legjislacionin e vjetër si procedura penale dhe kodet penale. Prandaj, profesionistët në të gjithë zinxhirin e drejtësisë kanë përjetuar disa sfida për të zbatuar plotësisht legjislacionin e ri. Këto sfida kanë qenë ligjore, të tilla si paqartësi në interpretim dhe harmonizim me legjislacionin tjetër, dhe sfida praktike, për shkak të mungesës së burimeve dhe institucioneve. Programi ka filluar një aktivitet për të përpiluar dhe analizuar këto sfida dhe për të rekomanduar zgjidhje. Ky aktivitet synon të qartësojë sfidat e zbatimit

të KDPM-së në institucionet e duhura zbatuese, kryesisht Ministri e Drejtësisë, për të përmirësuar kuadrin e drejtësisë penale për të miturit. Kjo do të bëhet përmes hartimit të një raporti të përbashkët me input nga policia, prokuroria, gjykatat, shërbimi i burgjeve dhe provës. Më 6 maj 2021, u mbajt një seminar ndërinstitutional me pjesëmarrës nga komponentët e programit dhe Ministria e Drejtësisë për të rënë dakord për rrugën përpara në lidhje me realizmin e këtij aktiviteti të përbashkët. Pas seminarit, të gjithë komponentët kanë punuar me mbledhjen e sfidave ligjore dhe praktike për t'i ndarë dhe diskutuar në takimet virtuale të grupeve të punës dhe, gjatë vjeshtës, për t'i prezantuar ato gjatë një seminari të përbashkët. Seminari i përbashkët do të mbahet në fillim të janarit 2022 për të krijuar bazën e raportit që do të ndahet me Ministrinë e Drejtësisë dhe aktorët e tjerë.

4.1 Vlerësimi i sfidave, boshllëqeve dhe joefikasitetit

Mbështetur në rezultatet e monitorimit të kryer për periudhën *1 janar – 31 dhjetor 2021*, rezulton se fushat që kanë treguar performancë jo rezultative të shoqëruar nga problematika për këtë periudhë raportimi janë aktivitet e pa realizuara/pazbatuara.

Në adresimin e performancës nga institucionet, rezulton se mungesa e burimeve njerëzore specifike (kapacitete institucionale); mungesa e buxheteve specifike për kryerjen e disa veprimtarive të parashikuara; vonesa në kryerjen e procedurave/fazave të kryerjes së aktiviteteve specifike janë arsye dhe shkaqe që kanë çuar në mosrealizim të objektivave të parashikuar për periudhën e raportimit.

Periudha *janar – dhjetor 2021*, përkoi gjithashtu me një situatë të vështirë shoqërore me efekt global ku u pasqyruan ndikimet e saj dhe pasojat e menjëhershme edhe në mbarëvajtjen e aktiviteteve institucionale dhe ndërinstitutionale në vend, në kuadër të zbatimit të masave dhe aktiviteteve të parashikuara në planin e veprimit 2018-2021.

Me qëllim përmirësimit të zbatimit dhe rritjes së impaktit të Planit të Veprimit 2018-2021, sfidat e rëndësishme për periudhat vijuese të zbatimit dhe të monitorimit janë:

- ✓ Njohja dhe aplikimi i metodologjisë së re të monitorimit dhe raportimit të planit të veprimit në përputhje e agjendën e mirëqeverisjes dhe formatin IPSIS të dokumenteve strategjike. Informacioni i raportuar duhet të përpunohet dhe dërgohet në përputhje me kategorinë e informacionit, të jetë faktik, të ketë evidenca të qarta dhe të dhëna analitike. Çdo qëllim

politikash duhet të ndërlidhet me nivelin e zbatueshmërisë së masave/aktiviteteve dhe buxhetin e planifikuar dhe të buxhetit faktik të përdorur.

- ✓ Rritja e ndërgjegjësimit të institucioneve përgjegjëse të përfshira në Planin e Veprimit lidhur me rëndësinë që paraqet puna e vazhdueshme për zbatimin e duhur dhe në kohë të PV, si dhe mbi rëndësinë e procesit të raportimit.
- ✓ Rritja e nivelit të përgjegjshmërisë dhe llogaridhënies nga strukturat e brendshme të institucioneve përgjegjëse edhe nëpërmjet fuqizimit të koordinimit ndërinstitutional.
- ✓ Rakordimi i informacionit të marrë nga pikat e kontaktit tek Drejtoritë e Financës, përpara momentit të raportimit.
- ✓ Kryerja e procesit të monitorimit periodik, diskutimit të gjetjeve dhe miratimit të raporteve respektive sipas afateve të raportimit të parashikuara në Strategji.

4.2 Konkluzione dhe rekomandime

Raporti i monitorimit *janar - dhjetor 2021*, në zbatim të Planit të Veprimit 2018-2021, të Strategjisë së Drejtësisë për të Mitur është hartuar në përputhje me strukturën e dokumenteve strategjike sektoriale dhe ndërsektoriale për agjendën e mirëqeverisjes dhe në kuadër të programimit IPSIS.

Raporti jep një informacion mbi zbatueshmërinë e objektivave strategjike dhe të masave të parashikuara për arritjen e këtyre objektivave. Raporti jep një informacion specifik mbi realizueshmërinë e masave prioritare të planit të veprimit, problematika të hasura gjatë zbatimit, sfidat e institucioneve si dhe identifikim të masave të nevojshme korrigjuese për periudhat në vijim. Për këtë periudhë zbatimi të Planit të Veprimit, janë parashikuar në total **5 objektiva** dhe **24 masa**. -Nga këto: **17** masa janë të zbatuara plotësisht; **5** masa janë ende në proces zbatimi, **1** masë rezulton e parealizuar, si dhe **1** e paraportuar.

Në përfundim të këtij raporti, **Rekomandimet** janë:

- Të përmirësohet performanca e aktivitetit të institucioneve që raportojnë masa/aktivitete në proces zbatimi;
- Të ulet numri i masave/aktiviteteve që rezultojnë të pazbatuara;
- Të brendësohet metodologjia IPSIS e raportimit të zbatimit të masave dhe aktiviteteve për periudhën në zbatim.

V. RISQET/RISKU DHE HAPAT PËR TU ADRESUAR

1.1 Vlerësimi i riskut duke përdorur dhe treguesit

Ky kapitull përcakton parimet e përgjithshme të menaxhimit të riskut, metodën sistematike që përdoret për të identifikuar, analizuar, vlerësuar, trajtuar, monitoruar dhe komunikuar risqet kryesore që shoqërojnë përgjegjësitë me qëllim minimizimin e ngjarjeve negative të paparashikuara dhe maksimizimin e mundësive.

Vlerësimi i risqeve është udhëhequr nga tre parimet bazë:

- Siguria se ka një proces të strukturuar qartë në të cilin si mundësia edhe impakti, konsiderohen, për secilin risk;
- Regjistrimi i vlerësimit të riskut në një mënyrë që lehtëson monitorimin dhe identifikimin e prioriteteve të riskut;
- Qartësimi mbi ndryshimin ndërmjet riskut të qenësishëm dhe riskut të mbetur.

Rreziku	Niveli	Masat lehtësuese
Çështjeve që i referohen investimeve në përshtatjen e ambienteve të institucioneve ligjzbatuese, pasi kjo çështje lidhet ngushtësisht edhe me riorganizimin e ri të gjykatave dhe të prokurorisë, duke përfshirë edhe seksionet e të miturve në këto institucione sipas hartës së re gjyqësore.	Mesatare	Dialog i vazhdueshëm me të gjithë aktorët.
Zbatimi i programeve rehabilituese / rintegruese / korrigjuese dhe edukuese për të miturit duhet të shoqërohet edhe me ngritjen e institucioneve dhe qendrave të posaçme për ta, veçanërisht për fëmijët dhe të rinjtë e grupeve vulnerable dhe me aftësi të kufizuara.	Mesatare	Dialog i vazhdueshëm me të gjithë aktorët kryesorë të cilat janë thelbësore për ngritjen e institucioneve dhe qendrave të posaçme.
Mjaftueshmëria e kapaciteteve njerëzore dhe financiare, bashkëpunimi dhe koordinimi ndërmjet organizatave dhe institucioneve do të jenë faktorë kyç që ndikojnë tek rezultatet.	I Lartë	Mbështetja përmes ndërtimit të kapaciteteve plotësuese ose të propozuara për të lehtësuar arritjen e rezultateve.
Akresi tek burimet dhe zbatimi në kohë i ligjeve dhe rregulloreve do të jenë ndikimet kryesore në progresin e arritshëm. Përveç zbatimit të ligjeve, njohuritë e zotëruara nga persona që zbatojnë iniciativat do të jenë vendimtare në arritjen e aktiviteteve.	E ulët	Vijueshmëria e procesit të punës nuk ndikohet dhe nuk nevojitet angazhimi i burimeve shtesë.

Në raportet e ardhshme të monitorimit do të vijojë analiza e treguesve për çdo objektiv për të parë ecurinë e tyre dhe progresin e qëllimeve të politikës sipas pesë Objektivave Strategjike të SDM-së.

1. Duhet kushtuar vëmendje realizimit të masave dhe aktiviteteve të lidhura me objektivat respektive specifike.
2. Tejkalimi i afateve të raportimit nga institucionet përgjegjëse është problematikë e cila ndikon drejtpërsëdrejti në hartimin e Raporteve të Monitorimit.
3. Problematikë e rëndësishme është cilësia e kontributeve, ku shpesh janë ri-kthyer për t'u plotësuar sipas kërkesave dhe në përputhje me formatin e Planit të Veprimit.
4. Metodologjia e monitorimit sipas IPSIS kërkon përmirësimin e kapaciteteve në institucionet përgjegjëse për zbatimin dhe raportimin.

1.2 Hapat e radhës

Në përmbyllje të këtij raporti monitorimi për periudhën *janar - dhjetor 2021*, të gjetjeve që ky dokument na ofron, të të dhënave analitike që institucionet kanë raportuar dhe të analizës së kryer, kërkohet që:

- ✓ Të vijojë zbatimi i masave në statusin “zbatuar pjesërisht/në proces” sipas afateve të parashikuara;
- ✓ Të nisë zbatimi në kohë i masave/aktiviteteve të parashikuara për periudhën në vijim;
- ✓ Të tregohet kujdes për organizimin e punës dhe proceseve përkatëse për ecurinë e masave e aktiviteteve;
- ✓ Të sigurohet operativiteti i burimeve dhe kapaciteteve njerëzore dhe ekspertizës së nevojshme për kryerjen e tyre;
- ✓ Dërgimi i informacionit mbi disbursimin financiar për aktivitetet e parashikuara në strategji, pasi ndikojnë në pasqyrimin jo real të kostove për zbatimin e Strategjisë;
- ✓ Të sigurohet bashkëpunimi institucional i nevojshëm për masa e aktivitete të përbashkëta;
- ✓ Të garantohet koordinimi i mjaftueshëm për të shkëmbyer në mënyrë të efektshme informacionin dhe zgjidhur problemet penguese që mund të zgjidhen nga institucionet (përgjegjëse dhe bashkëpunëtore).

STRATEGJIA E DREJTËSISË PËR TË MITUR

PLANI I VEPRIMIT 2018 - 2021 JANAR – DHJETOR 2021

Objektivi 1: Garantimi i aksesit të të miturve në drejtësi

Nr.	Aktivitetet	Afati i realizimit	Institucioni përgjegjës	Indikatorët e zbatimit	Buxheti i parashikuar për vitin 2021	Buxheti i shpenzuar për realizimin e aktivitetit Janar-Dhjetor 2021		Statusi i aktivitetit për periudhën Janar-Dhjetor 2021 (E realizuar/në proces/parealizuar)	Përshkrimi i arritjeve për periudhën Janar-Dhjetor 2021
						Buxheti Shtetit	Donatorë		
Indikatorët - numri i strukturave dhe profesionistëve që ofrojnë ndihmë ligjore; - numri i aktiviteteve sensibilizuese për drejtësinë për të miturit; - numri i fëmijëve që marrin ndihmë ligjore;									
Objektivi Specifik 1: Ofrimi i ndihmës juridike për përfituesit e mitur që ky shërbim të jetë i shpejtë, profesional dhe efektiv									
1.1	⁷ Krijimi i kuadrit rregullator për ofrimin e ndihmës juridike për përfituesit e mitur	2018	(MD) Drejtoria e Ndihmës Juridike Falas	Miratimi i 2 (dy) formularëve të vetëdeklarimit për përfitimin e ndihmës juridike për: 1 - viktimat e mitur 2 - të miturit në konflikt me ligjin.	0			Realizuar në vitin 2019	Ministria e Drejtësisë Aktivitet i realizuar me hyrjen në fuqi të Ligjit nr.111/2017 “Për ndihmën juridike të garantuar nga shteti”, në qershor të vitit 2018, si dhe miratimin e akteve nënligjore në zbatim të këtij ligji, konkretisht: Urdhri i Ministrit të Drejtësisë nr. 225, datë 25.3.2019 “Për miratimin e formularëve të ndihmës juridike të garantuar nga shteti”. Pas ndryshimeve që pësoi sistemi i ndihmës juridike në kuadër të paketës së ligjeve të reformës në drejtësi, me Ligjin nr.111/2017, “Për ndihmën juridike të garantuar nga shteti”, u zgjerua rrethi i subjekteve të cilët përfitojnë nga shërbimet juridike falas. Në këtë kuadër, përveç pamundësisë financiare si kriter i përgjithshëm për të përfituar nga këto shërbime, u parashikua dhe një kategori e veçantë subjektësh të cilët janë drejtpërdrejt përfitues pavarësisht nëse përmbushin ose jo kriterin financiar. Në kategorinë e subjekteve të veçanta janë parashikuar ndër të tjera, viktimat e mitur dhe të miturit në konflikt me ligjin. Me Urdhrin e Ministrit të Drejtësisë nr.225, datë 25.3.2019 “Për miratimin e formularëve të ndihmës

⁷ Ligji nr.111/2017 për ndihmën juridike të garantuar nga shteti hyn në fuqi më datë 1 Qershor 2018

									juridike të garantuar nga shteti”, janë miratuar formularët e aplikimit për të gjitha format e ndihmës juridike, formatet e regjistrimit të kërkesave dhe vetëdeklarimeve, formati i regjistrimit të OJF-ve të cilat ofrojnë ndihmë juridike parësore, formulari i ankimimit ndaj vendimit të rrëzimit të kërkesës për ndihmë juridike dytësore, formulari i vetëdeklarimit për të ardhurat dhe pasuritë si dhe formulari i vetëdeklarimit për kategoritë e veçanta. Në formularin e fundit është parashikuar ndër të tjera, vetëdeklarimi nëse subjekti që kërkon të përfitojë nga shërbimet juridike falas është viktimë e mitur apo i mitur në konflikt me ligjin. Kuadri i ri ligjor për ndihmën juridike të garantuar nga shteti mundëson shërbime të ndihmës juridike parësore, dytësore dhe përjashtim nga tarifat dhe shpenzimet gjyqësore si formë e tretë e shërbimit juridik falas, duke garantuar eficiencë dhe cilësi përmes zbatimit të politikave dhe administrimit të ndihmës juridike parësore si dhe procesit të mbikëqyrjes së cilësisë së shërbimit të dhënë nga të gjithë ofruesit e parashikuar në ligj nga Drejtoria e Ndhmës Juridike Falas. Drejtoria e Ndhmës Juridike Falas Përgjatë vitit 2020, sa i përket aspektit legjislativ kanë ndodhur një sërë zhvillimesh të cilat kanë bërë të mundur funksionimin me eficiencë të plotë të sistemit të ndihmës juridike të garantuar nga shteti. Sa i përket kësaj mase të parashikuar në Plan veprim, është plotësuar kuadri ligjor për ndihmën juridike me miratimin e dy akteve më të fundit në shtator të 2020. Gjithashtu, është miratuar Rregullorja e Brendshme për organizimin dhe funksionimin e Drejtorisë së Ndhmës Juridike Falas e cila rregullon në mënyrë të detajuar të gjitha fushat e veprimtarisë së këtij institucioni. Gjatë këtij viti është bërë i mundur gjithashtu miratimi i ndryshimeve ligjore të propozuara nga Drejtoria e Ndhmës Juridike Falas, konkretisht në Urdhrin nr. 226, datë 25.03.2019, të Ministrisë të Drejtësisë. Këto zhvillime shprehen më të detajuara më poshtë: - <i>Miratohe dy aktet e fundit që lidhen me tarifat e shpërblimit të avokatëve që ofrojnë ndihmë juridike dytësore si dhe caktimin e tyre në bazë të parimit të rotacionit duke plotësuar kështu të gjithë kuadrin ligjor për ndihmën juridike të garantuar nga shteti.</i> Muaji shtator 2020 shënon një arritje të rëndësishme sa i përket miratimit të akteve të fundit nënligjore në zbatim të ligjit nr.111/2017, duke plotësuar kështu të gjithë kuadrin
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

									ligjor në fushën e ndihmës juridike. Tashmë, ligji nr.111/2017 është plotësuar dhe ndiqet nga 13 akte nënligjore të cilat rregullojnë në mënyrë të detajuar çdo fushë specifike të ndihmës juridike dhe kanë sjellë një serë risish e procedurash të reja.
									- Miratohet Rregullorja e Brendshme “Për Organizimin dhe Funkzionimin e Drejtorisë së Ndihmës Juridike Falas”. Gjithashtu, në funksion të përcaktimit të rregullave lidhur me organizimin, funksionimin dhe administrimin e DNJF, me Urdhër nr. 393 datë 23.11.2020, të Ministrit të Drejtësisë është miratuar Rregullorja e Brendshme “<i>Për Organizimin dhe Funksionimin e Drejtorisë së Ndihmës Juridike Falas</i>”. Në mënyrë të përmbledhur, Rregullorja e Brendshme e Organizimit dhe Funksionimit të Drejtorisë së Ndihmës Juridike Falas përcakton rregulla lidhur me organizimin, funksionimin dhe administrimin e DNJF, duke u ndalur kryesisht në: a) Rregullimin e mënyrës së organizimit të DNJF, sipas strukturave; b) Përshkrimin e detyrave funksionale dhe kompetencave të nëpunësve dhe punonjëseve administrativë sipas hierarkisë; c) Bashkërendimin e punës së strukturave të brendshme të Drejtorisë me institucionet përgjegjëse për administrimin dhe funksionimin e sistemit të ndihmës juridike, si edhe publikun, medien dhe çdo subjekt tjetër të interesuar; d) Caktimin e rregullave të përgjithshme të etikës, mbarëvajtjes, disiplinës në marrëdhëniet e punës. - Miratohen propozimet për ndryshime në Urdhrin nr. 226 datë 25.03.2019, të Ministrisë së Drejtësisë “Për miratimin e kontratave të ofruesve të ndihmës juridike të garantuar nga shteti”. Nisur nga 2 problematika kryesore që kanë rezultuar nga zbatimi në praktikë i detyrave funksionale të DNJF të cilat

									konsistojnë konkretisht: - Mënyra e financimit të Organizatave Jofitimprurëse të Autorizuara (në kushtet kur kontrata e financimit e të OJF-ve e miratuar me udhërin e sipërcituar të Ministrit të Drejtësisë nuk parashikon rregullat dhe procedurat mbi mënyrën e financimit për OJF e autorizuar); - Përfshirja e metodologjisë së vlerësimit të cilësisë së shërbimit të ofruar në kontratat tip të avokatëve për ofrimin e ndihmës juridike dytësore (Në kushtet kur kontratat e avokatëve të miratuara me këtë urdhër nuk përmbanin parashikim lidhur me zbatimin e standardeve të përcaktuara në urdhërin nr. 531, datë 25.11.2019 “Për miratimin e kriterëve dhe metodologjisë për vlerësimin e cilësisë së ofrimit të shërbimeve të ndihmës juridike dhe procedurat e mbikëqyrjes nga Drejtoria e Ndhmës Juridike Falas të shërbimeve të ndihmës juridike”; DNJF ka përcjellë pranë Ministrisë së Drejtësisë propozimet përkatëse për shtesa dhe ndryshime në Urdhërin e sipërcituar. Këto propozime janë miratuar nga ana e Ministrit të Drejtësisë përkatësisht me Urdhërin nr. 424 datë 18.12.2020, , “Për disa shtesa në urdhërin nr. 226, datë 25.03.2019” si dhe Urdhërin nr. 447, datë 31.12.2020, “Për disa shtesa dhe ndryshime në urdhërin nr. 226, datë 25.03.2019”.
1.2	Përmirësimi i kuadrit profesional në ofrimin e ndihmës juridike për përfituesit e mitur	2019 - 2021	Drejtoria e Ndhmës Juridike Falas (MD) DHKA, DPA, OJF/Donatorët	Zhvillimi i 2 (dy) trajnime në vit për punonjësit që do të ofrojnë ndihmë falas parësore dhe dytësore për të mitur si dhe të përfaqësuesve procedurale nga Punonjësit e Mbrojtjes së fëmijëve	420,000 <i>Shënim: kostoja për përmbushjen e kësaj mase është mbuluar nga donatorët</i>			Realizuar	Drejtoria e Ndhmës Juridike Falas Trajnimi i ofruesve të shërbimit të ndihmës juridike parësore dhe dytësore Bashkëpunimi me Euralius Më datë 18.03.2021 Drejtoria e Ndhmës Juridike Falas në bashkëpunim me Eurlus V dhe Shkollën e Magjistraturës zhvilluan trajnimin online mbi ligjin nr.111/2017 “Për ndihmën Juridike të Garantuar nga Shteti” Ky trajnim u zhvillua nga ekspertë kombëtarë dhe ndërkombëtarë të Euralius dhe të Shkollës së Magjistraturës Në këtë trajnim morën pjesë stafi i Drejtorisë së Ndhmës Juridike Falas, ofruesit e ndihmës juridike parësore, ofruesit e ndihmës juridike dytësore dhe me praninë e veçantë të gjyqtarëve dhe përfaqësues të gjykatave të Republikës së Shqipërisë.U diskutua mbi një vështrim të përgjithshëm të

									sistemit të ndihmës juridike të garantuar nga shteti dhe më pas duke u ndalur në terma konkretë dhe raste praktike. Nëpërmjet këtij trajnimi u diktuan problematikat e hasura nga aktorët kryesorë dhe arrijten e një qëndrimi unifikues në zgjidhjen e tyre. Forcimi i kapaciteteve të ofruesve të shërbimit të ndihmës juridike parësore dhe dytësore (bashkëpunimi me ASPA, DHASH dhe UNDP) Sa i përket trajnimit të ofruesve të shërbimit të ndihmës juridike parësore DNJF ka patur një komunikim të vazhdueshëm me Shkollën Shqiptare të Administratës Publike (ASPA), me qëllim dakordësimin mbi zhvillimin e trajnimeve për punonjësit me trajnim të posaçëm, si detyrim ligjor i parashikuar në shkronjën “g”, të nenit 8 të ligjit nr.111/2017. Në kushtet kur buxheti i DNJF është i pamjaftueshëm për trajnimin e detyrueshëm e punonjësve të qendrave të shërbimit të ndihmës juridike parësore, DNJF kërkoi nga ana e UNDP mbështetjen për zhvillimin e këtyre trajnimeve. Në kuadër të këtij bashkëpunimi, përgjatë periudhës Maj-Qershor 2021, u bë i mundur zhvillimi i kursit online “<i>Ndihma juridike parësore e garantuar nga shteti</i>” si pjesë e Projektit “Shtrirja e shërbimit të ndihmës juridike për gratë dhe burrat në Shqipëri” zbatuar nga PNUD në partneritet me Ministrinë e Drejtësisë dhe me financim të Bashkëpunimit Austriak për Zhvillim (ADC). Kursi online u zhvillua me një kohëzgjatje 18 orë në total ku çdo pjesëmarrës ka pasur mundësinë e coaching individual me trajneren Dr. Nadia Rusi dhe pjesëmarrjen e suksesshme të punonjësve të Drejtorisë së Ndihmës Juridike Falas dhe Qendrave të Shërbimit të Ndihmës Juridike Parësore. Me zhvillimin e këtij trajnimi u bë e mundur përmbushja e detyrimit ligjor të trajnimit të detyrueshëm të qendrave të shërbimit të ndihmës juridike parësore. Sa i përket trajnimit të ofruesve të shërbimit të ndihmës juridike dytësore Me qëllim asistimin e avokatëve në procesin e dhënies së ndihmës juridike dytësore, raportimit për sa i përket ndjekjes së çështjeve; ndërveprimit të Drejtorisë së
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Ndihmës Juridike Falas me Dhomat Vendore të Avokatisë si dhe të shkëmbimit të konsideratave, u zhvillua trajnimi i dedikuar për ndihmën juridike dytësore.

Ky trajnim u zhvillua si rezultat si një bashkëpunimi ndërmjet UNDP, ADA, DhAsh, MD dhe Drejtorisë së Ndihmës Juridike Falas. Trajnimi u konsultua në 2 sessione gjatë të cilave janë diskutuar tema specifike të ndërlidhura me ofrimin e shërbimit, porë kjo dhe nga këndvështrimi i praktikës.

Sessioni i parë i trajnimit u zhvillua më datat 15-16 Prill 2021. Gjatë këtij sessioni trajnimi ofruesit e ndihmës juridike dytësore janë trajnuar specifikisht mbi: Legjislacionin mbi ndihmën juridike dhe rëndësinë e tij edhe në nivel ndërkombëtar; Ligjin për ndihmën juridike dhe aktet nënligjore të miratuara në zbatim të tij; Format e shërbimit të ndihmës juridike dhe subjektet përfitues të shërbimit; Standardet e ofrimit të shërbimit në përputhje me jurisprudencën e GJEDNJ-së. Diskutime praktike ndërmjet ofruesve të shërbimit, Dhomave të Avokatisë dhe Drejtorisë së Ndhimës Juridike Falas.

Sessioni i dytë i trajnimit u zhvillua më datat 22 dhe 22 Prill 2021. Pas diksutimeve të temave mbi kuadrin ligjor të përgjithshëm mbi ndihmën juridike, aspektet e dala nga zbatimi në praktikë i ligjit, sessioni i dytë i trajnimit ju dedikua temave të posaçme të lidhura me kategoritë e veçanta përfituese të ligjit. **Me zhvillimin e këtij trajnimi u bë e mundur përmëshja e detyrimit ligjor të trajnimit të detyrueshëm të avokatëve, ofrues të shërbimit të ndihmës juridike dytësore.**

 Zhvillimi i Webinareve nga DNJF

Në kuadër të njohjes së ofruesve të shërbimit me procedurat e përcaktuara në aktet nënligjore qoftë sa i përket raportimit të të dhënave, qoftë sa i përket procedurës së mbikëqyrjes së cilësisë së shërbimit, DNJF ka zhvilluar tre uebinare me qëllim diskutimin më në detaje të akteve nënligjore dhe konkretisht:

1. Webinar me punonjësit e rinj me trajnim të posaçëm pranë Qendrave të Shërbimit të Ndihmës Juridike Parësore në qytetet e Fierit, Dibër, Lezhë

Page 69 of 123

[illegible]

									perfshire avokatet qe ofrojne ndihme juridike per te miturit; Organizimi I sesionit te trajnimit per "Permirsimim e ofrimit te ndihmes juridike per te miturit ne konflikt me ligjin", me avokatet e ndihmes juridike te garantuar nga shteti, ne kuader te Projektit Rajonal te Bashkimit Europian LACHILD, ne daten 28 Tetor 2021.
Objektivi Specifik 2: Krijimi i kushteve infrastrukturore të përshtatshme me nevojat e të miturve									
2.1	Përshtatja e mjediseve në polici, prokurori, gjykata dhe në institucione të tjera ligjzbatuese	2019 - 2021	MD, MB, DPB, DPPSH, DPSHP, KLGJ, KLP	Përshtatja sipas nevojave të të miturve në ambientet e policisë, gjykata dhe prokurori.	7,041,800.00			Realizuar	Këshilli i Lartë Gjyqësor Gjatë vitit 2021, Gj. Rr. Gj. Dibër ka realizuar përshtatjen e ambientit miqësor për të miturit, me fonde buxhetore. Ambienti miqësor për të miturit është realizuar gjatë këtij viti edhe në dhomën penale të Gj. Rr. Gjyqësor Tiranë, me mbështetjen e USAID (vlera e investuar për këtë gjykatë është 1.432.260 lekë). Plani për kompletimin e gjykatave të tjera me ambientet miqësore për të miturit është në vëmendje të KLGJ-së, por momentalisht ky plan është pezulluar për shkak të ndryshimeve që pritet të ndodhin në gjyqësor, me miratimin e hartës së re gjyqësore. Këshilli i Lartë i Prokurorisë Përsa i përket përshtatjes së ambienteve në prokurori, sipas nenit 38 të ligjit nr. 97/2016 “ Për organizimin dhe funksionimin e Prokurorisë në Republikën e Shqipërisë”, rezulton se është kompetencë e Prokurorit të Përgjithshëm të administroj buxhetin e prokurorisë të juridiksionit të përgjithshëm dhe të kujdeset për ushtrimin e kompetencave ligjore dhe kushtetuese të prokurorisë. Sipas të dhënave të marra nga Prokuroria e Përgjithshme, rezulton se janë përshtatur ambientet pothuajse në të gjitha prokuroritë pranë gjykatave të shkallës së parë. Këto institucione kanë marrë masat për përshtatjen e mjediseve/zyrave për ti bërë miqësore për të miturit, duke shfrytëzuar hapësirat në dispozicion. Programi Shqiptar-Suedez i Drejtësisë Penale për të Mitur <i>Krijimi i Njësive të Intervistimit bazuar në standardet e hartuara</i> Në vijim të hartimit të Procedurave Standarde të Veprimit përfshirë standardet teknike për Njësitë e Intervistimit për zbatimin e praktikave të intervistimit Shkencor brenda Policisë Shqiptare nga një grup pune i përbërë nga përfaqësues të Policisë së Shtetit Shqiptar, përfshirë specialistë hetimi nga dy zonat pilot Tirana dhe Durrësi, psikologë të policisë, koordinatorë kombëtarë të punës hetimore me të mitur u bë i mundur krijimi i katër njësive të intervistimit ku janë instaluar pajisjet e

									nevojshme teknike. Këto Njësi Intervistimi ndodhen në Tiranë, Komisariati 3, Durrës, Drejtoria Vendore e Policisë, Shkodër Drejtoria Vendore e Policisë dhe Vlorë Drejtoria Vendore e Policisë. Drejtoria e Përgjithshme e Policisë së Shtetit Në kudër të realizimit të objektivit specifik 2, dhe aktivitetit 2.1, gjatë periudhës janar – dhjetor 2021, nga ana strukturave policore, në bashkëpunim dhe me mbështetjen e Programit “Forcimi i kapaciteteve të agjencive ligj-zbatuese shqiptare për të përmbushur standardet e të drejtave të njeriut në drejtësinë për të miturit – një qasje gjithëpërfshirëse e zinxhirit të drejtësisë”, është bërë e mundur krijimi i njësisë së intervistimit të të miturve, në Drejtorinë Vendore të Policisë Vlorë. Aktualisht janë ngritur dhe funksionojnë 15 njësi intervistimi të të miturve, në çdo DVP, si dhe në komisaritet e policisë Sarandë, Kom. Nr. 5 dhe 6, Tiranë.
Objektivi Specifik 3: Fushata sensibilizuese për aksesin e të miturve në drejtësi dhe të shërbimeve që ofron sistemi për ta									
3.1	Zhvillimi i aktiviteteve sensibilizuese në lidhje me të drejtat e të miturve autor, vitikima, dëshmitar dhe shërbimet që mund të përfitojnë nëpërmjet garantimit të të drejtës së fëmijës për informacion e këshillim ligjorë përmes përfshirjes në kurrikulat shkollore të moduleve të edukimit ligjor.	2018 - 2021	Drejtoria e Ndihmës Juridike Falas (MD), DHKA, Gjykatat/KLGJ, Prokurori/KLP, MB, AP, DPPSH, MSHMS, MASR, ASHDMF, OJF/Donatorët	1.Hartimi i 1 (një) plani ndërgjegjësimi. 2. Zhvillimi i 10-20 në vit i aktiviteteve sensibilizuese pranë institucioneve arsimore, shëndetësore, vendore, penitenciare, gjyqësore dhe të tjera.	3,000,000	228,130 + 100,000	817,800	Realizuar	Avokati i Popullit Avokati i Popullit dhe KMPDF ka luajtur rol proaktiv në drejtim të promovimit të të drejtave të fëmijëve, me qëllim informimin dhe ndërgjegjësimin e institucioneve të administratës shtetërore në nivel qendror dhe vendor, në ushtrimin e detyrave të tyre funksionale, pjesë e qenësishme e zinxhirit të sistemit të integruar të mbrojtjes së fëmijës, në përputhje me legjislacionin në fuqi, duke marrë pjesë në tryeza, webinare dhe takime, të organizuara nga partnerët e shoqërisë civile, mediat dhe institucionet e pavarura, në të cilat Avokati i Popullit ka luajtur një rol proaktiv me kontributin përkatës, si më poshtë vijon: - Tryezë e organizuar nga CRCA/EPCAT Albania, me pjesëmarrjen e Komisionerit për të Drejtat dhe Mbrojtjen e Fëmijës, në institucionin e Avokatit të Popullit, në datë 29.1.2021, për prezantimin e gjetjeve të raportit “Analiza e trajtimit të rasteve të dhunës seksuale ndaj fëmijëve në Shqipëri nga sistemi i mbrojtjes së fëmijëve”. - Takim online, në 9.2.2021, në forumin e 6-të kombëtar me temë “Të përdhunuara në internet: Industria e internetit përballë mbrojtjes së fëmijëve dhe adoleshentëve në Shqipëri”, organizuar nga CRCA/ECPAT Shqipëri. - Pjesëmarrja në emisionin “Për të fol”, Scan TV, datë 10.2.2021, e Komisionerit për

									Mbrojtjen dhe Promovimin e të Drejtave të Fëmijëve, së bashku me nënkryetaren e Kuvendit të Shqipërisë, me temë kriminalitetin tek të miturit, një dukuri shqetësuese vitet e fundit në vendin tonë dhe rolin e institucionit të Avokatit të Popullit në monitorimin e zbatimit në praktikë të Kodit të Drejtësisë Penale për të Mitur. - Realizimi i tryezës në datë 28.7.2021, me qëllim paraqitjen e gjetjeve dhe rekomandimeve për garantimin e të drejtave të të miturve në konflikt me ligjin viktime apo dëshmitarë, gjatë periudhës së pandemisë në institucionet e privimit të lirisë.” - Pjesëmarrja e Komisionerit për Mbrojtjen dhe Promovimin e të Drejtave të Fëmijëve, në datë 14.9.2021, në tryezën e diskutimeve mbi “Fuqizimin e kapaciteteve të profesionistëve për të punuar me fëmijët si viktime të krimit”. - Realizimi i tryezës në datë 18.11.2021, të institucionit të Avokatit të Popullit dhe Komisionerit për Mbrojtjen dhe Promovimin e të Drejtave të Fëmijëve, të cilët me mbështetjen e UNICEF-it në Shqipëri, organizuan një aktivitet promovues për lancimin e botimit miqësor “Fëmijët dhe të drejtat e tyre”. Botim i cili përmbledh përpjekjet e deritanishme, të institucionit të AP-së me praktikën e mira të punës për mbrojtjen e të drejtave të fëmijës nga veprimet dhe mosveprimet e institucioneve të administratës shtetërore, ndër të cilat përfshihet drejtësia miqësore për fëmijët, procedurat që ndiqen gjatë hetimit të çshtjeve që afektojnë fëmijët si dhe mekanizmat përgjegjës për mbrojtjen e fëmijës nga të gjitha format e dhunës. - Realizimi i tryezës datë 24.11.2021 me synim kryesor prezantimin e gjetjeve, problematikave dhe rekomandimeve, në kuadër të monitorimit të strukturave përgjegjëse të mbrojtjes së fëmijës në disa bashki të vendit, me fokus vlerësimin e kapaciteteve të strukturave vendore, për të garantuar mbrojtje efektive ndaj fëmijëve. Seksioni për Mbrojtjen dhe Promovimin e të Drejtave të Fëmijëve ka realizuar aktivitete sensibilizuese pranë
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

											- <u>Njësive për Mbrojtjen e Fëmijës në Bashki</u> për dërgimin e listës së përfaqësuesve proceduralë për të miturit në konflikt me ligjin, viktimë dhe/apo dëshmitarë në procesin penal, në përputhje me parashikimet e ligjit nr.37/2017 “Kodi i Drejtësisë Penale për të Mitur” dhe udhëzimit nr.650, datë 13.9.2019, të ministrit të Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale dhe ministrit të Drejtësisë “Për përcaktimin e kriterëve dhe procedurave për përzgjedhjen e përfaqësuesve proceduralë për fëmijët në konflikt me ligjin, fëmijët viktimë dhe dëshmitarë në procesin penal”. - <u>Dhomës Kombëtare e Avokatisë</u> për sigurimin e listës së avokatëve të specializuar në drejtësinë penale për të mitur, në përputhje me ligjin nr.37/2017 “Kodi i Drejtësisë Penale për të Mitur” në drejtoritë vendore të Policisë. - <u>Drejtoria e Përgjithshme të Policisë</u> për marrjen e masave për organizimin e trajnimeve dhe kualifikimeve të vazhdueshme për punonjësit dhe profesionistë të tjerë të Drejtorive Vendore të Policisë së Shtetit, që punojnë në fushat e rendit dhe sigurisë publike, për edukimin mbi/rreth të drejtave të fëmijës. Trajnimet duhet të përfshijnë shqyrtimin e qartë të nevojave dhe të drejtave të fëmijëve në kontekstin e ushtrimit të lirisë së tyre, veçanërisht e drejta për protesta paqësore. - <u>Ministrisë së Drejtësisë dhe Ministrisë së Brendshme</u> për marrjen e masave të menjëhershme që të gjithë komisariatet e policisë të pajisen me një regjistër të posaçëm vetëm për të miturit në konflikt me ligjin, viktimë dhe/apo dëshmitarë, në zbatim të Kodit të Drejtësisë Penale për të Mitur. Gjatë realizimit të inspektimit në Institutin e të Miturve Kavajë, në datat 18-19 mars 2021, SMPDF në institucionin e AP-së, me qëllim vlerësimin e respektimit të të drejtave të të miturve në konflikt me ligjin, duke marrë në konsideratë të veçantë masat për sigurimin dhe zbatimin e të drejtave të fëmijëve gjatë pandemisë Covid-19, ka rekomanduar: - <u>Ministrisë së Drejtësisë dhe Drejtorisë së Përgjithshme të Burgjeve</u> për marrjen e masave të menjëhershme nga autoritetet përgjegjëse të sistemit penitenciar, për garantimin e të drejtave të të miturve në
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Gjithashtu, Seksioni për Mbrojtjen dhe Promovimin e të Drejtave të Fëmijëve, në kuadër të metodologjisë së punës për hartimin e Instrumentit të Vlerësimit të Ndikimit të të Drejtave të Fëmijës (CRIA), në lidhje me covid-19, ka realizuar takim/vizitë në Institutin e të Miturve Kavajë. Në këtë takim, me qëllim garantimin e ushtrimit të të drejtës për arsimim të çdo të paraburgosuri apo të burgosuri i cili vuan dënimin në IEVP Kavajë, SMPDF në institucionin e AP-së, ka rekomanduar:

- **Ministrisë së Drejtësisë dhe Drejtorisë së Përgjithshme të Burgjeve** për marrjen e masave të menjëhershme dhe të nevojshme, për garantimin, ndjekjen/frekuentimin dhe përfundimin e vitit akademik 2020-2021, të të miturit të paraburgosur A.Xh, në Institutin e të Miturve në qytetin e Kavajës, edhe pas transferimit të tij, në një tjetër institucion të ekzekutimit të veprave penale.)

Mekanizmi Kombëtar për parandalimin e torturës, trajtimit ose dënimit të egër, çnjerëzor ose poshtërues, në vijim Mekanizmi Kombëtar^[1], seksion pranë Avokatit të Popullit, bazar në nenin 19/1 të ligjit nr. 8454, datë 04.02.1999, “Për Avokatin e Popullit” dhe neni 81 i ligjit nr. 81/2020 “Për trajtimin e të drejtave të dënuarve me burg dhe të paraburgosurve”, kreu një inspektim periodik online në Institutin e të Miturve, Kavajë, sipas një plani inspektimi të miratuar nga Avokati i Popullit. Inspektimet luajnë një rol jetik në sigurimin e një vëzhgimi të vlefshëm të sistemit të burgjeve, një rol i mbështetur edhe në kuadër të praktikave më të mira në monitorimin e mbrojtjes së të drejtave të njeriut. Në kushtet e situatës së rënduar që po kalon Shqipëria për shkak të sëmundjes infektive Covid-19, si dhe në kuadër të respektimit të “Akteve ligjore për COVID-19”^[2], duke mbajtur në konsideratë situatën emergjente të krijuar e cila solli pamundësinë e një inspektimi sipas metodologjisë të ndjekur ndër vite, Mekanizmi Kombëtar si një mënyrë

									alternative, ka zgjedhur kryerjen e inspektimeve online si një praktikë të re dhe të domosdoshme për të shmangur rrezikun e infektimit dhe parandalimin e përhapjes së mëtejshme të virusit, duke pasur në fokusin primar zbatimin e legjislacionit në fuqi dhe respektimin e akteve ndërkombëtare për parandalimin e torturës, trajtimit të egër, çnjerëzor e poshtërues. Inspektimet online do të vijojnë si dhe do të alternohen sipas mundësisë për sa kohë do të jenë në fuqi masat kufizuese për parandalimin e pandemisë. Në vijim të inspektimit Avokati i Popullit rekomandoi: 1. Marrjen e masave për punësimin e mjekut me kohë të plotë në Institucionin e të Miturve Kavajë. 2. Marrjen e masave të menjëhershme nga autoritetet përgjegjëse të sistemit penitenciar, për garantimin e të drejtave të të miturve në konflikt me ligjin dhe të dënuar, për realizimin e takimeve “<i>vis a vis</i>” - ballë për ballë të të miturve në konflikt me ligjin me familjarët e tyre, duke respektuar masat anticovid ^[3]. 3. Marrjen e masave të nevojshme për rritjen e sasisë së ushqimit për të burgosurit, që trajtohen në këtë institucion. 4. Marrjen e masave të nevojshme për shtimin e numrit të aktiviteteve me të miturit, e cila ndikon drejtpërdrejt në riedukimin dhe riintegrimin e tyre në shoqëri. <i>[1] Neni 81 i ligjit 81/2020 “Për trajtimin e të drejtave të dënuarve me burg dhe të paraburgosurve”.</i> <i>[2] Rekomandim për garantimin e kontakteve me familjen të të miturit në konflikt me ligjin, qoftë i dënuar apo i paraburgosur. K5/I29/2 prot, dt 16.4.2021.</i> CRCA Gjatë kësaj kësaj periudhe raportimi CRCA/ECPAT Shqipëri ka zhvilluar 14 fushata ndërgjegjëse në shkolla të sistemit parauniversitar në 3 rrethe: Korçë, Elbasan dhe Tiranë Ministria e Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale 1. Agjenda Kombëtare për të Drejtat e Fëmijëve 2021-2026, e miratuar me VKM Nr. 659, datë 03.11.2021, ka një natyrë ndërsektoriale që përfshin synime, objektiva dhe masa, të cilat synojnë: a) Të ndikojë në jetën e fëmijëve, duke përmirësuar
--	--	--	--	--	--	--	--	--	---

									cilësinë e shërbimeve në të gjitha nivelet; b) Të promovojë një kulturë të të drejtave të fëmijëve dhe të vendosë themelet për pjesëmarrjen kuptimplote të fëmijëve në Shqipëri; c) Të mundësojë mbrojtjen nga të gjitha format e dhunës; ç) Të sigurojë të dhëna cilësore për të përmirësuar politikën dhe programet e hartuara për to; d) Të realizojë edukimin për të mbrojtur fëmijët online, duke garantuar kështu mirëqenien dhe një të ardhme më të mirë për fëmijët. Janë shumë të rëndësishme në këtë dokument, i cili është përgatitur në bashkëpunim, nga Ministria e Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale, Agjencia Shtetërore për të Drejtat dhe Mbrojtjen e Fëmijës, me organizatat e shoqërisë civile, pikëpamjet e fëmijëve të mbledhura përmes një procesi të gjerë konsultimi, me synimin për të informuar zhvillimin e këtij dokumenti strategjik kombëtar, shumë të rëndësishëm në fushën e të drejtave të fëmijëve. Në total, u zhvilluan 14 diskutime në fokus grupe, me 210 fëmijë dhe të rinj të moshës 12-18 vjeç, nga 14 zona të Shqipërisë, duke përfshirë zonat urbane dhe rurale. Gjetjet dhe rezultatet e këtij raporti kanë ndikuar në përgatitjen e shumë masave të parashikuara në këtë dokument.. 2. Një arritje shumë e rëndësishme është edhe Miratimi i Udhëzimit Nr 262, datë 26.05.2021 “Për miratimin e metodologjisë së punës për menaxhimin e rastit të fëmijës në konflikt me ligjin, nga punonjësi i mbrojtjes së fëmijës”. Ky protokoll pune ka si qëllim standardizimin dhe unifikimin e procedurave në menaxhimin e rasteve të fëmijëve në konflikt me ligjin. Ai ofron një grumbull udhëzimesh praktike, që përbëjnë kornizën e strukturuar të rolit e punonjësit të mbrojtjes së fëmijëve në menaxhimin e rastit të fëmijës në konflikt me ligjin. 3.Lidhur me Planin Kombëtar të Deinstitutionalizimit 2020-2022, deri tani kemi këto rezultate: 3.1. - Janë hartuar 3 Modelet e reja të që do të mundësojnë deinstitutionalizimin dhe realizimin e të drejtës së fëmijës për të jetuar në mjedis familjar. a)Shërbime Mbështetëse për Fëmijën dhe Familjen b)Kujdestari alternative Profesionale c)Procedurat e Ribashkimit të Fëmijës me Familjen biologjike. Udhëzuesi i procedurave për ribashkimin me familjet biologjike është miratur. Raport progresi për vitin 2020 është miratur -271 fëmijë të vendosur në IPSH-të publike janë vlerësuar dhe rivlerësuar - familje të fuqizuara ekonomikisht -234 familje të mbështetura me ndihmë direkte
--	--	--	--	--	--	--	--	--	---

-13 fëmijë të birësuar
-21 fëmijë të ribashkuar me familjet biologjike
-22 fëmijë të vendosur në kujdestari alternative me dhe pa lidhje gjaku
-73 familje të mbështetura me paketën e plotë të shërbimeve
-Për 113 fëmijë është parandaluar ndarja nga familja biologjike
-184 fëmijë me AK janë mbështetur në shtëpi nga shërbimet e reja të specializuara duke mundësuar prandalimin e ndarjes nga familja biologjike dhe rritjen e nivelit të mirëqenies individuale dhe familjare
- 1543 familje të fuqizuara në fushat psiko-sociale

4.1.Në Ditën Ndërkombëtare të Fëmijëve, 1 Qershor 2021, u zhvillua një aktivitet shumë i rëndësishëm, që kishte të bënte me një iniciativë shumë të veçantë, sigurimin e bursave speciale 1-vjeçare nga qendra TUMO, për fëmijët e shtëpisë së fëmijës "Zyber Hallulli". Ky është një program i ri, i cili do të rritet dhe do të mbështesë së bashku me partnerët tanë të UNICEF, të gjithë fëmijët në qendrat e kujdesit dhe fëmijët në nevojë, për të zbuluar talentet e tyre në programet e kodimit.

4.2 Në datat 19-21 Prill 2021, u zhvilluan në këto ditë, trajnime online për menaxhimin e rasteve të fëmijëve në konflikt me ligjin- në bashkëpunim me organizatën Terre des Hommes.

Komsioneri për Mbrotjen nga Diskriminimi

Zyra Rajonale Shkoder, gjatë vitit 2020 ka marrë pjesë në aktivitete të ndryshme, si:

- “Ndërmjetësimi, sipas “Kodit Penal për të Mitur””, organizuar nga “Intelektualët e Rinj, Shpresë” Ky trajnim u realizua në kuadër të projektit "Second Chance", zbatuar nga IRSH, në Shkodër.
- “Drejtësia penale për të mitur”, e organizuar nga organizata “Intelektualët e Rinj, Shpresë” dhe Terre Des Hommes. Ky trajnim u realizua në kuadër të projektit "Second Chance", ku specialisti i Zyrës Rajonale Shkodër mori pjesë për të diskutuar lidhur me parimin e barazisë dhe mosdiskriminimit. Pjesëmarrës ishin studentë dhe punonjës socialë.
- “Ndërmjetësimi, sipas “Kodit Penal për të Mitur””, organizuar nga “Intelektualët e Rinj, Shpresë”. Ky trajnim u realizua në kuadër të projektit "Second Chance", zbatuar nga IRSH, në Shkodër.
- “Drejtësia penale për të mitur”, e organizuar

nga organizatat “Intelektualët e Rinj, Shpresë” dhe Terre Des Hommes. Ky trajnim u realizua në kuadër të projektit “Second Chance”, ku Specialisti i Zyrës Rajonale Shkodër mori pjesë për të diskutuar lidhur me parimin e barazisë dhe mosdiskriminimit. Pjesëmarrës ishin studentë dhe punonjës socialë.

- Takimi informues me temë: "Drejtesia penale për të mitur", e organizuar nga "Intelektualët e Rinj, Shpresë". Qëllimi i takimit ishte informimi në lidhje me legjislacionin penal për të miturit, rritja ndërgjegjësimit në lidhje me qasjet restauruese dhe ndërmjetësimin për të rinjtë në konflikt me ligjin, identifikimi i shqetësimeve kryesore dhe strategjitë e parandalimit të konflikteve për të rinjtë dhe fëmijët, në Bashkinë Shkodër.

Në Qershor 2021, në bashkëpunim me Qendrën Sociale Murialdo, organizuan aktivitetin me temë: “Të drejtat e fëmijëve”, me rastin e 12 qershorit, Ditës ndërkombëtare kundër punës së fëmijëve. Ky aktivitet u zhvillua në Qendrën Komunitare Drizë, Njësia Administrative Qendrore, në Bashkinë Fier, me pjesëmarrjen e Zyrës së Ndihmës Ligjore Falas, aktorëve lokal si dhe prindër e fëmijë të komunitetit rom. Aktiviteti kishte si qëllim ndërgjegjësimin e prindërve, organizatave të shoqërisë civile dhe institucioneve, në identifikimin në mënyrë aktive të rasteve të shfrytëzimit të fëmijëve në punë, si dhe trajtimi i tyre duke ndërmarrë veprime konkrete për çdo rast të raportuar.

Ndërgjegjësimi i publikut mbi sistemin e ndihmës juridike Duke qenë tërësisht të vetëdijshëm se rritja e ndërgjegjësimit publik mbi ofrimin e ndihmës juridike dhe kushtet për përfutim e saj përveçse një detyrimi ligjor (neni 8 i ligjit 111/2017), është një nga komponentët me thelbësorë të funksionimit të sistemit të ndihmës juridike dhe forcimit të aksesit të qytetarëve në drejtësi, DNJF është duke i kushtuar një vëmendje të shtuar zhvillimit të aktiviteteve ndërgjegjësuere dhe edukimit ligjor të publikut duke hartuar kalendarin e aktiviteteve si dhe një plan konkret pune. Përgjatë periudhës 6 mujore, DNJF i ka zhvilluar në këtë kuadër disa aktivitete që kanë në fokus ndërgjegjësimin dhe edukimin ligjor të publikut jo vetëm

20. 06.10.2021 në bashkëpunim me QNL Takimi për rrjetëzimin e ofruesëve të shërbimeve Durrës, me temë "Së bashku për rritjen e aksesit në drejtësi të qytetarëve"
21. 28.01.2021, Aktiviteti, "Mbështetje për ofrimin e ndihmës juridike parësore, efektive dhe cilësore për individët dhe komunitetet e marginalizuara në rajonin e Durrësit", me mbështetjen e UNDP
22. 17.02.2021, Aktiviteti me temë "Së bashku në zbatim të ligjit nr.9669, datë 18.12.2006 "Për masa ndaj dhunës në marrëdhëniet familjare", i ndryshuar"
23. 12.03.2021, Takimi për rrjetëzimin e ofruesëve të shërbimeve Durrës, me temë "Së bashku për rritjen e aksesit në drejtësi të qytetarëve"
24. 30.06.2021-01.07.2021, Organizimi i një turi vizitash pranë QSHNJPF në Durrës, Fier dhe Vlorë të një trupe gazetarësh nga televizione më zë në Shqipëri, publik dhe private me qëllim promovimin e qendrave.
25. 30.07.2021 Takimi për rrjetëzimin e ofruesëve të shërbimeve Durrës, me temë "Së bashku për rritjen e aksesit në drejtësi të qytetarëve"
26. 06.10.2021 në bashkëpunim me QNL Takimi për rrjetëzimin e ofruesëve të shërbimeve Durrës, me temë "Së bashku për rritjen e aksesit në drejtësi të qytetarëve"
27. 12.10.2021 Takimi për rrjetëzimin e ofruesëve të shërbimeve Durrës, me temë "Së bashku për rritjen e aksesit në drejtësi të qytetarëve"
28. 21.10.2021 së bashku me avokatet mentoruese të QNL-së kemi shkuar në shumicën e Njësi Administrative të Bashkisë Durrës duke takuar Administratorët e Njësi, si edhe duke takuar qytetarë të ndryshëm me qëllim promovimin e Qendrës.
29. 18.11.2021 Takimi për rrjetëzimin e ofruesëve të shërbimeve Durrës, me temë "Kuadri ligjor për fitimin financiar nga Shërbimi Social I Bashkisë Durrës për viktimat e dhunës në familje dhe problematikën e hasura në praktike"
30. 07.04.2021: Aktivitet ndërgjegjëses, afishim i posterave; fletëpalosjeve dhe informimi i qytetarëve, në qytetin e Lezhës
31. 24.06.2021, Takim me përfaqësues të komunitetit Egjiptian, Qendra e Shërbimit të Ndihmës Juridike Parësore Lezhë në bashkëpunim me Bashkinë Lezhë dhe shoqatën "Shpresë për të varfërit"
32. Shtator 2021: Takim informues Drejtoria

								Ndihmës Juridike Falas në bashkëpunim me Qendrën e Shërbimit të Ndihmës Juridike Parësore Lezhë dhe Drejtorinë e Shërbimit dhe Kujdesit Social, Bashkia Lezhë
								33. 21.01.2021, Takimi i rrjetëzimit të ofruesve të shërbimeve në Shkodër, me temë “Së bashku për rritjen e aksesit në drejtësi të qytetarëve”.
								34. 25.02.2021, takimi me aktorët kyç që kontribuojnë për zbatimin e ligjit nr.9669, datë 18.12.2006 “Për masa ndaj dhunës në marrëdhëniet familjare”, i ndryshuar
								35. 28.04.2021, Takim në ambientet e Organizatës Shqiptare të Urdhrit të Maltës e cila është një ndër organizatat që ka në fokus të miturit.
								36. 27.05.2021 në bashkëpunim me Drejtorinë Rajonale të Shërbimit Social Shtetëror Shkodër, u zhvillua një takim i përbashkët me fokus mbrojtjen e të drejtave ligjore të personave me aftësi të kufizuara, takim i cili u pasua dhe me nënshkrimin e një Marrëveshje Bashkëpunimi.
								37. 27.05.2021, në bashkëpunim me Shoqatën Kombëtare të Invalidëve të Punës u zhvillua një takim i përbashkët me fokus mbrojtjen e të drejtave ligjore të invalidëve të punës, takim i cili u pasua dhe me nënshkrimin e një Marrëveshje Bashkëpunimi.
								38. 16.06.2021, Aktivitet i përbashkët i Qendrës së Shërbimit të Ndihmës Juridike Parësore Shkodër me organizatën "Qendra Keshillimore per Njerzit me Aftesi te kufizuar"
								39. 21.06.2021, Takim i Qendrës së Shërbimit të Ndihmës Juridike Parësore Shkodër në bashkëpunim me Shoqatën “Gruaja te Gruaja” dhe Zyrën për "Këshillimin për Djem e Burra qe kryejnë veprime të dhunshme"
								40. 22.06.2021, Takimi i rrjetëzimit të ofruesve të shërbimeve në Shkodër, me temë "Roli i Gjyqtarit në procesin civil për parandalimin e dhunës në familje"
								41. 23.06.2021, Takim i Qendrës së Shërbimit të Ndihmës Juridike Parësore Shkodër në bashkëpunim me Shoqatën “Papa Xhovani”
								42. 30.06.2021, Takim i Qendrës së Shërbimit të Ndihmës Juridike Parësore Shkodër me Shoqatën për Personat Tetra dhe Paraplegjik, dega Shkodër
								43. Korrik 2021- Takim informues Drejtoria e Ndihmës Juridike Falas në bashkëpunim me Qendrën e Shërbimit të Ndihmës Juridike Parësore Shkodër dhe Shoqatën e Para

								Tetraplegjikëve, Dega Shkodër
								44. 9 Korrik 2021 Takim organizuar nga Fondacioni Aleanca Civile drejt Integritetit, me teme: Rehabilitimi I Viktimave te Trafikimit permes Integritit dhe Punesimi I tyre.!
								45. Korrik 2021 Takim ne ambjetet e Qendes Shtëpi Famiëje për të Rinja 16-18 vjec, trajtimin/diskutimin e rasteve ligjore të tyre.
								46. Shtator 2021 Takim informues Drejtoria e Ndihmës Juridike Falas në bashkëpunim me Drejtorine e Sherbimit Social, Strehimit dhe Shendetit Publik, Bashkia Shkodër
								47. Tetor 2021, takim ne ambientet e Qendres Komunitare per Familje nr.3, per kuadrin ligjor për Kujdestarine.
								48. Nentor 2021 Takim i Zhvilluar nga QNL me teme “Monitorimi dhe Vlersimi i Kuadrit Ligjor dhe Politikave ne lufte-kunder trafikimit te qenieve njerzore.!
								49. Takim me perfaqesues te Drejtorise se Sherbimit Social, Bashkia Malesi e Madhe dhe Bashkia Puke.
								50. Dhjetor 2021, nje takim me Komunitetin Rom/Egjiptian ne Shkoder.!
								51. 23.03.2021: Aktivitet ndërgjegjëses, afishim i posterave; fletëpalosjeve dhe informimi i qytetarëve, në qytetin e Dibrës.
								52. 21.06.2021: Takim me përfaqësues të komunitetit Egjiptian, Qendra e Shërbimit të Ndihmës Juridike Parësore Dibër në bashkëpunim organizatën jofitimprurëse të autorizuar nga Ministri i Drejtësisë “Shërbimi Ligjor Falas Tiranë”,
								53. 23.03.2021:Aktivitet ndërgjegjëses, afishim i posterave; fletëpalosjeve dhe informimi i qytetarëve, në qytetin e Dibrës
								54. 21.06.2021 Takim me përfaqësues të komunitetit Egjiptian, Qendra e Shërbimit të Ndihmës Juridike Parësore Dibër në bashkëpunim organizatën jofitimprurëse të autorizuar nga Ministri i Drejtësisë “Shërbimi Ligjor Falas Tiranë”,
								55. 23.01.2021 Aktivitet ndërgjegjëses pranë Universitetit “Eqrem Çabej”, Gjirokastrë me përfaqësues nga Bashkia Gjirokastrë dhe Shtëpia e të Moshuarve.
								56. 19.04.2021, intervista me gazetarin e njohur Christian Eehrschutz nga Televizioni kombetar publik austriak (ORF).
								57. 24.05.2021, Intervistë e Qendrës së Shërbimit të Ndihmës Juridike Parësore Gjirokastrë ne

									portalin “Zëri i Amerikës” 58. Shtator 2021, Takim informues Drejtoria e Ndhmës Juridike Falas në bashkëpunim me Qendrën e Shërbimit të Ndhmës Juridike Parësore Gjyrokastër pranë komunitetit Rom dhe Egjiptian në Gjyrokastër 59. 16.02.2021 Intervistë me median locale RTGJ. 60. 02.03.2021 Prezantimi i qendrës me mbështetjen e UND, në fokus grupet vulnerabël, si dhe pjestarët e komunitetit romë dhe egjiptianë. 61. 09.07.2021 Aktivitet pranë Drejtorisë së Shërbimeve Sociale dhe Shëndetësore me përfaqësues të Ndhmës Ekonomike, përfaqësues të NJVNR Bashkia Gjyrokastër si dhe përfaqësues të komunitetit Romë. 62. 30.09.2021 Takim Promovues me Temë: Monitorimi dhe vlerësimi i Kuadrit Ligjorë dhe politikave në luftë kundër trafikimit të qënieve njerëzore. (Projekt i zhvilluar nga QNL) 63. Datë 11.03.2021 - Aktivitet ndërgjegjësues, afishim i posterave; fletëpalosjeve dhe informimi i qytetarëve, në qytetin e Vlorës. 64. Datë 23.03.2021 - Takim me zyren rajonale të Avokatit të Popullit Vlore 65. Datë 18.04.2021 - Aktivitet ndërgjegjësues, afishim i posterave; fletëpalosjeve dhe informimi i qytetarëve, në qytetin e Vlorës. 66. Datë 25.05.2021 – Takim me Prefektin e Qarkut Vlore në kuadër të forcimit të bashkëpunimit nderinstitucional. 67. Datë 25.05.2021 - Aktivitet ndërgjegjësues, afishim i posterave; fletëpalosjeve dhe informimi i qytetarëve në ambientet e Gjykates së Rrethit Gjyqësor Vlore. 68. Datë 10.06.2021, Takim me Zyren Rajonale të Avokatit të Popullit Vlore në kuadër të forcimit të bashkëpunimit nderinstitucional. 69. Datë 16.06.2021, Aktivitet i përbashkët i Qendrës së Shërbimit të Ndhmës Juridike Parësore Vlorë me organizatën "Qendra Aulona" në Njesinë Administrative Novosele për promovimin dhe rritjen e ndërgjegjësimit për qytetarët në lidhje me sistemin e ndihmës juridike të garantuar nga shteti. 70. Datë 25.06.2021 – Pjemarrje në ëorkshopin e organizuar nga Instituti për Kontratën Shoqërore me temë “Dënimet alternative - Alternativa për një jetë më të mirë”. 71. Datë 30.06.2021, Takim sensibilizues i Qendrës së Shërbimit të Ndhmës Juridike
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Parësore Vlorë me një grup qytetarësh në Njësinë Administrative Llakatund

72. Datë 30.06.2021-01.07.2021, Organizimi i një turi vizitash pranë QSHNJPF në Durrës, Fier dhe Vlorë të një trupe gazetarësh nga televizione më të njohura në Shqipëri, publik dhe private me qëllim promovimin e qendrave.

73. Datë 13.07.2021 – Takim me Drejtuesin e Drejtorisë Rajonale të Shërbimit Social në kuadër të forcimit të bashkëpunimit ndërinstitucional.

74. Datë 15.07.2021 - Pjesëmarrje në takimin promovues të metodologjisë së monitorimit “Monitorimi dhe vlerësimi i kuadrit ligjor dhe politikave në luftë kundër trafikimit të qenieve njerëzore”,

75. Datë 23.09.2021 - Organizimi i një tryeze diskutimi me temë “Diskriminimi Racial” midis përfaqësuesve të Drejtorisë së Ndihmës Juridike Falas, përfaqësues të Bashkisë Vlorë, përfaqësues të Shoqatës “Shqipëria” dhe shoqërisë civile.

76. Datë 27.09.2021 – Pjesëmarrje në takimin e zhvilluar në Bashkinë Vlorë në prezantimin e fazës së dytë të projektit Romacted, i cili ka në fokus promovimin e qeverisjes së mirë dhe fuqizimit Rom në nivelin vendor.

77. Datë 30.09.2021 – Pjesëmarrje në takimin promovues të metodologjisë së monitorimit “Monitorimi dhe vlerësimi i kuadrit ligjor dhe politikave në luftë kundër trafikimit të qenieve njerëzore”, në Gjirokastrë.

78. Datë 11.03.2021 - Aktivitet ndërgjegjësues, afishim i posterave; fletëpalosjeve dhe informimi i qytetarëve, në qytetin e Vlorës.

79. Datë 23.03.2021 - Takim me zyren rajonale të Avokatit të Popullit Vlorë

80. Datë 18.04.2021 - Aktivitet ndërgjegjësues, afishim i posterave; fletëpalosjeve dhe informimi i qytetarëve, në qytetin e Vlorës.

81. Datë 25.05.2021 – Takim me Prefektin e Qarkut Vlorë në kuadër të forcimit të bashkëpunimit ndërinstitucional.

82. Datë 25.05.2021 - Aktivitet ndërgjegjësues, afishim i posterave; fletëpalosjeve dhe informimi i qytetarëve në ambientet e Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Vlorë.

83. Datë 10.06.2021, Takim me Zyren Rajonale të Avokatit të Popullit Vlorë në kuadër të forcimit të bashkëpunimit ndërinstitucional.

84. Datë 16.06.2021, Aktivitet i përbashkët i Qendrës së Shërbimit të Ndihmës Juridike

[illegible]

95. Datë 29.10.2021 – Pjesëmarrje ne takimin e orgaznuar në kuadër të Projektit “Lufta kundër Diskriminimit dhe Mbrojtja e të Drejtave LGBTI në Shqipëri”
96. Datë 04.11.2021 - Takim me Drejtuesen e Agjencise Rajonale te Punesimit dhe Aftesive, ne kuader te forcimit te bashkepunimit nderinstitucional.
97. Date 05.11.2021 – Pjesëmarrje ne takimin e zhvilluar ne kuader te Keshillit Vendor te Sigurise- Bashkia Vlore referuar problemeve dhe sfidave që kanë të rinjtë në Bashkinë e Vlorë.
98. Date 19.11.2021 – Pjesëmarrje ne takimin e zhvilluar ne Bashkine Vlore me teme “Aksesi i minoritetit Rom në certifikimin e banesave dhe tokës bujqësore të fituar me ligjin 7501”.
99. 11.02.2021: Aktivitet ndërgjegjësues, afishim i posterave; fletëpalosjeve dhe informimi i qytetarëve, në qytetin e Fierit.
100. 08.04.2021: Aktivitet “ Dita nderkombetare e Romeve” me qytetaret ne fshatin Mbrostar, Fier.
101. 16.04.2021: Aktivitet “Mbi ndihmën ligjore falas për personat me aftësi të kufizuara ne qytetin e Fierit”, me përfqësues të Bashkisë Fier, UNDP, Institucionit të Avokatit të Popullit dhe FSHDPAK.
102. 05.05.2021 : Qendra e Shërbimit të Ndihmës Juridike Parësore Fier ne bashkepunim me KMD organizoi nje takim me teme “ Diskriminimi gjinor ne pune” ku u be edhe nje prezantimmbi ligjin dhe sherbimet qe ofron qendra jone.
103. 25.05.2021: Qendra e Ndihmës Juridike Paresore Fier ne bashkepunim me Qendren Sociale Murialdo zhvilloi nje takim me te rinjt e prinderit te komunitetit rome dhe personat qe jetojne ne banesat sociale ne kuader te promovimit dhe ndergjegjesimit.
104. 28.05.2021, Takim i hapur me qytetarë për promovimin e shërbimi ligjor në kuadër të fushatave të ndërgjegjësimit „në fashtin Hamil, Fier në bashkëpunim me Komisionerin për Mbrojtjen nga Diskriminimi.
105. Tetor 2021: Qendra e Shërbimit të Ndihmës Juridike Parësore Fier zhvilloi një orë mësimore në bashkëpunim me Qendrën Sociale Murialdo. Kjo orë u zhvillua me një grup nxënësish në ambientet e shkollës “Dina

- Ismaili”, me temë “Trafikimi i qenieve njerëzore”.
106. 11.06.2021, Takim i hapur me qytetarë për promovimin e shërbimit ligjor në kuadër të "Ditës Botërore kundër Punës së Fëmijëve.
107. 16.06.2021, Aktivitet i përbashkët me përfaqësues të degëve rajonale të Shoqatës së Invalideve të Punës në Shqipëri në qytetin e Fierit dhe Vlorës.
108. 18.06.2021: Takim me përfaqësues të Bashkisë Fier dhe UNDP për familjet e rikthyera nga migracioni dhe forcimin e urave lidhëse mes aktorëve lokal për këtë çështje,
109. 30.06.2021-01.07.2021, Organizimi i një ture vizitash pranë QSHNJPF në Durrës, Fier dhe Vlorë të një trupe gazetarësh nga televizione më të mëdha shqiptare, publik dhe private me qëllim promovimin e qendrave.
110. 23.09.2021- Takim informues Drejtoria e Ndihamës Juridike Falas në bashkëpunim me Qendrën e Shërbimit të Ndihamës Juridike Parësore Fier dhe Drejtorinë e Shërbimit dhe Kujdesit Social, Bashkia Patos
111. 17.09.2021: Takim të zhvilluar me Qendrën Europiane dhe KMD në Lushnjë me temë “Ngrit zërin kundër gjuhës së urrejtjes!”
112. 05.10.2021: Takim me KMD dhe Qendrën Komunitare në Levan, " Takimi i hapur me qytetarët e komunitetit romë" për mënyrën e përfitimit të ligjit nr.111/2017.
113. 12.10.2021: Intervista Televizive e QNJF Fier me TV Kombën
114. 29.10.2021: Qendra e Shërbimit të Ndihamës Juridike Parësore Fier zhvilloi një orë mësimore në bashkëpunim me Qendrën Sociale Murialdo. Kjo orë u zhvillua me një grup nxënësish në ambientet e shkollës “Dino Ismaili”, me temë “Trafikimi i qenieve njerëzore”.
115. 01.11.2021: Takim me z. Myslym Zotaj korridnatorin e " Grupimit të Sindikatave në Shqipëri".
116. 02.11.2021: Aktivitet ndërgjegjëses, afishim i posterave, fletëpalosjeve dhe informimi i qytetarëve, në qytetin e Fierit
117. 04.11.2021: Qendra e Ndihamës Ligjore Fier organizoi një takim/aktivitet pranë ambienteve të Qendres Sociale Murialdo me studentet e shkollës Profesionale, ku si e ftuar nga ana jone ishte edhe Komisioneri për Mbrojtjen nga Diskriminimi, me temë " Prezantim i ligjit 111/2017 dhe akseset në

drejtesi që duhet te kete cdo qytetar"

118. 12.11.2021: Takim prane Shkolles Bujqesore "Rakip Kryeziu" Fier, në inagurimin e inkubatorit për përpunimin e produkteve bujqësore e cila zhvillohet nga ENGIM në kuadër të projektit RISE-Alb (AID 011864), i financuar nga Agjencia Italiane e Bashkëpunimit për Zhvillim – AICS, si dhe një prezantim i Qendres me pjesmarresit.

119. 19.11.2021: Takimin konsultues në kuadër të projektit "Kujdes dhe Zhvillim në Fëmijërinë e Hershme për Fëmijët Rom në Shqipëri" me aktorët lokal ne qytetin e Fierit

120. Ne date 06.12.2021 ora 10:30 zhvilluam një takim prane Shkolles Industriale "Petro Sota" Fier me pjesmarres Stafin petagogjik dhe psikologjen e shkolles, ne lidhje me promovimin e qendres dhe prezantimin e ligjit nr.111/2017.

121. Ne date 07.12.2021 ora 10:00 u zhvillua takimi i organizuar nga paraligjoret dhe Qendres se Fierit, pran Drejtorise Rajonale e Formimit Profesional Publik ne Fier ne kuader te "Promovimit dhe aksesit qe duhet te kete cdo individ per realizimin dhe mbrojtjen e te drejteve ligjore".

122. Ne date 07.12.2021 ora 13:30 ishim pjesmarres ne Bashkin Patos ne kuader te fushates "16 ditet e aktivizimit kunder dhunes me baze gjinore"si nje nga aktorët e rendesishem ne trajtimin e rasteve te dhunes.

123. Ne date 09.12.2021 ne oren 10:00 zhvilluam një takim ne "Shtepine e te Moshuarve Fier" me drejtoreshen , punonjeseve sociale dhe te 50 te moshuarit ne kuader te "Promovimit dhe aksesit ne perfitimn e ndihmes juridike te garantuar nga shteti. "

124. Ne date 10.12.2021 orën 11:15 u zhvillua një takim prane nje Fasonerie ne qarkun e Fierit ne kuader te promovimit per sherbimet e qendres, menyren e perfimitit dhe adresen e kontaktit.

125. 10.02.2021, Aktivitet në kuadër të "Javës kundër Diskriminimit" në bashkëpunim me zyrën rajonale të Avokatit të Popullit Pogradec Komisionerin për Mbrojtjen nga Diskriminimi Korçë.

126. 20.04.2021, Në kuadër të promovimit të Qendrës së Shërbimit të Ndihmës Juridike Parësore Pogradec dhe informimit të qytetarve lidhur me shërbimet që ofrohen u zhvillua intervista pranë televizionit lokal

										SOT7 127. 02.03.2021, Takim me Shoqatën “Unë Gruaja”, Pogradec cila ka vite që operon si qendër këshillimi për gra dhe vajza të abuzuara. 128. Korrik 2021-Takim informues Drejtorja e Ndihmës Juridike Falas në bashkëpunim me Qendrën e Shërbimit të Ndihmës Juridike Parësore Pogradec me aktorë që operojnë në qytetin e Pogradecit 129. 29.04.2021: Aktivitet ndërgjegjësues, afishim i posterave; fletëpalosjeve dhe informimi i qytetarëve, në qytetin e Lushnjes. 130. Tetor 2021: Qendra e Shërbimit të Ndihmës Juridike Parësore Lushnje në bashkëpunim me Shoqatën e Komunitetit Rom dhe Egjiptian, Lushnje zhvilluan takimin me temë “Situata e romëve në Bashkinë Lushnje”. 131. 19.08.2021 Aktiviteti me teme "Promovimi i Qeverisjes se mire dhe fuqizimi i komunitetit ne nivel vendor" 132. 01.09.2021. Aktivitet ne kuader te projekteve te UNDP me teme "Situata e komunitetit Rom dhe Egjiptian ne bashkine Lushnje". 133. 05.10.2021 Aktiviet me teme" Ndihma ligjore falas ne sherbim te komuniteteve me nevoja te vecanta" Programi Shqiptar-Suedez i Drejtësisë Penale për të Mitur <i>Hartimi i materialit informues për Shmangien që duhet t'i jepet autorëve të mitur etj.</i> Ideja themelore pas kësaj veprimtarie është se i mituri në konflikt me ligjin ka nevojë për informacion mbi konceptin e shmangies që në fillim të hetimit. Edhe pse Kodi ka qenë në fuqi dhe prokurorët kanë filluar të zbatojnë shmangien, ka ende nevojë për një mënyrë të thjeshtë dhe efektive për t'u dhënë të miturve në konflikt me ligjin njohuri për specifikat e shmangies. Prandaj është përgatitur një material informues i shkurtër (broshurë), për t'ju shpërndarë të miturve.
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Objektivi 2: Garantimi i procesit të rregullt ligjor për të miturit

Nr.	Aktivitete	Afati i realizimit	Institucioni përgjegjës	Indikatorët e zbatimit	Buxheti i parashikuar për vitin 2021	Buxheti i shpenzuar për realizimin e aktivitetit Janar-Dhjetor 2021		Statusi i aktivitetit për periudhën Janar-Dhjetor 2021 (E realizuar/në proces/ përealizuar)	Përshkrimi i arritjeve për periudhën Janar-Dhjetor 2021
						Buxheti Shtetit	Donatorë		

Indikatorët - numri i seksioneve në gjykata dhe prokurori për të miturit:

- numri i gjyqtarëve/prokurorëve/oficerëve të policisë/avokatëve/psikologëve/ndërmjetësve/punonjësve të sistemit peniteciar të trajnuar për çështjet e të miturve;
- numri i punonjësve të mbrojtjes së fëmijëve dhe përfaqësueve procedurale;
- numri i institucioneve që hedhin të dhëna në Sistemin e Integruar të të Dhënave të Drejtësisë Penale për të Mitur;
- numri i akteve ligjore/nënligjore të miratuara me qëllim bashkërendimin e punës në një mjedis të përshtatur për fëmijët;

Objektivi Specifik 1: Seksione të specializuara për gjykimin e çështjeve të drejtësisë për të miturit

1.1	Hartimi dhe miratimi i kuadrit rregullator për ngritjen e seksioneve për të miturit në gjykata dhe prokurori	2019-2020	MD, KM, KLGJ, KLP	Miratimi i 1 (një) vendimi të KM për përcaktimin e hartës së re gjyqësore	0			Realizuar	Këshilli i Lartë Gjyqësor KLGJ, me Udhëzimin nr. 79, datë 30.05.2019, përcakton rregulla mbi caktimin e gjyqtarëve për gjykimin e çështjeve të drejtësisë për të mitur. Sipas këtij akti, udhëzohen gjykatat që të nxisin dhe lehtësojnë ndjekjen e programeve të trajnimeve vazhduese në fushën e Drejtësisë Penale për të Mitur, me qëllim specializimin e gjyqtarëve. Gjithashtu, ky udhëzim orienton gjykatat e shkallës së parë dhe ato të apelit të juridiksionit të përgjithshëm që të caktojnë së paku 3 gjyqtarë për gjykimin e çështjeve penale me të mitur në konflikt me ligjin ose të mitur viktimë nga vepra penale, si edhe ndjekjen e programeve të trajnimeve vazhduese në fushën e Drejtësisë Penale për të Mitur, me qëllim specializimin e gjyqtarëve. Këshilli i Lartë i Prokurorisë Prokuroria organizohet dhe funksionon pranë sistemit gjyqësor (neni 12 i Ligjit nr.97/2016). Seksioni i posaçëm për të miturit ngrihet, në çdo rast, në prokuroritë pranë gjykatave në të cilat janë krijuar seksionet përkatëse për gjykimin e të miturve. (neni 21 i Ligjit 97/2016). Me Udhëzimin nr.79, datë 30.05.2019 Këshilli i Lartë Gjyqësor “Mbi caktimin e gjyqtarëve për
-----	--	-----------	-------------------	---	---	--	--	------------------	---

								<i>gjykimin e çështjeve të drejtësisë për të mitur</i>”, ka rregulluar gjykimin e çështjeve penale me të mitur. Seksionet pranë prokurorisë funksionojnë sipas organizimit të seksioneve në sistemin gjyqësor. Në prokuroritë pranë gjykatës së shkallës së parë me juridiksion të përgjithshëm janë krijuar gjithsej 11 seksione. Në prokuroritë e tjera, për shkak të numrit të ulët të prokurorëve nuk është e mundur të ngrihen seksione. Bazuar në nenin 29 të Kodit të Drejtësisë Penale për të Mitur, ndjekja penale në çështjet e drejtësisë penale për të mitur në këto prokurori bëhet nga prokurorë të trajnuar dhe/ose specializuar në këtë fushë.
1.2	Fuqizimi i seksioneve për të miturit në gjykata dhe prokurori	2019 - 2021	KLGG, KLP	Numri i seksioneve në gjykata dhe prokurori për të miturit dhe specializimi 100 -150 magjistratë dhe oficerë të policisë gjyqësore për çështjet e të miturve	160,920,000			Këshilli i Lartë Gjyqësor Gjatë periudhës janar-dhjetor 2021, janë ndjekur trajnimet e mëposhtme të zhvilluara nga SHM: • 12 Janar 2021- “Specifikat e procesit të intervistimit të të miturit 14 vjeç-18 vjeç”, gjithsej 2 magjistratë (gjyqtarë) të trajnuar. • 16-17 Shkurt 2021- “Denimet penale alternative ndaj te miturit ne konflikt me ligjin sipas K.D.P.M”, gjithsej 7 magjistratë (gjyqtarë) të trajnuar. • 19 Shkurt 2021 – “Shfrytëzimi seksual online i të miturve dhe metodat e hetimit”, gjithsej 4 magjistratë (gjyqtarë) të trajnuar. • 7 Prill 2021- “Llojet e masave të shmangies nga ndjekja penale ndaj të miturit në konflikt me ligjin”, gjithsej 3 magjistratë (gjyqtarë) të trajnuar. • 5-6 maj 2021- “Viktima “i mitur” në procesin penal”, gjithsej 3 magjistratë (gjyqtarë) të trajnuar. • 2 qershor 2021- “Kriteret ligjore dhe procedura specifike e aplikimit të “Lirimit me kusht” të të miturit në konflikt me ligjin”, gjithsej 17 magjistratë (gjyqtarë) të trajnuar. • 23 Qershor 2021- “Trafikimi i të miturve. Metodat e hetimit te trafikimit te te miturve”, gjithsej 8 magjistratë (gjyqtarë) të trajnuar. • 1-2 korrik 2021- “Masat e sigurimit personal ndaj të miturit në konflikt me

									ligjin”, gjithsej 8 magistratë (gjyqtarë) të trajnuar. Gjithashtu, në shkurt 2021, në kuadrin e projektit me SIDA (ref. masës 4.1.1) një trajnim dy-ditor u organizua së bashku nga Komponenti i Policisë, Prokurorisë dhe Gjykatës për gjuhën miqësore me të miturit në intervista dhe vendime, nën kujdesin e Programit të Trajnimit të Vazhdueshëm të Shkollës së Magistraturës. Pjesëmarrësit ishin gjyqtarë dhe prokurorë nga Tirana dhe Durrësi dhe trajnimi u zhvillua online, në përputhje me kufizimet e COVID-19. Po në kuadrin e projektit që po zhvillohet nga SIDA (ref. Masës 4.1.1) në maj 2021, dy trajnime një ditore u organizuan për kandidatët magistratë me qëllim që t’u jepte kandidatëve magistratë nga Shkolla e Magistraturës - të gjithë profesionistëve të ardhshëm në Gjykata dhe Prokurori - aftësi të përmirësuar për të zbatuar, analizuar dhe arsyetuar vendimet e shmangies, masat e sigurimit dhe dënimet ndaj të miturve në mënyrë miqësor me fëmijët në përputhje me dispozitat e KDPM dhe legjislacionin tjetër në favor të të miturve, kundrejt sfondit në praktikës kombëtare në zhvillim dhe praktikave më të mira europiane. Këshilli i Lartë i Prokurorisë Këshilli i Lartë i Prokurorisë bashkëpunon me Shkollën e Magistraturës për trajnimin vazhdues të prokurorëve dhe forcimin e seksioneve për të miturit në prokurori. Me vendimin nr. 297, datë 21.12.2020 Këshilli i Lartë i Prokurorisë ka miratuar listën e prokurorëve pjesëmarrës në aktivitetet trajnuese të Shkollës së Magistraturës, për periudhën Janar- Mars 2021. Me vendimin nr. 60, datë 18.03.2021 Këshilli i Lartë i Prokurorisë ka miratuar listën e prokurorëve pjesëmarrës në aktivitetet trajnuese të Shkollës së Magistraturës, për periudhën Prill- Korrik 2021. Shkolla e Magistraturës në periudhën janar-qershor 2021, ka zhvilluar gjithsej 11 (njëmbëdhjetë) aktivitete trajnuese për çështjet e të miturve. Në aktivitetet trajnuese të zhvilluara nga Shkolla e
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

									Magjistraturës dhe SIDA, janë trajnuar gjithsej 76 magjistratë të profilil prokuror. Konkretisht: 1. Aktivitet trajnues, datë 12 janar 2021 me temë “Specifikat e procesit të intervistimit të të miturit 14-18 vjeç dhe të miturit viktimë/dëshmitar nën 14 vjeç në hetim dhe gjykim. Koncepti i viktimizimit të përsëritur. Rregullat e veçanta të pyetjes së të miturit viktimë dhe/ose dëshmitar i shfrytëzimit seksual ose dhunës seksuale. Ekuilibri për garantimin e pjesëmarrjes së të miturit viktimë në procedim dhe për garantimin e mbrojtjes së jetës private dhe mirëqenies së të miturve viktimë dhe dëshmitarë”, (të trajnuar 8 prokurorë) 2. Aktivitet trajnues datë 16-17 shkurt 2021, me temë “Qasje praktike për teknikën e intervistimit të të miturve gjatë hetimit dhe gjykimit” (të trajnuar 6 prokuror). 3. Aktivitet trajnues datë 16-17 shkurt 2021, me temë “Ndërmjetësimi në çështjet penale dhe zbatimi i ndërmjetësimit sipas KDPM. Dënimet penale alternative ndaj të miturit në konflikt me ligjin sipas KDPM, llojet dhe trajtimi në vështrim krahasues i tyre me dënimet alternative që zbatohen ndaj subjektit madhor sipas Kodit Penal” (të trajnuar 2 prokuror). 4. Aktivitet trajnues, datë 19 shkurt 2021 me temë: “Shfrytëzimi seksual online i të miturve dhe metodat e hetimit. Raste të praktikës gjyqësore. Problematikat dhe sfidat në luftën kundër shfrytëzimit seksual të të miturve.” (të trajnuar 6 prokuror). 5. Aktivitet trajnues, datë 7 prill 2021 me temë: “Llojet e masave të shmangies nga ndjekja penale ndaj të miturit në konflikt me ligjin, (trajtimi teorik dhe praktik). Praktika positive dhe problem të evidentuara nga gjykatat dhe prokuroritë në këtë drejtim. Nevoja për unifikim të modeleve të akteve procedural të aplikueshme për dhënien e masave të shmangies. Mospërbushja e masave alternative për shmangien nga ndjekja penale dhe pasojat ligjore. Procedura ligjore dhe organet kompetente monitoruese të masave të shmangies. Ndërmjetësimi në çështjet penale dhe zbatimi i ndërmjetësimit sipas KDPM. Roli i prokurorisë dhe gjykatës në zbatimin e ndërmjetësimit viktimë dhunues”, (të trajnuar 3 prokuror). 6. Aktivitet trajnues, datë 5-6 maj 2021 me temë: “Viktima i mitur në procesin penal. Të drejtat
--	--	--	--	--	--	--	--	--	---

										dhe garancitë e tij përgjatë gjithë fazave të procedimit penal. Rregullat e veçanta të pyetjes së të miturit viktimë ose dëshmitar dhe roli i plikologut. Intervistimi i të miturit viktimë dhe fazat e këtij procesi. Analizë e jurisprudencës vendase dhe asaj ndërkombëtare”, (të trajnuar 8 prokuror). 7. Aktivitet trajnues, datë 1-2 qershor 2021 me temë: “Kriteret ligjore dhe procedura specifike e aplikimit të “Lirimit me kusht” të të miturit në konflikt me ligjin. Dallimet në zbatimin e Institutit të “Lirimit me kusht” ndaj të dënuarit madhor dhe të miturit në konflikt me ligjin. Zëvendësimi i pjesës së pakryer të dënimit si një risi në legjislacionin penal të drejtësisë për të mitur. Jurisprudenca e Gjykatës së Latë. Lirimi me kusht i të dënuarve me urgim të përjetshëm (Standardet e GJEDNJ-së) Aspekti krahasimor me vendet e tjera.” (të trajnuar 12 prokuror). 8. Aktivitet trajnues, datë 23 qershor 2021 me temë: “Trafikimi i të miturve. Metodat e hetimit të trafikimit të të miturve. Kuadri ligjor ndërkombëtar e kombëtar i zbatueshëm. Evidentimi i formave të krimit të trafikimit. Jurisprudenca e GjEDNJ-së mbi çështjet e trafikimit të të miturve. Problematikat dhe sfidat në luftën kundër trafikimit të të miturve. Mbrojtja nga zhdukjet me forcë”, (të trajnuar 9 prokuror). 9. Aktivitet trajnues, datë 17-18 qershor 2021 me temë: “Teknika e pyetjes së viktimës së dhunës në familje në kuadrin e zbatimit të ligjit për masa ndaj dhunës në marrëdhëniet familjare dhe veprës penale të “dhunës në familje”, sipas Kodit Penal. Veçoritë e marrjes në pyetje të viktimës në rastet e krimeve seksuale”, (të trajnuar 5 prokuror). Aktivitet trajnues, datë 1-2 Korrik 2021 me temë: “Masat e sigurimit personal ndaj të miturit në konflikt me ligjin, veçanërisht masat e veçanta për të miturit, trajtimi në vështrim krahasues i zbatimit të tyre përgjatë viteve 2018-2020 referuar jurisprudencës vendase dhe asaj ndërkombëtare.” (të trajnuar 9 prokuror). 10. Aktivitet trajnues datë 11-12 tetor 2021 me temë: “Roli i prokurorëve dhe gjyqtarëve në ekzekutimin e shmangies, dënimeve penale ndaj të miturve. Qasje praktike për intervistimin e të miturve gjatë hetimit dhe gjykimit” (të trajnuar 8 prokuror).
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	---

									Për shkak të situatës së krijuar nga COVID 19, janë anuluar 4 aktivitete trajnuese për të miturit, parashikuar për tu zhvilluar gjatë muajit mars, maj dhe tetor 2021. Në lidhje me specializimin e oficerëve të policisë gjyqësore, rezultoi se sipas nenit 38 të ligjit nr. 97 të vitit 2016, veprimtaria e oficerëve të policisë gjyqësore drejtohet dhe mbikqyret nga Prokurori i Përgjithshëm.
--	--	--	--	--	--	--	--	--	---

Objekti Specifik 2: Profesionistë të specializuar në drejtësinë për të miturit

2.1	Specializimi dhe trajnimi i profesionistëve që mbulojnë të drejtat e fëmijëve në çështjet e drejtësisë	2018 - 2021	MD, SHM, ASHMDF, UP/Punonjës Social, DHKA, DHKND, DPB, Shërbimi i Provës, IML, KSHB, OJF/Donatorët	1. Hartimi i kurrikulave/programe trajnimi për: - oficer policie, - gjyqtarë, - prokurorë, - punonjës të NJMF, - punonjës të shërbimit të provës, - burgjeve, - avokat, - ndërmjetës, - psikolog, - përfaqësuesit proceduralë, - profesionistë të tjerë: 2. Trajnimi/specializimi i 150-200 punonjësve	674,640	Kosto administrative	-	Realizuar	Drejtoria e Përgjithshme e Burgjeve Deri në dhjetor 2021, në sistemin e burgjeve janë hartuar kurrikula e trajnimit për stafin që punon me të miturit dhe të rinjtë në konflikt me ligjin mbi: sistemin e drejtësisë për të mitur; instrumentat ndërkombëtarë mbi administrimin e drejtësisë për të miturit; standardet e kujdesit në burg; kujdesi pas lirimit dhe ri-integrimit; komunikimi dhe parimet e punës me të miturit brenda sistemit penitenciar; praktikën e punës në ekip; punën individuale-teknikat dhe metodat e punës; teknikat e përfshirjes së të miturve; klimën e sigurt për ndërhyrje terapeutike; vlerësimin e riskut dhe faktorët mbrojtës; sigurinë, rendin dhe disiplinën; shërbimin shëndetësor për të miturit; intervistimin motivues; modeli risku-nevoja-reagimi (RNR); punën konjitive-bihejviorale; zgjidhjen e problemeve dhe aftësitë sociale. Deri në dhjetor 2021 është bërë e mundur trajnimi i 100% të stafit që trajton të miturit në sistemin e burgjeve. CRCA CRCA/ECPAT Shqipëri ka hartuar 1 manual trajnimi për specialistët që punojnë me të miturit në konflikt me ligjin Ndërkohë rreth 80 specialistë oficer policie, - gjyqtarë, - prokurorë, - punonjës të NJMF, - punonjës të shërbimit të provës, - burgjeve, - avokat, - psikolog, - PMF në nivel lokal kanë rritur kapacitetet e tyre. Drejtoria e Përgjithshme e Policisë së Shtetit - Gjatë muajit shkurt dhe maj 2021 u zhvillua dhe përfundoi trajnimi i trajnerëve “Për teknikat shkencore të intervistimit të të miturve”. - Në muajin shtator 2021, së bashku me Akademinë e Sigurisë u zhvillua
-----	--	-------------	--	--	---------	----------------------	---	-----------	--

							trajnimi i parë i 20 specialistëve të hetimit të krimeve dhe psikologeve në DVP “ Për teknikat shkencore të intervistimit të të miturve”. Ky trajnim dy javor bazohet në kurrikulen e miratuar nga Akademia e Sigurisë, për këtë temë. - Në muajin nëntor 2021 u zhvillua trajnimi i grupit të dytë të punonjësve të policisë “Për teknikat shkencore të intervistimit të të miturve”, ku u trajnuan 20 specialistë për hetimin e krimeve, që trajtojnë çështje me të miturit. - Gjatë kësaj periudhe janë trajnuar punonjësit e policisë që do të përdorin dhe rregjistrojnë të dhëna në “Sistemin e Integruar të të Dhënave të Drejtësisë Penale për të Mitur”, dhe me Urdhër të Drejtorit të Përgjithshëm të Policisë, Nr. 513, datë 04.06.2021, “Për përdorimin dhe rregjistrimin e të dhënave në Sistemin e Integruar të të Dhënave të Drejtësisë Penale për të Mitur” ka filluar tashmë rregjistrimi i të dhënave për të miturit që janë në kontakt me policinë, si autorë, viktima apo dëshmitarë. Komiteti Shqiptar i Birësimit Gjatë periudhës Janar-Dhjetor 2021, punonjësit e institucionit tonë nuk kanë marrë pjesë në asnjë trajnim mbi fushën e të drejtave të fëmijëve. Nga ana e stafit të KSHB është paraqitur në rrugë elektronike sugjerim pranë Shkollës Shqiptare të Administratës Publike (ASPA) për organizimin dhe pjesëmarrjen në trajnime mbi aspekte të ndryshme sociale dhe psikologjike të fëmijët, por nuk kemi marrë dijeni për zhvillimin e trajnimeve mbi këto tema. Programi Shqiptar-Suedez i Drejtësisë Penale për të Mitur ➤ Trajnim i Trajnerëve për Teknikat e Posaçme të Intervistimit Shkencor Pas hartimit të kurrikulës mbi teknikën e
--	--	--	--	--	--	--	---

								intervistimit Shkencor u zhvillua trajnimi i trajnerëve, për dy ekipe të përbërë nga staf pedagogjik i Akademisë së Sigurisë (2), specialistë hetimi (4), dhe psikologë (2). Këto ekipe u trajnuan nga ekspertë suedezë mbi Teknikën e Intervistës Shkencor nga Akademia e Policisë Suedeze dhe një psikolog i jashtëm me përvojë në trajnimin e hetuesve dhe punë praktike në fushën e drejtësisë për të mitur. Trajnimi zgjati për katër javë dhe u pasua nga dy javë mentorim në Akademinë e Sigurisë. ➤ Trajnim i Specialistëve të hetimit dhe psikologëve të policisë për Teknikat e Posaçme të Intervistimit Shkencor Në bashkëpunim me Akademinë e Sigurisë u bë i mundur zhvilli i trajnimit të specialistëve të hetimit dhe psikologëve të rretheve në dy grupe prej 20 personash secili dhe do të vazhdojë trajnimi i specialistëve të tjerë gjatë vitit 2022. ➤ Trajnim i vazhdueshëm me gjyqtarë, prokurorë dhe punonjes policie me temë “Gjuha miqësore më të miturit gjatë intervistave dhe vendimeve - Qasje praktike Teknikat e Intervistimit Shkencor të të Miturve” Rëndësia e një gjuhe miqësore për fëmijët është theksuar për një rezultat të përmirësuar të intervistave, në lidhje me të kuptuarit e procesit nga të miturit, si dhe përpjekjen për provat më të mira të mundshme. Për këto arsye, u organizua një trajnim dy-ditor nga Komponenti i Policisë, Prokurorisë dhe Gjykatës për gjuhën miqësore me të miturit në intervista dhe vendime në shkurt 2021, nën kujdesin e Programit të Trajnimit të Vazhdueshëm të Shkollës së Magjistraturës. Pjesëmarrësit ishin gjyqtarë dhe prokurorë nga Tirana dhe Durrësi dhe trajnimi u zhvillua online, në përputhje me kufizimet e COVID-19. Objekti i përgjithshëm i trajnimit ishte t'u jepte profesionistëve, gjyqtarë dhe prokurorë me përvojë, aftësi të përmirësuar për të vlerësuar intervistat e të miturve nga policia dhe, për të kuptuar më mirë se si të zhvillohen intervista me cilësi të lartë me konceptin e interesit më të lartë të fëmijës, si edhe aftësi për të përdorur një gjuhë dhe qasje miqësore
--	--	--	--	--	--	--	--	--

							me fëmijët gjatë gjithë fazave të hetimit dhe gjykimit, dhe për të formuluar vendime në përputhje me këtë parim. Në fund të trajnimit, pjesëmarrësit ranë dakord për konkluzionet të cilat më pas u ndanë me pjesëmarrësit. Ndër të tjera, pjesëmarrësit ranë dakord mbi rëndësinë e planifikimit të intervistës paraprakisht, dhe që të mësuarit e teknikave të mira të intervistimit të të miturve është thelbësor, kërkon shumë praktikë dhe kërkon trajnim të vazhdueshëm për të gjithë profesionistët në fushën e drejtësisë për të miturit. ➤ Trajnim fillestar me gjyqtarë dhe prokurorë me temë “Zbatimi i Kodit të Drejtësisë Penale për të Miturit-shmangia, masat e sigurimit dhe arsyetimi ligjor për dënimet ndaj të miturve” Pas hyrjes në fuqi të Kodit të ri të Drejtësisë Penale për të Miturit, që prezantoi elementë të rinj si shmangia dhe dënimet ndaj të miturve, u identifikua nevoja për trajnim në këtë fushë. Dy trajnime një ditore u organizuan për kandidatët e magistraturës në maj 2021. Objektivi i përgjithshëm i trajnimit ishte t'u jepte kandidatëve magistratë aftësi të përmirësuar për të zbatuar, analizuar dhe arsyetuar vendimet e shmangies, masat e sigurimit dhe dënimet ndaj të miturve në mënyrë miqësor me fëmijët në përputhje me dispozitat e KDPM dhe legjislacionin tjetër në favor të të miturve, kundrejt sfondit në praktikës kombëtare në zhvillim dhe praktikave më të mira europiane. Nga reagimet e pjesëmarrësve, gjithashtu në formën e testeve diagnostikuese, ishte e qartë se nisma e trajnimit u vlerësua dhe duhet të vazhdojë. Për shkak të kufizimeve të COVID-19, ky aktivitet trajnimi u krye në formën e trajnimit virtual. ➤ Aktivitete mentorimi në mbështetje të zbatimit të YRNAS, PIT dhe Teknikave të Rehabilitimit për Stafin
--	--	--	--	--	--	--	--

➤ Trajnim për Aftësitë e Komunikimit dhe Teknikat e Ndërhyrjes në shërbimin e provës dhe të Burgjeve

Prandaj ky trajnim ishte përforcues për stafin i cili ka marrë tashmë pjesë në trajnimet e mëparshme me një fokus të veçantë tek ushtrimet praktike.

- Qëllimi i trajnimit ishte:
 - të ofronte bazën teorike për IM dhe CBT për të kuptuar dhe për të zbatuar *Udhëzuesin e përdoruesit në CBT dhe IM në shërbimin e burgjeve dhe të provës*
 - të përforconte dhe të rriste aftësitë praktike në IM dhe teknikat e ndërhyrjes që parashikohen në manual.
- Në këtë trajnim mori pjesë stafi i DPB, DPSHP, zyrtarë të shërbimit të provës dhe institucioneve të vuajtjes së dënimit të të miturve/të rinjtë që punon me rehabilitimin dhe riintegrimin e të miturve.

Specializimi i avokateve mbi Drejtësi Penale për të Mitur është organizuar nga DHASH në bashkëpunim me Programin HELP të Këshillit të Europës. Kursi që ndjekin avokatët e përzgjedhur nga lista e ndihmes juridike zgjat në një periudhë 3 muajore dhe zhvillohet kryesisht online. Kursi I fundit I specializimit të avokateve u zhvillua nga fundi I Tetorit 2020 – deri në fund janari 2021. Avokatët e specializuar dhe certifikuar janë të publikuar në faqen e DHASH dhe u janë dërguar institucioneve përkatëse të ndihmes juridike.

2.2	Zhvillimi i programeve për menaxhimin e rasteve për të miturit nga sistemi i drejtësisë	2019 - 2021	MD, OJF/Donatorët	Hartimi i 1 (një) - 2 (dy) udhërrëfyesve/manualeve për profesionistët që mbulojnë të drejtat e fëmijëve në çështjet e drejtësisë	0.00	Kosto administrative	-	Realizuar	Drejtoria e Përgjithshme e Burgjeve Ky objektivi është përbushur në vitin 2019 përmes hartimit të “Udhëzuesit të përdoruesit për punën konjitive biheiviorale dhe Intervistimin Motivues” dhe “Manualit për Intervistimin Motivues-IM”, të cilët aplikohen në shërbimin e burgjeve në Shqipëri. CRCA CRCA/ECPAT Shqipëri ka hartuar manualin për standartet dhe procedurat për rehabilitimin dhe riintegrimin e të miturve në konflikt me ligjin Programi Shqiptar-Suedez i Drejtësisë Penale për të Mitur ➤ Pilotimi i Manualeve/Listave të Kontrollit për Policinë e Shtetit Përfundoi hartimi i Manualit për Hetimet në Fushën e Drejtësisë Penale për të Mitur. Manuali është një manual praktik, dhe përmban listat e kontrollit për tema të rëndësishme të procesit hetimor që do të përdoren nga hetuesit e krimit dhe punonjësit e tjerë të policisë. Qëllimi i manualit është të ofrojë këshilla në lidhje me punën hetimore të policisë me të miturit. Një pjesë e madhe e Manualit ka të bëjë me detyrat që duhet të kryejnë specialistët e drejtësisë penale për të mitur. Manuali përmban Protokollin specifik të Intervistimit bazuar në Protokollin e njohur ndërkombëtarisht NICHD i zhvilluar si pjesë e Programit. Sipas modelit shqiptar, Protokollin përmban një model për intervistat shkencore të të miturve të miratuar në ligjin shqiptar dhe një shpjegim të përgjithshëm të përmbytjes dhe qëllimeve të fazave të ndryshme të intervistimit të të miturve. Manuali i është shpërndarë pjesëmarrësve në trajnimin mbi teknikat e intervistimit shkencor. ➤ Përgatitja e listave të kontrollit në fushën e drejtësisë penale për të mitur për Prokurorinë Për prokurorët janë përgatitur një sërë materialesh
-----	---	-------------	-------------------	--	------	----------------------	---	-----------	--

								që të lehtësojnë zbatimin afatgjatë dhe standardizimin e praktikave duke marrë parasysh gamën e gjerë të rregullave dhe koncepteve të reja që janë prezantuar në fushën e drejtësisë penale për të miturit. Listat e kontrollit, të cilat janë përgatitur në bashkëpunim me drejtuesit dhe ekspertët suedezë dhe shqiptarë të projektit brenda komponentit të Prokurorisë, janë finalizuar, miratuar dhe shpërndarë. Përveç listave të kontrollit, janë miratuar edhe disa formate standarde përfshirë Letra e të Drejtave për të miturit autorë, për të miturit viktime, Format i kërkesës së Prokurorisë/Gjykatës për RVI drejtuar Shërbimit të Provës/Grupit të ekspertëve, Format i Urdhrit të ekzekutimit të dënimit alternativ/ dënimit me burgim. Të gjitha këto formate i janë prezantuar Rrjetit të Prokurorëve që u krijua në Shtator 2021 dhe janë shpërndarë për përdorim prej tyre.
Objekti i Specifik 3: Shqyrtimi i drejtë dhe në kohë i çështjeve të drejtësisë për të miturit								
3.1*	Krijimi dhe funksionimi i Sistemit të Integruar të të Dhënave të Drejtësisë Penale për të Mitur	2018 - 2021	MD, MB, AKSHI, DPB, DPSHP, KLGJ/Gjykata, KLP/Prokurori, UNICEF	1. Ngritja e Sistemit të Integruar të të Dhënave të Drejtësisë Penale për të Mitur. 2. Zhvillimi i 1 (një) trajnimit për hedhjen e të dhënave në sistemin. 3. Raport vjetor 1 (një) vjeçar mbi numrin e çështjeve të hedhura në sistemin dhe ecurinë e tyre.	409,500	Kosto Administrative	-	Këshilli i Lartë Gjyqësor KLGJ e trajton analizën e të dhënave të drejtësisë penale për të mitur në kuadër të përgatitjes së raportit vjetor, për vetë sensitivitetin e çështjes. Për sa i përket Sistemit të Menaxhimit të Çështjeve, KLGJ, në bashkëpunim me kompaninë e kontraktuar, ka vijuar me mirëmbajtjen dhe përmirësimin e sistemit të menaxhimit të çështjeve ICMIS, duke shtuar në këtë version 84 zhvillime të reja gjatë vitit 2020, disa nga të cilat shumë të rëndësishme për sistemin gjyqësor dhe punën në KLGJ. Ndër këto përditësime është edhe pasqyrimi i ndryshimeve të Kodit Penal për të Mitur. Funksionalitetet shtesë janë zhvilluar në bazë të ndryshimeve të Kodit Penal dhe K.Pr.Penale në sistemin ICMIS: - Unifikimi i listës për tipet e çështjeve; - Unifikimi i listës për tipet e dispozitiveve; - Evidentimi i çështjeve me të mitur; Këto ndryshime i shërbejnë përpos të tjerave gjenerimit të të dhënave statistikore. Këshilli i Lartë i Prokurorisë

								Këshilli i Ministrave me vendimin nr. 149, datë 20.03.2019, ka parashikuar rregullat për krijimin dhe funksionimit të Sistemit të Integruar të të Dhënave të Drejtësisë Penale për të Mitur. Institucioni përgjegjës për dhënien e të dhënave është Prokuroria e Përgjithshme, sipas pikës 11 gërma “b” e VKM 149 datë 20.03.2019. Këshilli i Lartë i Prokurorisë është pjesë e Sistemit të Integruar të të Dhënave të Drejtësisë Penale për të Mitur, në rolin e subjektit të interesuar (neni 13 i VKM 149, datë 20.03.2019). Agjencia Kombëtare e Shoqërisë së Informacionit (AKSHI) Bazuar në ligjin Nr. 37/2017 Kodi i Drejtësisë Penale për të Mitur (kreu XV, neni 136 & 137) , VKM-së Nr. 149 datë 20.03.2019 “Për krijimin, organizimin, funksionimin, karakteristikat e përdorimit e aksesimit, të dhënat parësore e dytësore dhe dhënësin e Informacionit të Sistemit të Integruar të të Dhënave të Drejtësisë Penale për të Mitur” , si dhe në zbatim të Vendimit Nr. 673 datë 22.11.2017 të Këshillit të Ministrave “Për Riorganizimin e Agjencisë Kombëtare të Shoqërisë së Informacionit”, i ndryshuar. Pas përfundimit të hostmit në AKSHI të sistemit është vijuar normalisht me punën në sistem dhe Akshi nuk është dashur të bëjë ndërhyrje të tjera. Pra është realizuar 100% objektivi gjatë periudhës janar – qershor 2020. Drejtoria e Përgjithshme e Burgjeve Gjatë vitit 2021 është në vënë funksionim dhe hedhur në sistem formulari elektronik i mbajtjes dhe aksesimit të të dhënave për të miturit në sistemin e burgjeve (të paraburgosur dhe të dënuar). Qendra e Parandalimit të Krimeve të të Miturve dhe të Rinjve (QPKMR) Ministria e Drejtësisë i ka përcjellë Qendrës për ndjekje të mëtejshme të funksionimit, Sistemin e Integruar të të Dhënave të Drejtësisë për të Mitur. QPKMR ka qenë në komunikim të vazhdueshëm me Ministrinë e Drejtësisë, për përcaktimin e rregullave të detajuara mbi rolin dhe kompetencat që do të ketë QPKMR me administrimin e Sistemit të Integruar të të Dhënave të Drejtësisë Penale për të Mitur nga Ministria e Drejtësisë të QPKMR, pasi
--	--	--	--	--	--	--	--	---

								në zbatim të dispozitave ligjore në fuqi si Kodi i Drejtësisë Penale për të Mitur, Vendimit nr. 149, datë 20.03.2019 të Këshillit të Ministrave "Për krijimin, organizimin, funksionimin, karakteristikat e përdorimit e aksesimit, të dhënat parësore e dytësore dhe dhënësia e informacionit të sistemit të integruar të të dhënave të drejtësisë penale për të mitur", si dhe Vendimit nr. 314, datë 15.05.2019 të Këshillit të Ministrave "Për organizimin, funksionimin si dhe përcaktimin e rregullimeve specifike, lidhur me strukturën dhe organikën e Qendrës së Parandalimit të Krimeve të të Miturve dhe të Rinjve", QPKMR ka sugjeruar dhe vlerësuar që të rishikohet kalimi i administrimit të Sistemit të Integruar të të Dhënave të Drejtësisë Penale për të Mitur nga Ministria e Drejtësisë te Qendra, si dhe të përcaktohen rregulla të detajuara, mbi rolin dhe kompetencat që do të ketë Qendra. Qendra ka bashkëpunuar me Unicef, i cili ka kontraktuar 2 ekspertë për të bere trajnimin e perdoruesve fundore te Sistemit dhe per ti mentoruar ketyre perdoruesve per periudhen nga korriku 2021 deri ne fund te majit 2022. Në këtë kuadër, Qendra në bashkëpunim me MD, Unicef dhe Prokurorinë e Përgjithshme kanë realizuar një trajnim 2 ditor në datat 28-29 Korrik 2021 me personat kompetentë të prokurorisë, që do të hedhin të dhënat në sistem apo që do ta mbikëqyrin/monitrojnë atë. Gjithashtu, punonjësit përkatës të QPKMR, me asistencën e ekspertëve të kontraktuar nga UNICEF kanë kryer dy trajnime, lidhur me përdorimin e Sistemit të Integruar të të Dhënave të Drejtësisë Penale për të Mitur, gjatë muajit gusht 2021. QPKMR ka bashkëpunuar me AKSHI-n, lidhur me mirëmbajtjen e këtij Sistemi. Ministria e Drejtësisë na ka informuar ne lidhje me kalimin kapital te sistemeve dhe infrastrukturave TIK, në vijim të komunikimit me AKSHI, ku dhe do ngrihet grupi përkatës i punës për këtë qëllim. Në zbatim të urdhrat të ministrit të Drejtësisë nr. 623 prot., datë 05.11.2021, "Për ngritjen e Grupit të Punës mbi funksionimin e Sistemit të Integruar të të Dhënave të Drejtësisë Penale për të Mitur", QPKMR në bashkëpunim me MD kanë hartuar
--	--	--	--	--	--	--	--	---

									draft Rregulloren për funksionimin e Sistemit, e cila është ende në proces miratimi.
Objektivi Specifik 4: Përmirësimi i kuadrit ligjor që normon të drejtat e të miturve në sistemin e drejtësisë									
4.1	Plotësimi i kuadrit nënligjor në zbatim të Kodit të Drejtësisë Penale për të Miturit	2018	KM, MD, MASR, UNICEF	13 akte nënligjore të miratuara në zbatim të Kodit të Drejtësisë Penale për të Miturit	0			Realizuar	➤ Dhënia e ekspertizës për rishikimin e "Rregullores për organizimin dhe funksionimin e Shërbimit të Provës" Gjatë muajve të parë të vitit 2021, Ministria e Drejtësisë nisi punën e saj për rishikimin e Rregullores së Shërbimit të Provës. Drafti i parë i rregullores së rishikuar iu shpërnda Programit për komente. Programi dha dy lloje komentesh: 1) Komente për të gjithë rregulloren për kontekstualizimin e saj dhe 2) komente të hollësishme për nene të veçanta. Theksi kryesor në komentet ishte integrimi më i madh i fushave specifike për të mitur në përputhje me ligjet e përmendura më lart. Versioni përfundimtar i Rregullores së Shërbimit të Provës u miratua në korrik 2021.
4.2	Ndryshime në aktet ligjore civile, penale dhe administrative sipas nevojës së identifikuar	2019- 2021	Kuvend, KM, MD	1. Hartimi i 2 (dy) studimeve/analizave për identifikimin e ndryshimeve në Kodin e Familjes dhe Kodin Penal; 2. Hartimi i 2 (dy) projektligjeve për ndryshime/shtesa në Kodin e Familjes.	0			Realizuar	CRCA CRCA/ECPAT Shqipëri ka hartuar dhe depozituar pranë Kuvendit të Shqipërisë draft-ligjin për hartimin e regjistrit për mbrojtjen e fëmijëve nga krimet seksuale UNICEF UNICEF ka hartuar dhe ndarë një analizë lidhur me ndryshime të nevojshme në legjisllacionin familjar për të adresuar de-institucionalizimin e fëmijëve dhe sigurimin e së drejtës së tyre për një familje. UNICEF ka paraqitur te Kuvendi sugjerimet dhe formulimet e propozuara për amendamentet perkatëse.

Objektivi 3: Parandalimi i ri-përfshirjes të të miturve/të rinjve në krime

Nr.	Aktivitetet	Afati i realizimit	Institucioni përgjegjës	Indikatorët e zbatimit	Buxheti i parashikuar për vitin 2020	Buxheti i shpenzuar për realizimin e aktivitetit Janar-Dhjetor 2021	Statusi i aktivitetit për periudhën Janar-Dhjetor 2021	Përshkrimi i arritjeve për periudhën Janar-Dhjetor 2021
-----	-------------	--------------------	-------------------------	------------------------	--------------------------------------	---	--	---

						Buxheti i Shtetit	Donatorë	(E realizuar/në proces/ parealizuar)	
Indikatorët - ngritja e Qendrës për Parandalimin e Krimeve të të Miturve dhe të Rinjve; - numri i fëmijëve të përfshirë në programet e parandalimit									
Objektivi Specifik 1: Parandalimi i kriminalitetit dhe të shkeljeve të ligjit									
1.1	⁸ Krijimi dhe funksionimi i Qendrës për parandalimin e krimeve të të miturve dhe të rinjve	2019	MD, DAP, MFE, KM	Ngritja e Qendrës për Parandalimin e Krimeve të të miturve dhe të rinjve	4,156,632		UNICEF 354,548 lekë	Realizuar	Qendra e Parandalimit të Krimeve të të Miturve dhe të Rinjve (QPKMR) Qendra e Parandalimit të Krimeve të të Miturve dhe të Rinjve është një institucion i ri në varësi të Ministrisë së Drejtësisë, krijuar me VKM nr. 314, datë 15.05.2019 “Për organizimin, funksionimin, si dhe përcaktimin e rregullimeve specifike lidhur me strukturën dhe organikën e Qendrës së Parandalimit të Krimeve të të Miturve dhe të Rinjve”. Gjithashtu, në bazë të Urdhrit të Kryeministrit nr. 115, datë 04.09.2019 është miratuar struktura dhe organika e këtij institucioni. Qendra e Parandalimit të Krimeve të të Miturve dhe të Rinjve filloi funksionimin e saj më datë 23.03.2021. Në bashkëpunim me UNICEF dhe MD, Qendra zhvilloi një sesion trajnimi profesional induktiv, përgjatë datave 14, 16 dhe 17 qershor 2021, me trajnerë z. Ilir Panda Gjyqtarë i Gjykatës së Lartë dhe znj. Ermira Shkurti, specialiste për Drejtësinë për fëmijët në UNICEF. Trajnimi kishte si objekt diskutimi: - Kodin e Drejtësisë Penale për të Mitur (KDPM). - Familjarizimi i pjesëmarrësve me kuadrin/kornizën rregullator/e të Qendrës. - Lehtësimi dhe orientimi i diskutimit të stafit të Qendrës mbi situatën aktuale, hapat e ardhshëm dhe planin e punës së Qendrës për muajt/vitet e parë të funksionimit të Qendrës. - Realizimi i sugjerimeve mbi ndërhyrjet shitesë për ndërtimin e kapaciteteve që Qendra mund të marrë parasysh dhe të konsiderojë për punën dhe stafin e saj në të ardhmen.

⁸ Qendra për parandalimin e Krimeve të të miturve dhe të Rinjve ka filluar funksionimin në Mars 2021.

									parandalimin, rehabilitimin dhe riintegrimin e të miturve /të rinjve pas kryerjes së dënimit. Aktualisht, QPKMR ka faqen zyrtare ËEB, e cila mund të aksesohet për të gjithë të interesuarit në adresën www.qpkmr.gov.al; Gjithashtu, me mbështetjen e Qendrës ALTRI është realizuar dhe krijimi i fletëpalosjeve mbi detyrat dhe përgjegjësitë e QPKMR, modelet e logove për institucionin, si dhe me mbështetjen e Qendrës ALTRI, QPKMR ka marrë pjesë në dy takime informuese me nxënësit dhe mësuesit e shkollave në qytetin e Beratit dhe Gjirokastrës Gjatë këtij takimi, fëmijët u njohën me të drejtat e tyre në sistemin e drejtësisë penale dhe me parimet e drejtësisë miqësore dhe restauruese. Nxënësit diskutuan dhe dhanë shembuj të sjelljes dhe trajtimit të drejtë si dhe morën pjesë aktivisht në lojërat që ilustronin se çfarë është vepra penale dhe përparësia e masave të shmangies me qëllim rehabilitimin e fëmijëve në konflikt me ligjin. Në përfundim të takimit fëmijët krijuan postera me mesazhe ndërgjegjëse për bashkëmoshatarët e tyre. Gjatë takimit përfaqësueset e QPKMR ndanë me fëmijët informacionin mbi veprimtarinë dhe funksionimin e QPKMR. Në Planin e Punës për vitin 2021, Qendra vlerësoi si një ndër objektivat e saj edhe realizimin e një aktiviteti me rastin e ngritjes dhe funksionimit të këtij institucioni të ri, me qëllim njohjen dhe promovimin nga institucionet apo dhe organizatat që punojnë në fushën e mbrojtjes së të drejtave të fëmijëve. Kështu, më datë 29.06.2021 në ambientet e Institutit të të Miturve Kavajë, QPKMR në bashkëpunim me MD zhvilloi aktiviteti me temë “<i>Ngritja e një sistemi miqësor të Drejtësisë Penale për të Mitur. Modeli Shqiptar si një ndër praktikatat më të mira në rajon</i>”, me pjesëmarrjen e Ministrisë së Drejtësisë, aktorëve të sistemit të drejtësisë, përfaqësues të shoqërisë civile dhe të pushtetit vendor.
1.2	Vlerësimi i kriminalitetit të të miturve nën moshën e përgjegjësisë penale	2019 - 2021	MD/QPKMR, OJF/Projekte	Hartimi i 1 (një) raporti vjetor mbi kriminalitetin e të miturve nën moshën e përgjegjësisë penale dhe grupeve në risk	105,000			Realizuar	CRCA CRCA/ECPAT Shqipëri ka hartuar 1 raport monitorimi të Zbatimit të Strategjisë së Drejtësisë për të Miturit në Konflikt me Ligjin për periudhën 2018-6 mujori i parë i 2021.

1.3	Identifikimi i grupeve në risk të të miturve të moshës së përgjegjësisë penale	2019 - 2021			0			Pa realizuar	Nuk ka zhvillime
1.4	Sigurimi i kuadrit infrastrukturor dhe institucional për zbatimin e programeve të parandalimit	2019 - 2021	MD/DPKMR, OJF/Projekte	Zbatimi i 2 (dy) programeve për veprimtari rehabilituese që lidhen: a) me mbështetjen pas lirimit dhe b) me mbikëqyrjen pas kryerjes së dënimit.	4,467,432	Kosto administrative	N/A	Realizuar	Drejtoria e Përgjithshme e Burgjeve Për të miturit në sistemin e burgjeve zbatohen programet rehabilituese “Prezantimi i të menduarit” dhe “Aftësitë Sociale”. Në funksion të adresimit dhe referimit për ri-integrim të të miturit pas lirimit zbatohet “Protokolli i Mekanizmit të Sistemit të Referimit”, përmes të cilit çdo i mitur në prag lirim adresohet si rast pranë Zyrrave të Mbrojtjes së Fëmijëve në Bashki. Qendra e Parandalimit të Krimeve të të Miturve dhe të Rinjve (QPKMR) QPKMR ka marrë të gjitha masat e nevojshme për mbështetjen dhe mbikëqyrjen e të miturve pas lirimit, në koordinim me institucionet bashkëpunuese, me të cilat mban kontakt të vazhdueshëm për të qenë në dijeni të nevojave apo ecures së planeve individuale të mbrojtjes. QPKMR, çdo muaj informohet nga IM Kavajë lidhur me rastet e të miturve të cilët përfundojnë kryerjen e dënimit penal, si edhe për ecurinë e tyre përgjatë gjithë kohës së qëndrimit të të miturve në institucion, (sjelljen e tyre, arsimin që kanë ndjekur, kurset profesionale, aktivitetet social-kulturore, sportive, etj.). Gjithashtu, QPKMR kontakton në mënyrë të vazhdueshme me specialistët e Shërbimit të Povës dhe Punonjësit e Mbrojtjes së Fëmijës, për Bashkinë Tiranë, Kamëz, të cilët ndjekin rastet e të miturve pas përfundimit të kryerjes së dënimit penal, edhe për rastet e punësimit që i mituri mund të ketë. Jemi në përditësim të vazhdueshëm të dosjeve të të miturve që kemi në ngarkim. QPKMR ka korrespondencë të vazhdueshme edhe me NJMF përkatëse, pas lirimit të të miturve. Nëpërmjet kësaj korrespondence shkëmbehet informacion për vijimësinë e jetës së të miturit pas kryerjes së dënimit penal, nëse po arsimohet, po shoqërohet me të mitur apo të rritur të tjerë me qasje prokriminale, ka pasur ankesa të tjera kundër tij, apo nëse qëllimi i institucioneve për ri-edukimin e të miturit është arritur apo jo. QPKMR për vitin 2021, ka ndjekur gjithsej 7 raste për të miturit që janë liruar nga IM Kavajë.

Objektivi 4: Rishoqërimi, riintegrimi dhe rehabilitimi i të miturve në kontakt ose konflikt me ligjin

Nr.	Aktivitetet	Afati i realizimit	Institucioni përgjegjës	Indikatorët e zbatimit	Buxheti i parashikuar për vitin 2020	Buxheti i shpenzuar për realizimin e aktivitetit Janar-Dhjetor 2021		Statusi i aktivitetit për periudhën Janar-Dhjetor 2021 (E realizuar/në proces/parealizuar)	Përshkrimi i arritjeve për periudhën Janar-Dhjetor 2021
						Buxheti i Shtetit	Donatorë		
Indikatorët - Numri fëmijëve dhe prindërve të përfshirë në programet e ri-integrimit; - Numri i fëmijëve të dënuar me burgim dhe me masa alternative; - Numri i fëmijëve ndaj të cilëve janë zbatuar masat alternative të shmangies nga ndjekja penale									
Objektivi Specifik 1: Aplikimi i programeve të drejtësisë restauruese/ndërmjetësimit									
1.1	Përmirësimi i kuadrit institucional për zbatimin e programeve të drejtësisë restauruese dhe të ndërmjetësimit	2018 - 2020	MD, DPSHP, ASHMDF, NJMF, DHKNd, Gjykata/KLGJ, Prokurori/KLP, OJF/Projekte	Zbatimi i 2 (dy) programeve për: i) drejtësinë restauruese dhe ii) ndërmjetësimin për të miturin dhe viktimën	0			Proces	Këshilli i Lartë Gjyqësor Në bashkëpunim me CSSP - Berlin Center for Integrative Mediation, (bazuar në Memorandumin e Bashkëpunimi të datës 20.01.2020) në kuadër të projektit "Forcimi i Sistemit të Ndërmjetësimit në Shqipëri", financuar nga Ministria Norvegjeze e Punëve të Jashtme, janë ngritur dy Qendra Ndërmjetësimi në Durrës dhe në Tiranë. Ndër objektivat e projektit është edhe ofrimi i ekspertizës në lidhje me ndërmjetësimin në çështje që përfshijnë të mitur. KLGJ ka nënshkruar një Memorandum Bashkëpunimi me Administratën e Gjykatave Kombëtare në Suedi (projekt i financuar nga Agjencia Suedeze për Zhvillim për mbështetjen e drejtësisë penale për të miturit në Shqipëri. Projekti shtrihet nën programin "Forcimi i kapaciteteve të agjencive ligjzbatuese dhe gjykatave shqiptare për të përmbushur standardet ndërkombëtare të të drejtave të njeriut lidhur me drejtësinë për të miturit-një qasje gjithëpërfshirëse e zinxhirit të drejtësisë". Ky Memorandum është nënshkruar në muajin janar 2020 me qëllim krijimin e një rrjeti gjyqtarësh dhe rritjen e kapaciteteve për drejtësinë për të mitur. Gjatë vitit 2021, projekti është përbërur me disa vështirësi teknike dhe operacionale por në aktivitetet e zhvilluara dhe në ato të planifikuara për vitin 2022 është ndjekur një qasje e integruar për forcimin e kapaciteteve në lidhje me: – Shkurtrimin e kohëzgjatjes së hetimeve penale

									dhe proceseve gjyqësore në çështjet me të mitur, – Rritjen e cilësisë së dosjes që përcillet nga një institucion te tjetri (hetimi / aktakuza / gjykimi / raporti i vlerësimit individual etj), – numër më të ulët të të miturve në paraburgim, – kohë më të shkurtër të qëndrimit në paraburgim, – numër më të vogël të të miturve të dënuar me burg, – numër më të madh të vendimeve ndaj të miturve të dënuar me shërbim prove – ekzekutim të përmirësuar të vendimeve ndaj të miturve, – trajtimi personal të përmirësuar të të miturve nga agjencitë e zbatimit të ligjit dhe gjyqësori, – ndërgjegjësim më të madh për nevojat e veçanta të të miturve si individë të rrezikuar – efikasitet më të lartë në trajtimin e çështjeve me të mitur dhe ulja e numrit të çështjeve të mbartura – zbatim të vendimeve cilësore për shmangien Këshilli i Lartë i Prokurorisë Këshilli i Lartë i Prokurorisë nuk disponon të dhëna për zbatimin e programeve për drejtësinë resaturuese dhe ndërmjetësimin. Në lidhje me statistikën për zbatimin e këtyre programeve, në nenin 38 gërma “h” e ligjit nr. 97/2016 “Për organizimin dhe funksionimin e prokurorisë në Republikën e Shqipërisë”, parashikohet se : “Prokurori i Përgjithshëm i dërgon Ministrisë së Drejtësisë të dhënat statistikore të ndjekjes penale, për hartimin e statistikës <u>së njësuar në fushën e drejtësisë</u>”.
Objektivi Specifik 2: Zhvillimi i planeve të këshillimit për të miturit dhe/ose familjen e tij									
2.1	Ngritja e kuadrit institucional për zbatimin e planeve të këshillimit për të miturit dhe familjen	2019 - 2021	MD, DPSHP, ASHMDF, NJMF, DPB, MASR, OJF/Projekte	1. Zbatimi i 1 (një) programi këshillimi për të miturit dhe familjen	2,400,000			Realizuar	Shërbimi i Provës Gjatë periudhës raportuese është trajtuar një i mitur me masën e shmangies këshillim për të miturin dhe familjen, në Degën territoriale të Shërbimit të Provës Durrës. UNICEF Raportuar ne fazat e meparshme nga UNICEF per Beratin dhe Gjirokastrën. Planifikuar nderhyrje te reja per gjysmen e dyte te 2021 ne Puke dhe Shkoder. Terre Des Hommes Gjatë periudhës raportuese, Tdh ka mbështetur me programe këshillimore, mbështetje psiko-sociale,

									programe punësimi dhe trajnimi profesional 8 të mitur dhe familjet e tyre. CRCA Në kuadër të zbatimit të projekteve të saj, një tjetër komponent me rëndësi i ndërhyrjes ka qenë dhe program i këshillimit për të miturin dhe familjen.
Objektivi Specifik 3: Nxitja e aplikimit të masës alternative të shmangies nga ndjekja penale									
3.1	Ngritja e kuadrit infrastrukturor për zbatimin e masës së shmangies	2018 - 2021	MD, DPSHP, NJMF, OJF/Projekte	Funksionimi i 10 (dhjetë) ambienteve pranë qendrave komunitare për zbatimin e masës së shmangies.	3,500,000			Realizuar	Shërbimi i Provës Shërbimi i Provës ka qenë pjesë e takimeve të zhvilluara në qendrat komunitare mbi vlerësimin e të miturve në konflikt me ligjin. UNICEF Raportuar në fazat e mëparshme nga UNICEF për Beratin dhe Gjirokastrën. Planifikuar ndërhyrje të reja në vijim në qytetet Pukë dhe Shkodër.
Objektivi Specifik 4: Inkurajimi i aplikimit të masave alternative të dënimit									
4.1	Fuqizimi i mekanizmave dhe strukturave për zbatimin e masave alternative të dënimit	2018 - 2021	MD, DPSHP, Polici, OJF/Projekte	Numri i strukturave organizative/punonjësve të caktuar në shërbim prove që mbulojnë çështjet e të miturve.	30,071,901	-	-	Proces	Shërbimi i Provës Janë 25 punonjës të caktuar për trajtimin e çështjeve të të miturve në Shërbimin e Provës.
Objektivi Specifik 5: Garantimi i një kuadri institucional që nxit dhe lehtëson edukimin, rehabilitimin dhe riintegrimin e të miturve në institucionet e paraburgimit dhe burgimit									
5.1	Krijimi i kuadrit infrastrukturor për zbatimin e masave të kufizimit të lirisë	2019 - 2020	DPB, OJF/Projekte	Pilotimi i 1 (një) qendre edukuese/rehabilituese për të miturit me kufizim lirie	0			Pa raportuar	-

5.2	Përmirësimi i praktikës në zbatimin masave të dënimit me burgim	2019 - 2021	MD, DPB, OJF/Projekte	Standardizimi i 3 (tre) formateve të planeve që hartojnë punonjësit e IEVP/paraburgimit.	2,607,328	Kosto administrative		Realizuar	Drejtoria e Përgjithshme e Burgjeve Me mbështetjen e programit shqiptar-suedez “Rritja e kapaciteteve të institucioneve ligjzbatuese shqiptare dhe gjykatave për përmbushjen e standardeve të drejtësisë për të mitur- një qasje e integruar e zinxhirit të drejtësisë” janë standardizuar disa formate në përputhje me kërkesat e Kodit të Drejtësisë Penale për të Mitur: 1. Format i vlerësimit të riskut dhe nevojës 2. Format i Planit Individual të Trajtim; 3. Format i mekanizimit të referimit për ri-integrim. Edhe gjatë vitit 2021 këto formate janë aplikuar për të gjithë të miturit.
5.3	Përmirësimi i programeve që lidhen me arsimimin, formimin profesional, punësimin, sportin, argëtimin dhe programe të tjera	2018 - 2021	MD, DPB, MASR, MFE, OJF/Projekte	Zbatimi i 10 (dhjetë) i programeve/aktiviteteve në institucionet e sistemit penitenciar: - arsimimit; - formimit profesional; - punësimin; - menaxhimi i sjelljes e agresivitetit, përmes promovimit të aftësive pro-sociale; - zgjidhje e konflikteve dhe parandalimi i dhunës; - forcimit të marrëdhënieve me familjen; - program për parandalimin e bullizmit; - ndërhyrjes gjithëpërfshirëse të komunitetit; - rekreative dhe sportive; - edukuese, kulturore dhe fetare; - radikalizimit dhe terrorizmit.	4,800,000	Kosto administrative		Realizuar	Ministria e Arsimit, Sportit dhe Rinisë Janë realizuar veprimtari, si ekspozita me punime të nxënësve, vizatime dhe ese, me qëllim parandalimin dhe sensibilizimin në ditët ndërkombëtare të përcaktuara për mbrojtjen e fëmijëve. Bazuar në metodën “Peer to Peer”, informacioni i marrë është përcjellë nga senatorët e shkollës nëpër klasat përkatëse me qëllim informimin e nxënësve. Këto aktivitete kishin si qëllim informimin dhe ndërgjegjësimin e adoleshentëve mbi Kodin Penal dhe të drejtat e përgjegjësitë për të miturit në konflikt me ligjin, viktimat ose dëshmitarë të veprave penale. Në bashkëpunim me shërbimin psiko -social në shkollë, janë kryer: 1. evidentimi i sjelljeve ekstremiste, 2. informimi i fëmijëve rreth bullizmit, 3. evidentimi i personave që vuajnë nga bullizmi, 4. njohja me institucionet e mbrojtjes kundër dhunës në vendin tonë, 5. realizimi i hartës sociale të shkollës. Për njohjen dhe evidentimin e fëmijëve dhe familjeve me rrezik për përfshirjen në vepra penale dhe për adresimin e problemeve të mundshme, në bashkëpunim me shërbimin psiko -social në shkollë, janë zhvilluar takime me përfaqësues të policisë.

									Disa nga tematikat dhe aktivitetet e realizuara janë: 1. Bisedë informuese “Njohja me Njësinë Antitrafik dhe Njësinë e Mbrojtjes së fëmijëve” . 2. Ç’është trafikimi i qenieve njerëzore? 3. Si të identifikojmë personat në rrezik? 4. Identifikimi i një trafikanti, tiparet Page 121 of 125 dalluese. Në orët e kujdestarisë dhe në kontaktet me prindër janë zhvilluar tema të ndryshme, në qendër të të cilave qëndron ndikimi i dhunës te fëmijët, llojet e dhunës, dhuna në familje etj. Në takime me inspektorë të policisë është zhvilluar tema “Roli i strukturave të ndryshme komunitare për të shmangur dhunën në shkollë” dhe tryeza e rrumbullakët “Toleranca dhe paqja - mendësi dhe tipare të qytetarisë”. Me nxënësit e secilës klasë në arsimin 9 -vjeçar janë zhvilluar veprimtari sensibilizuese me temë “Njohja e të drejtave të fëmijëve - Konventa e të Drejtave të Fëmijëve”. Në klasa dhe në shkolla janë ngritur këndet “Të drejtat dhe detyrat e mia si qytetar europian dhe global”. Për parandalimin e substancave të dëmshme, duhanit e drogës, janë trajtuar tema dhe janë zhvilluar veprimtari, si: 1. Ndikimi i substancave të rrezikshme (alkool, duhan, drogë) në shëndet. 2. Parandalimi i ngjarjeve kriminale që mund të ndikohen nga përdorimi i këtyre substancave. 3. Ekspozita figurative “Stop përdorimit të substancave të dëmshme”. 4. Ekspozita figurative “Stop kriminalitetit në rrugë dhe familje”. 5. Takime me juristë për temën ”Njohja e kuadrit ligjor që mundëson rehabilitimin dhe integrimin e të miturve”. 6. Konkurs letrar “Djemtë dhe vajzat - ne jemi pjesë e zgjidhjes”. Disa nga veprimtaritë e zhvilluara me qëllim interesin më të lartë të fëmijës janë: 1. Garantimi i lirive dhe të drejtave të fëmijëve, duke i mbrojtur nga çdo formë dhune, paragjykim apo diskriminimi. 2. Ndërgjegjësimi i të gjithë aktorëve për të parandaluar çdo formë dhune, trajtimin dhe eliminimin e saj në mjediset e shkollës, si një institucion i edukimit të brezit të ri me vlerat dhe normat e moralit. 3. Parandalimi e trajtimi i rasteve të dhunës, duke bashkëpunuar me specialistët e shërbimit psiko -social, komisionin e etikës dhe sjelljes, komisionin e disiplinës, grupin e ndërmjetësimit. 4. Informimi dhe trajnimi i grupeve të interesit (mësues, prindër, nxënës), me qëllim ndërgjegjësimin mbi ligjin, efektet, pasojat dhe
--	--	--	--	--	--	--	--	--	---

									masat për trajtimin e rasteve Page 122 of 125 në konflikt me ligjin. 5. Njohja me kuadrin ligjor dhe mekanizmat institucionalë për zbatimin e politikave për mbrojtjen e të drejtave të fëmijëve. Drejtoria e Përgjithshme e Burgjeve Për të miturit në IM Kavajë zbatohen: 1. Program Individual Trajtimi; 2. Program arsimor për arsimin e detyrueshëm dhe të mesëm 3. Program i aftësimit profesional përmes kurseve profesionale dhe punësimit 4. Program i zhvillimit të aftësive pro-sociale dhe menaxhimit të agresivitetit 5. Program i prezantimi të të menduarit 6. Program i terapisë së artit dhe sportit 7. Programi i prindërimit në distancë për forcimin e lidhjeve me familjen 8. Program për ndërmjetësimin dhe zgjidhjen e konflikteve dhe parandalimin e dhunës 9. Programi You-Turn për krjimin e rrjeteve mbështetëse në komunitet, për të parandaluar recidivizmin e mundshëm 10. Program për parandalimin e radikalizmit dhe ekstremizmit të dhunshëm
5.4	Përgatitja e materialeve informuese për të drejtat e të miturve në institucionet e sistemit penitenciar	2018 - 2021	MD, DPB, OJF/Projekte	Përgatitja e 2 (dy) formateve pamflete/dokumente informuese në vit për të miturin dhe prindin/të afërmin	156,000	Pa kosto shtesë	-	Realizuar	Drejtoria e Përgjithshme e Burgjeve Janë përgatitur materiale informuese për miturit dhe prindërit e tyre mbi të drejtat dhe mundësitë që mund t'u ofrohen për rehabilitim dhe riintegrim të miturve. CRCA CRCA/ECPAT Shqipmri ka hartuar fletëpalosjen informuese rreth ofrimit të mbrojtjes ligjore falas për fëmijmt dhe të rinjtë e pambrojtur. Kjo fletë informuese jep informacion gjithashtu rreth të drejtat e fëmijëve dhe të njve në konflikt me ligjin përgjatë procesit gjyqësor, pjesëmarrja e fëmimve dhe shërbimet që u ofrohen fëëimve dhe të rinjve në konflikt me ligjin.

Objektivi 5: Forcimi i bashkëpunimit të institucioneve të sistemit të drejtësisë për të mitur

Nr.	Aktivitetet	Afati i realizimit	Institucioni përgjegjës	Indikatorët e zbatimit	Buxheti i parashikuar për vitin 2020	Buxheti i shpenzuar për realizimin e aktivitetit Janar-Dhjetor 2021		Statusi i aktivitetit për periudhën Janar-Dhjetor 2021 (E realizuar/në proces/parealizuar)	Përshkrimi i arritjeve për periudhën Janar-Dhjetor 2021
						Buxheti Shtetit	Donatorët		
Indikatorët - Numri i institucioneve dhe përfaqësuesve të angazhuar në nivel qendror dhe vendor në çështjet e drejtësisë për të miturit									
Objektivi Specifik 1: Forcimi i bashkëpunimit ndërinstytucional									
1.1	⁹ Ngritja dhe funksionimi i rrjetit ndërinstytucional në nivel qendror për çështjet e drejtësisë për të miturit	2018 - 2021	MD, MB, MFE, MASR, MSHMS, ASHDMF, PP (prokuroria), KLGJ (gjykata), KDIMDHP, KMK, Avokati I Popullit, UP, UNICEF, OJF/Projekte	Krijimi i 1 (një) rrjeti funksional ndërinstytucional për çështjet e drejtësisë për të miturit	222,840			Proces	Këshilli i Lartë Gjyqësor KLGJ rrithekson gatishmëri të plotë për bashkëpunime në krijimin e rrjetit funksional ndërinstytucional. Ministria e Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale Në Ministrinë e Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale, tek Drejtoria e Përgjithshme e Zhvillimit të Politikave të Mbrojtjes Sociale, Drejtoria e Koordinimit të Përfshirjes Sociale dhe Barazisë Gjinore, është sektori i Përfshirjes Sociale dhe Barazisë Gjinore. Në sektorin e Përfshirjes Sociale hartohen edhe politikat dhe programet për çështjet e të drejtave dhe mbrojtjes së fëmijëve. CRCA CRCA/ECPAT Shqipëri ka pasur në fokus të zbatimit të projekteve të tij ngritjen e 1 rrjeti. Si rrjet nisi krijimi i tij gjatë periudhës Shtator-Nëntor 2020. Gjatë periudhës së raportimi 2 marëveshje bashkmpunimi janë firmosur me 2 bashki Elbasan dhe Korçë, si dhe janë firmosur marëveshje bashkëpunimi me Drejtorinë e Përgjithshme të Burgjeve dhe Drejtorinë e Përgjithshme të Shërbimit të Provës.
1.2	Ngritja e komunitetit të praktikantëve në nivel vendor	2018 - 2021	Polici, Gjykata, Shërbim Prove, IEVP, NJMF, OJF/Projekte	Funksionimi i 10 (dhjetë) grupeve të komunitetit të praktikantëve në nivel vendor	956,640		286,700 lekë UNICEF	Realizuar	CRCA I komunitet I Praktikave të psikologëve është krijuar nga CRCA në bashkëpunim me Urdhërin e Psikologut.

9 Në zbatim të Strategjisë dhe Kodit do të ngrihet dhe funksionojë rrjeti i përfaqësuesve për adresimin e çështjeve që lidhen me drejtësinë për të mitur

3.1* Totali financiar 2018 -2021 për objektivin specifik nr.3, të objektivit strategjik nr. 2 është 2,424,636 nga të cilat 1,107,000 financohen nga donatorët

									UNICEF Raportuar në fazat e mëparshme nga UNICEF për Beratin dhe Gjirokastrën. Planifikuar ndërhyrje të reja për gjysmën e dytë të 2021 në Puke dhe Shkoder. Mesimet e nxjerra nga ndërhyrja në Berat dhe Gjirokastrë janë dokumentuar nga bashkëpunimi mes UNICEF dhe Save the Children. Po ashtu UNICEF në bashkëpunim me MAESTRAL realizoi edhe një proces të mëtejshëm dokumentimi të të gjithë ndërhyrjes së UNICEF në kuadër të projektit të Qasjes së Femijeve në Drejtësi, financuar deri në qershor 2021 nga Ministria Norvegjeze e Punëve të Jashtme. Të dy dokumentimet e mësipërme mund t'i shërbejnë përhapjes së modelit dhe krijimit të një grupi të ngjashëm praktikantesh edhe në juridiksione të tjera në të ardhmen.
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--